

Dziennik Urzędowy

L 114

Unii Europejskiej

Wydanie polskie

Legislacja

Tom 49

27 kwietnia 2006

Spis treści

I Akty, których publikacja jest obowiązkowa

- ★ Rozporządzenie (WE) nr 629/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. zmieniające rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie oraz rozporządzenie Rady (EWG) nr 574/72 w sprawie wykonywania rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 ⁽¹⁾ 1
- ★ Dyrektywa 2006/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie odpadów ⁽¹⁾ 9
- ★ Dyrektywa 2006/23/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie wspólnotowej licencji kontrolera ruchu lotniczego ⁽¹⁾ 22
- ★ Dyrektywa 2006/25/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie minimalnych wymagań w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa dotyczących narażenia pracowników na ryzyko spowodowane czynnikami fizycznymi (sztucznym promieniowaniem optycznym) (dziewiętnasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) 38
- ★ Dyrektywa 2006/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. zmieniająca dyrektywę 2004/39/WE w sprawie rynków instrumentów finansowych w odniesieniu do niektórych terminów ⁽¹⁾ 60
- ★ Dyrektywa 2006/32/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych oraz uchylająca dyrektywę Rady 93/76/EWG ⁽¹⁾ 64

Cena: 18 EUR

⁽¹⁾ Tekst mający znaczenie dla EOG.

PL

Akty, których tytuły wydrukowano zwykłą czcionką, odnoszą się do bieżącego zarządzania sprawami rolnictwa i generalnie zachowują ważność przez określony czas.

Tytuły wszystkich innych aktów poprzedza gwiazdka, a drukuje się je czcionką pogrubioną.

I

(Akty, których publikacja jest obowiązkowa)

ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 629/2006 PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

z dnia 5 kwietnia 2006 r.

zmieniające rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie oraz rozporządzenie Rady (EWG) nr 574/72 w sprawie wykonywania rozporządzenia (EWG) nr 1408/71

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 42 i 308,

uwzględniając wniosek Komisji,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Wraz z wejściem w życie rozporządzenia (WE) nr 631/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. zmieniającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 oraz rozporządzenie Rady (EWG) nr 574/72 w odniesieniu do dostosowania praw i uproszczenia procedur ⁽³⁾ procedury umożliwiające dostęp do świadczeń rzeczowych z tytułu choroby w okresie czasowego pobytu w innym Państwie Członkowskim zostały uproszczone. Dlatego celowe jest rozszerzenie uproszczonych procedur na przepisy dotyczące świadczeń rzeczowych z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych zawarte w rozporządzeniach (EWG) nr 1408/71 ⁽⁴⁾ i (EWG) nr 574/72 ⁽⁵⁾.

- (2) W celu uwzględnienia zmian w ustawodawstwie niektórych Państw Członkowskich, a w szczególności w nowych Państwach Członkowskich od momentu zakończenia negocjacji akcesyjnych, należy zmienić załączniki do rozporządzenia (EWG) nr 1408/71.

- (3) W związku z powyższym należy odpowiednio zmienić rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 i (EWG) nr 574/72.

- (4) W celu zagwarantowania pewności prawnej i ochrony uzasadnionych oczekiwań zainteresowanych osób, należy zapewnić, że niektóre przepisy zmieniające załącznik III do rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 staną się skuteczne z mocą wsteczną od dnia 1 maja 2004 r.

- (5) Traktat nie przewiduje uprawnień innych niż wynikające z art. 308 do zastosowania odpowiednich środków w dziedzinie ubezpieczeń społecznych wobec osób innych niż osoby zatrudnione,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Załączniki I, II, IIa, III, IV i VI do rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 otrzymują brzmienie zgodnie z Załącznikiem do niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 2

W rozporządzeniu (EWG) nr 574/72 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 60 skreśla się ust. 5 i 6;

⁽¹⁾ Dz.U. C 24 z 31.1.2006, str. 25.

⁽²⁾ Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 15 listopada 2005 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 10 marca 2006 r.

⁽³⁾ Dz.U. L 100 z 6.4.2004, str. 1.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 149 z 5.7.1971, str. 2. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem (WE) nr 647/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 117 z 4.5.2005, str. 1).

⁽⁵⁾ Dz.U. L 74 z 27.3.1972, str. 1. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem Komisji (WE) nr 207/2006 (Dz.U. L 36 z 8.2.2006, str. 3).

2) artykuł 62 otrzymuje następujące brzmienie:

„Artykuł 62

Świadczenia rzeczowe w razie pobytu w Państwie Członkowskim innym niż Państwo właściwe

1. Aby otrzymać świadczenia rzeczowe na mocy art. 55 ust. 1 lit. a) pkt (i) rozporządzenia, osoba będąca pracownikiem najemnym lub prowadząca działalność na własny rachunek przedstawia świadczeniodawcy dokument wystawiony przez właściwą instytucję, zaświadczywszy, że osoba ta jest uprawniona do świadczeń rzeczowych. Dokument ten sporządza się zgodnie z art. 2. Jeżeli dana osoba nie jest w stanie przedstawić tego dokumentu, kontaktuje się z instytucją miejsca pobytu, która składa wniosek do właściwej instytucji o zaświadczenie stwierdzające uprawnienia tej osoby do świadczeń rzeczowych.

Dokument wystawiony przez właściwą instytucję w celu uprawnienia do świadczeń zgodnie z art. 55 ust. 1 lit. a) pkt i) rozporządzenia w każdym indywidualnym przypadku wywołuje ten sam skutek w odniesieniu do

świadczeniodawcy, co krajowy dowód uprawnienia dla ubezpieczonych w instytucji w miejscu pobytu.

2. Artykuł 60 ust. 9 rozporządzenia wykonawczego stosuje się odpowiednio.”;

3) artykuł 63 ust. 2 otrzymuje następujące brzmienie:

„2. Artykuł 60 ust. 9 rozporządzenia wykonawczego stosuje się odpowiednio.”;

4) w art. 66 ust. 1 słowa „w art. 20 i 21” otrzymują brzmienie „w art. 21”;

5) w art. 93 ust. 1 skreśla się „22b”, a „34a lub 34b” otrzymuje brzmienie „lub 34a”.

Artykuł 3

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Punkt 5 lit. a) ppkt ii)–ix) oraz pkt 5 lit. b) ppkt ii) i ppkt iv) Załącznika stosuje się od dnia 1 maja 2004 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich Państwach Członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu, dnia 5 kwietnia 2006 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
J. BORRELL FONTELLES
Przewodniczący

W imieniu Rady
H. WINKLER
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK

W załącznikach do rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w sekcji II załącznika I punkt „V. SŁOWACJA” otrzymuje następujące brzmienie:

„V. SŁOWACJA

Do celów ustalania uprawnienia do świadczeń rzeczowych, na mocy przepisów rozdziału 1 tytułu III rozporządzenia, ‘członek rodziny’ oznacza małżonka i/lub pozostające na utrzymaniu dziecko, zgodnie z definicją w ustawie o zasiłku na dziecko.”;

- 2) w sekcji I załącznika II punkt „H. FRANCJA” otrzymuje następujące brzmienie:

„H. FRANCJA

1. Programy uzupełniających świadczeń dla osób prowadzących działalność na własny rachunek w zakresie działalności rzemieślniczej, przemysłowej, handlowej lub jako wolny zawód, programy uzupełniającego ubezpieczenia emerytalnego dla osób pracujących na własny rachunek w wolnym zawodzie, programy uzupełniającego ubezpieczenia dla osób pracujących na własny rachunek w wolnym zawodzie obejmujące inwalidztwo lub śmierć oraz programy uzupełniających świadczeń emerytalnych dla kontraktowych lekarzy i asystentów, o których mowa odpowiednio w art. L.615-20, L.644-1, L.644-2, L.645-1 i L.723-14 Kodeksu Ubezpieczeń Społecznych.
2. Programy dodatkowych ubezpieczeń chorobowych i macierzyńskich dla osób prowadzących działalność na własny rachunek w rolnictwie, o których mowa w art. L.727-1 Kodeksu Wiejskiego.”;

- 3) w sekcji II załącznika II wprowadza się następujące zmiany:

- a) punkt „E. ESTONIA” otrzymuje następujące brzmienie:

„E. ESTONIA

- a) Zasiłek z tytułu urodzenia dziecka;
- b) zasiłek adopcyjny”;

- b) punkt „L. ŁOTWA” otrzymuje następujące brzmienie:

„L. ŁOTWA

- a) Zasiłek z tytułu urodzenia dziecka;
- b) zasiłek adopcyjny”;

- c) punkt „S. POLSKA” otrzymuje następujące brzmienie:

„S. POLSKA

Dodatek z tytułu urodzenia dziecka (ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych)”;

- 4) w załączniku IIa wprowadza się następujące zmiany:
- a) w punkcie „D. NIEMCY” słowo „brak” zostaje zastąpione poniższym tekstem:
- „Świadczenia na pokrycie kosztów pobytu, na mocy podstawowego przepisu dla osób poszukujących pracy, chyba że w odniesieniu do tych świadczeń spełnione są wymogi zakwalifikowania się do czasowego dodatku po otrzymaniu zasiłku dla bezrobotnych (art. 24 ust. 1 księgi II Kodeksu społecznego)”;
- b) punkt „L. ŁOTWA” otrzymuje następujące brzmienie:
- „L. ŁOTWA
- a) Państwowe świadczenie z zabezpieczenia społecznego (ustawa o państwowych świadczeniach socjalnych z dnia 1 stycznia 2003 r.);
- b) zasiłek z tytułu zwrotu kosztów transportu dla osób niepełnosprawnych o ograniczonej możliwości poruszania się (ustawa o państwowych świadczeniach socjalnych z dnia 1 stycznia 2003 r.);
- c) punkt „S. POLSKA” otrzymuje następujące brzmienie:
- „S. POLSKA
- Renta socjalna (ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej)”;
- d) punkt „V. SŁOWACJA” otrzymuje następujące brzmienie:
- „V. SŁOWACJA
- Korekty przyznane przed dniem 1 stycznia 2004 r. do rent stanowiących jedyne źródło dochodu”;
- 5) w załączniku III wprowadza się następujące zmiany:
- a) w części A wprowadza się następujące zmiany:
- i) skreśla się następujące punkty:
- punkty: 1, 4, 10, 11, 12, 14, 15, 18, 20, 21, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 35, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 49, 55, 56, 57, 59, 60, 63, 65, 66, 70, 76, 77, 78, 81, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 115, 116, 117, 119, 120, 123, 125, 126, 133, 134, 135, 137, 138, 141, 143, 144, 150, 151, 152, 154, 155, 158, 160, 161, 166, 167, 168, 170, 171, 174, 176, 177, 181, 182, 183, 185, 186, 189, 192, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 239, 241, 246, 247, 249, 250, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 266, 268, 269, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297;
- ii) poniższa numeracja zostaje zmieniona w następujący sposób:
- punktu BELGIA–NIEMCY z „3” na „1”,
- punktu REPUBLIKA CZESKA–NIEMCY z „26” na „2”,
- punktu REPUBLIKA CZESKA–CYPR z „33” na „3”,
- punktu REPUBLIKA CZESKA–LUKSEMBURG z „36” na „4”,

punktu REPUBLIKA CZESKA–AUSTRIA z „40” na „5”,

punktu REPUBLIKA CZESKA–SŁOWACJA z „44” na „6”,

punktu DANIA–FINLANDIA z „67” na „7”,

punktu DANIA–SZWECJA z „68” na „8”,

punktu NIEMCY–GRECJA z „71” na „9”,

punktu NIEMCY–HISZPANIA z „72” na „10”,

punktu NIEMCY–FRANCJA z „73” na „11”,

punktu NIEMCY–LUKSEMBURG z „79” na „12”,

punktu NIEMCY–WĘGRY z „80” na „13”,

punktu NIEMCY–NIDERLANDY z „82” na „14”,

punktu NIEMCY–AUSTRIA z „83” na „15”,

punktu NIEMCY–POLSKA z „84” na „16”,

punktu NIEMCY–SŁOWENIA z „86” na „17”,

punktu NIEMCY–SŁOWACJA z „87” na „18”,

punktu NIEMCY–ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO z „90” na „19”,

punktu HISZPANIA–PORTUGALIA z „142” na „20”,

punktu IRLANDIA–ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO z „180” na „21”,

punktu WŁOCHY–SŁOWENIA z „191” na „22”,

punktu LUKSEMBURG–SŁOWACJA z „242” na „23”,

punktu WĘGRY–AUSTRIA z „248” na „24”,

punktu WĘGRY–SŁOWENIA z „251” na „25”,

punktu NIDERLANDY–PORTUGALIA z „267” na „26”,

punktu AUSTRIA–POLSKA z „273” na „27”,

punktu AUSTRIA–SŁOWENIA z „275” na „28”,

punktu AUSTRIA–SŁOWACJA z „276” na „29”,

punktu PORTUGALIA–ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO z „290” na „30” oraz

punktu FINLANDIA–SZWECJA z „298” na „31”;

- iii) w punkcie „2. REPUBLIKA CZESKA–NIEMCY” słowa „brak konwencji” zastępuje się poniższym tekstem:

„Artykuł 39 ust. 1 lit. b) i c) umowy o zabezpieczeniu społecznym z dnia 27 lipca 2001 r.;

Punkt 14 ostatecznego protokołu do umowy o ubezpieczeniach społecznych z dnia 27 lipca 2001 r.”;

- iv) w punkcie „3. REPUBLIKA CZESKA–CYPR” słowo „brak” zastępuje się poniższym tekstem:
„Artykuł 32 ust. 4 umowy o zabezpieczeniu społecznym z dnia 19 stycznia 1999 r.”;
- v) w punkcie „4. REPUBLIKA CZESKA–LUKSEMBURG” słowo „brak” zastępuje się poniższym tekstem:
„Artykuł 52 pkt 8 Porozumienia z dnia 17 listopada 2000 r.”;
- vi) punkt „6. REPUBLIKA CZESKA–SŁOWACJA” otrzymuje następujące brzmienie:
„6. REPUBLIKA CZESKA–SŁOWACJA
Artykuły 12, 20 i 33 Porozumienia o zabezpieczeniu społecznym z dnia 29 października 1992 r.”;
- vii) w punkcie „18. NIEMCY–SŁOWACJA” słowa „brak konwencji” zastępuje się poniższym tekstem:
„Artykuł 29 ust. 1, pkt 2 i 3 umowy z dnia 12 września 2002 r.
Punkt 9 ostatecznego protokołu do umowy z dnia 12 września 2002 r.”;
- viii) w punkcie „23. LUKSEMBURG–SŁOWACJA” słowa „brak konwencji” zastępuje się poniższym tekstem:
„Artykuł 50 pkt 5 Traktatu o zabezpieczeniu społecznym z dnia 23 maja 2002 r.”;
- ix) w punkcie „29. AUSTRIA–SŁOWACJA” słowa „brak konwencji” zastępuje się poniższym tekstem:
„Artykuł 34 ust. 3 umowy z dnia 21 grudnia 2001 r. o zabezpieczeniu społecznym”;
- b) w części B wprowadza się następujące zmiany:
- i) skreśla się następujące punkty:
punkty: 1, 4, 10, 11, 12, 14, 15, 18, 20, 21, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 49, 55, 56, 57, 59, 60, 63, 65, 66, 70, 76, 77, 78, 81, 84, 87, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 115, 116, 117, 119, 120, 123, 125, 126, 133, 134, 135, 137, 138, 141, 143, 144, 150, 151, 152, 154, 155, 158, 160, 161, 166, 167, 168, 170, 171, 174, 176, 177, 181, 182, 183, 185, 186, 189, 192, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 239, 241, 242, 246, 247, 249, 250, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 266, 268, 269, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297;
- ii) zmieniona zostaje poniższa numeracja:
punktu REPUBLIKA CZESKA–CYPR z „33” na „1”,
punktu REPUBLIKA CZESKA–AUSTRIA z „40” na „2”,
punktu NIEMCY–WĘGRY z „80” na „3”,
punktu NIEMCY–SŁOWENIA z „86” na „4”,
punktu WŁOCHY–SŁOWENIA z „191” na „5”,
punktu WĘGRY–AUSTRIA z „248” na „6”,

punktu WĘGRY–SŁOWENIA z „251” na „7”,
punktu AUSTRIA–POLSKA z „273” na „8”,
punktu AUSTRIA–SŁOWENIA z „275” na „9” oraz
punktu AUSTRIA–SŁOWACJA z „276” na „10”;

- iii) w punkcie „1. REPUBLIKA CZESKA–CYPR” słowo „brak” zastępuje się poniższym tekstem:
„Artykuł 32 ust. 4 umowy o zabezpieczeniu społecznym z dnia 19 stycznia 1999 r.”;
- iv) w punkcie „10. AUSTRIA–SŁOWACJA” słowa „brak konwencji” zastępuje się poniższym tekstem:
„Artykuł 34 ust. 3 umowy z dnia 21 grudnia 2001 r. o zabezpieczeniu społecznym”;

6) w załączniku IV wprowadza się następujące zmiany:

a) w części A wprowadza się następujące zmiany:

i) w punkcie „B. REPUBLIKA CZESKA” słowo „brak” zastępuje się poniższym tekstem:

„Renta z tytułu pełnego inwalidztwa dla osób, których pełne inwalidztwo powstało przed ukończeniem osiemnastego roku życia i które nie były ubezpieczone przez wymagany okres (rozdział 42 ustawy o ubezpieczeniu emerytalno/rentowym nr 155/1995 Coll.)”;

ii) w punkcie „X. Szwecja” słowo „brak” zastępuje się następującym tekstem:

„Ustawodawstwo dotyczące uzależnionych od dochodu świadczeń z tytułu długotrwałej niezdolności do pracy związanych z dochodami (rozdział 8 ustawy 1962: 381 o ubezpieczeniu powszechnym z późniejszymi zmianami)”;

b) w części C wprowadza się następujące zmiany:

i) punkt „B. REPUBLIKA CZESKA” otrzymuje następujące brzmienie:

„B. REPUBLIKA CZESKA

Renty z tytułu niezdolności do pracy (pełnej lub częściowej) oraz renty rodzinne (dla wdów, wdowców i sierot), jeżeli nie są pochodnymi emerytury, do której zmarły byłby uprawniony w chwili śmierci”;

ii) w punkcie „E. ESTONIA” słowo „brak” zastępuje się poniższym tekstem:

„Wszystkie wnioski o renty z tytułu niezdolności do pracy, emerytury lub renty rodzinne, w odniesieniu do których:

— okresy ubezpieczenia w Estonii zostały zakończone do dnia 31 grudnia 1998 r.,

— osobisty podatek socjalny wnioskodawcy zapłacony zgodnie z estońskim prawem wynosi przynajmniej średnią wysokość podatku socjalnego za odpowiedni rok ubezpieczenia”;

c) w rozdziale D pkt 2) lit. g) otrzymuje następujące brzmienie:

„g) słowackie renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinne będące ich pochodnymi”;

- 7) w załączniku VI w punkcie „Q. NIDERLANDY” wprowadza się następujące zmiany:
- a) punkt 4) lit. b) otrzymuje następujące brzmienie:
    - „b) jeżeli na mocy lit. a) dana osoba zainteresowana jest uprawniona do holenderskiej renty z tytułu niezdolności do pracy, to obliczenia świadczeń zgodnie z art. 46 ust. 2 rozporządzenia dokonuje się:
      - i) zgodnie z postanowieniami zawartymi w WAO, jeżeli przed wystąpieniem niezdolności do pracy osoba zainteresowana była ostatnio zatrudniona w znaczeniu art. 1 lit. a) rozporządzenia;
      - ii) zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie o ubezpieczeniu z tytułu niezdolności do pracy (osoby prowadzące działalność na własny rachunek), jeżeli przed wystąpieniem niezdolności do pracy osoba zainteresowana pracowała ostatnio w charakterze innym niż osoba zatrudniona w znaczeniu art. 1 lit. a) rozporządzenia”;
  - b) punkt 7 otrzymuje następujące brzmienie:
    - „7. Do celów stosowania tytułu II rozporządzenia osobę uznawaną za zatrudnioną w znaczeniu ustawy o podatku od wynagrodzeń z 1964 r., która jest ubezpieczona w ramach ubezpieczenia krajowego, uznaje się za wykonującą czynności w ramach zatrudnienia za wynagrodzeniem.”.
-

DYREKTYWA 2006/12/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY**z dnia 5 kwietnia 2006 r.****w sprawie odpadów****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 175,

uwzględniając wniosek Komisji,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

po konsultacji z Komitetem Regionów,

stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Dyrektywa Rady 75/442/EWG z dnia 15 lipca 1975 r. w sprawie odpadów ⁽³⁾ została kilkakrotnie znacząco zmieniona ⁽⁴⁾. Dla zapewnienia jasności i zrozumiałości jej tekst powinien zostać ujednoczony.
- (2) Zasadniczym celem wszystkich przepisów dotyczących gospodarowania odpadami musi być ochrona zdrowia ludzi i środowiska przed szkodliwymi skutkami spowodowanymi przez zbieranie, transport, unieszkodliwianie, magazynowanie oraz składowanie odpadów.
- (3) W celu poprawy skuteczności gospodarowania odpadami we Wspólnocie potrzebna jest wspólna terminologia oraz definicja pojęcia odpadów.
- (4) Efektywne i spójne przepisy dotyczące unieszkodliwiania i odzysku odpadów powinny być stosowane, z zastrzeżeniem wyjątków, do mienia ruchomego, które właściciel usuwa lub ma zamiar lub obowiązek usunąć.

(5) Odzysk odpadów oraz wykorzystywanie materiałów odzyskiwanych, takich jak materiały pierwotne, powinny być wspierane w celu zachowania zasobów naturalnych. Niezbędne może być przyjęcie szczególnych przepisów dotyczących odpadów nadających się do ponownego wykorzystania.

(6) W celu osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony środowiska naturalnego niezbędne jest, aby Państwa Członkowskie, oprócz podejmowania działań w celu zapewnienia odpowiedzialnego unieszkodliwiania oraz odzysku odpadów, podejmowały środki w celu ograniczenia produkcji odpadów, w szczególności przez wspieranie czystych technologii oraz produktów nadających się do recyklingu i ponownego wykorzystania, biorąc pod uwagę istniejące lub potencjalne możliwości, jakie stwarza rynek w zakresie odzyskanych odpadów.

(7) Ponadto różnice między przepisami prawnymi Państw Członkowskich w sprawie unieszkodliwiania i odzysku odpadów, mogą wpływać na jakość środowiska naturalnego oraz prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

(8) Istotne jest, aby Wspólnota jako całość uzyskała samowystarczalność w zakresie unieszkodliwiania odpadów oraz pożądane jest, aby każde Państwo Członkowskie dążyło do osiągnięcia tego rodzaju samowystarczalności.

(9) Dla osiągnięcia tych celów w Państwach Członkowskich powinny być sporządzane plany gospodarowania odpadami.

(10) Przemieszczanie odpadów powinno być ograniczone, a Państwa Członkowskie mogą podejmować niezbędne środki do osiągnięcia tego celu w ramach swoich planów gospodarowania.

(11) W celu zapewnienia wysokiego poziomu ochrony oraz skutecznej kontroli niezbędne jest zatwierdzanie i kontrola przedsiębiorstw zajmujących się unieszkodliwianiem oraz odzyskiem odpadów.

⁽¹⁾ Dz.U. C 122 z 30.4.2004, str. 46.

⁽²⁾ Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 9 marca 2004 r. (Dz.U. 102 E z 28.4.2004, str. 106) i decyzja Rady z dnia 30 stycznia 2006 r.

⁽³⁾ Dz.U. L 194 z 25.7.1975, str. 39. Dyrektywa ostatnio zmieniona rozporządzeniem (WE) nr 1882/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 284 z 31.10.2003, str. 1).

⁽⁴⁾ Patrz: załącznik III część A.

- (12) Z zastrzeżeniem niektórych warunków oraz pod warunkiem, że są one zgodne z wymogami ochrony środowiska naturalnego, niektóre przedsiębiorstwa samodzielnie przetwarzające odpady własne lub dokonujące ich odzysku mogą zostać zwolnione z obowiązku uzyskania zezwolenia. Przedsiębiorstwa takie powinny podlegać rejestracji.
- (13) W celu umożliwienia monitorowania odpadów, od momentu ich produkcji do ostatecznego usunięcia, inne przedsiębiorstwa zajmujące się odpadami, takie jak punkty zbierania odpadów, przewoźnicy oraz pośrednicy handlowi, powinny także podlegać wymogowi zezwolenia lub rejestracji oraz odpowiedniej kontroli.
- (14) Część kosztów niepokryta z przychodów z unieszkodliwiania odpadów powinna być pokryta zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”.
- (15) Należy przyjąć narzędzia wymagane w celu wykonania niniejszej dyrektywy zgodnie z decyzją Rady 1999/468/WE z dnia 28 czerwca 1999 r., ustanawiającą warunki wykonywania przez Komisję przyznanych jej uprawnień wykonawczych ⁽¹⁾.
- (16) Niniejsza dyrektywa nie powinna naruszać zobowiązań Państw Członkowskich dotyczących terminów transpozycji dyrektyw wymienionych w załączniku III część B do prawa wewnętrznego,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

1. Do celów niniejszej dyrektywy:
- a) „odpady” oznaczają wszelkie substancje lub przedmioty należące do kategorii określonych w załączniku I, które ich posiadacz usuwa, zamierza usunąć lub ma obowiązek usunąć;
- b) „wytwórca” oznacza dowolny podmiot, którego działalność obejmuje produkcję odpadów („wytwórca pierwotny”) lub dowolny podmiot zajmujący się przetwarzaniem wstępnym, mieszaniem lub innymi czynnościami prowadzącymi do zmiany postaci lub składu tych odpadów;
- c) „posiadacz” oznacza wytwórcę odpadów lub osobę fizyczną lub prawną, do której one należą;
- d) „gospodarowanie” oznacza zbieranie, transportowanie, odzysk oraz unieszkodliwianie odpadów, łącznie z nadzorem nad tego rodzaju działaniami, jak również późniejsze postępowanie z miejscami unieszkodliwiania odpadów;

- e) „unieszkodliwianie” oznacza wszelkie działania przewidziane w załączniku II A;
- f) „odzysk” oznacza wszelkie działania przewidziane w załączniku II B;
- g) „zbieranie” oznacza gromadzenie, sortowanie lub mieszanie odpadów do celów ich transportowania.

2. Do celów ust. 1 lit. a) Komisja, stanowiąc zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 18 ust. 3, sporządza wykaz odpadów należących do kategorii wymienionych w załączniku I. Wykaz ten jest okresowo poddawany przeglądowi oraz, w razie konieczności, zmieniany zgodnie z tą samą procedurą.

Artykuł 2

1. Z zakresu niniejszej dyrektywy wyłącza się:
- a) wyziewy gazowe do atmosfery emitowane do powietrza;
- b) w przypadku gdy są one już objęte inną legislacją:
- i) odpady radioaktywne;
- ii) odpady wynikające z poszukiwania, wydobywania, przetwarzania oraz składowania zasobów mineralnych oraz działalności odkrywkowej;
- iii) zwłoki zwierzęce oraz następujące odpady z rolnictwa: odchody oraz inne naturalne nieszkodliwe substancje stosowane w gospodarce rolnej;
- iv) ścieki, z wyjątkiem odpadów w postaci płynnej;
- v) zdetonowane materiały wybuchowe.

2. Szczególne przepisy dotyczące konkretnych przypadków lub uzupełniające przepisy niniejszej dyrektywy w sprawie gospodarowania poszczególnymi kategoriami odpadów mogą zostać ustanowione w drodze dyrektyw szczegółowych.

⁽¹⁾ Dz.U. L 184 z 17.7.1999, str. 23.

Artykuł 3

1. Państwa Członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu wspierania:

- a) po pierwsze, zapobiegania lub ograniczania produkcji odpadów oraz ich szkodliwości, w szczególności przez:
  - i) rozwój czystych i bardziej oszczędnych technologii, w zakresie wykorzystania przez nie zasobów naturalnych;
  - ii) rozwój techniczny oraz wprowadzanie do obrotu produktów, zaprojektowanych tak, aby nie przyczyniały się one lub przyczyniały w możliwie najmniejszym stopniu przez sposób ich wytwarzania, wykorzystanie lub unieszkodliwianie do wzrostu ilości odpadów lub ich szkodliwości oraz zagrożeń związanych z zanieczyszczeniami;
  - iii) rozwoju właściwych technik unieszkodliwiania substancji niebezpiecznych zawartych w odpadach przeznaczonych do odzysku;
- b) po drugie:
  - i) odzysku odpadów w drodze recyklingu, ponownego wykorzystania, regeneracji lub dowolnego innego procesu, w celu uzyskania surowców wtórnych; lub
  - ii) wykorzystania odpadów jako źródła energii.

2. Z wyjątkiem przypadków, gdy stosuje się dyrektywę 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiającą procedurę udzielania informacji w dziedzinie norm i przepisów technicznych⁽¹⁾, Państwa Członkowskie powiadamiają Komisję o wszelkich środkach, które zamierzają podjąć w celu osiągnięcia celów wymienionych w ust. 1. Komisja powiadamia pozostałe Państwa Członkowskie oraz komitet określony w art. 18 ust. 1 o takich środkach.

Artykuł 4

1. Państwa Członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, że odpady są odzyskiwane lub unieszkodliwiane bez zagrożenia zdrowiu ludzkiemu oraz bez stosowania procesów lub metod, które mogłyby szkodzić środowisku naturalnemu, w szczególności:

- a) bez zagrożenia dla wody, powietrza, gleby, roślin i zwierząt;

- b) bez powodowania uciążliwości przez hałas lub zapachy;
- c) bez negatywnych skutków dla terenów wiejskich oraz miejsc o szczególnym znaczeniu.

2. Państwa Członkowskie podejmują także niezbędne środki zakazujące porzucania, wysypywania lub niekontrolowanego unieszkodliwiania odpadów.

Artykuł 5

1. Państwa Członkowskie, we współpracy z innymi Państwami Członkowskimi w przypadku gdy jest to niezbędne lub zalecane, podejmują właściwe środki w celu stworzenia odpowiedniej zintegrowanej sieci urzędzeń do unieszkodliwiania odpadów, uwzględniając najlepsze dostępne technologie nieobejmujące nadmiernych kosztów. Sieć musi umożliwiać Wspólnocie jako całości samowystarczalność w zakresie unieszkodliwiania odpadów, a Państwom Członkowskim stopniowe osiągnięcie tego celu indywidualnie, biorąc pod uwagę warunki geograficzne lub potrzebę specjalistycznych urzędzeń dla niektórych rodzajów odpadów.

2. Sieć, o której mowa w ust. 1, musi umożliwiać unieszkodliwianie odpadów w jednym z najbliższych urzędzeń, za pomocą najodpowiedniejszych metod i technologii w celu zapewnienia wysokiego poziomu ochrony środowiska naturalnego oraz zdrowia publicznego.

Artykuł 6

Państwa Członkowskie ustanawiają lub wyznaczają właściwy organ lub organy odpowiedzialne za wykonywanie niniejszej dyrektywy.

Artykuł 7

1. W celu osiągnięcia celów, określonych w art. 3, 4 i 5, właściwe organy, określone w art. 6, zobowiązane są do możliwie jak najszybszego sporządzenia co najmniej jednego planu gospodarowania odpadami. Plany takie odnoszą się w szczególności do:

- a) rodzaju, ilości oraz pochodzenia odpadów przeznaczonych do odzysku lub usunięcia;
- b) ogólnych wymogów technicznych;
- c) wszelkich szczegółowych uzgodnień dotyczących określonych rodzajów odpadów;
- d) odpowiednich miejsc lub urzędzeń do unieszkodliwiania.

⁽¹⁾ Dz.U. L 204 z 21.7.1998, str. 37. Dyrektywa ostatnio zmieniona Aktem przystąpienia z 2003 r.

2. Plany, o których mowa w ust. 1, mogą, przykładowo, obejmować:

- a) osoby fizyczne lub prawne upoważnione do gospodarowania odpadami;
- b) szacowane koszty odzysku i unieszkodliwiania;
- c) właściwe środki mające na celu wspieranie racjonalizacji zbierania, sortowania oraz przetwarzania odpadów.

3. Państwa Członkowskie współpracują, gdzie właściwe, z pozostałymi Państwami Członkowskimi oraz Komisją w celu sporządzania takich planów. Powiadamiają o tym Komisję.

4. Państwa Członkowskie mogą podjąć środki niezbędne w celu zapobieżenia przemieszczaniu odpadów, które nie są zgodne z planami gospodarowania. Powiadamiają one Komisję i Państwa Członkowskie o wszelkich takich środkach.

Artykuł 8

Państwa Członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, aby każdy posiadacz odpadów:

- a) przekazywał odpady prywatnemu lub państwowemu punktowi zbierania odpadów, lub przedsiębiorstwu, które wykonuje czynności wymienione w załączniku II A lub II B; lub
- b) odzyskiwał lub unieszkodliwiał je we własnym zakresie zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy.

Artykuł 9

1. Do celów stosowania art. 4, 5 i 7 wszelkie zakłady lub przedsiębiorstwa, które wykonują czynności określone w załączniku II A, muszą uzyskać zezwolenie od właściwych organów określonych w art. 6.

Zezwolenie takie obejmuje w szczególności:

- a) rodzaje oraz ilości odpadów;
- b) wymogi techniczne;
- c) środki bezpieczeństwa, które mają być zastosowane;
- d) miejsce unieszkodliwiania;
- e) metodę przetwarzania.

2. Zezwolenia mogą być udzielane na czas określony, mogą być odnawialne, mogą podlegać warunkom i zobowiązaniom, a w szczególności, jeśli zamierzona metoda unieszkodliwiania jest niedopuszczalna z punktu widzenia ochrony środowiska naturalnego, można odmówić ich udzielenia.

Artykuł 10

Do celów stosowania art. 4 każdy zakład lub przedsiębiorstwo, które wykonuje czynności określone w załączniku II B, musi uzyskać zezwolenie.

Artykuł 11

1. Bez uszczerbku dla przepisów dyrektywy Rady 91/689/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. w sprawie odpadów niebezpiecznych⁽¹⁾, mogą być zwolnione z wymogu uzyskania zezwolenia, o którym mowa w art. 9 lub 10:

- a) zakłady lub przedsiębiorstwa unieszkodliwiające swoje odpady we własnym zakresie w miejscu ich produkcji; oraz
- b) zakłady lub przedsiębiorstwa zajmujące się odzyskiem odpadów.

2. Zwolnienie, o którym mowa w ust. 1, stosuje się wyłącznie:

- a) jeśli właściwe organy przyjęły ogólne zasady dotyczące każdego rodzaju działalności, ustanawiające rodzaje i ilości odpadów oraz warunki, na podstawie których dana działalność może być zwolniona z wymogu uzyskania zezwolenia; oraz
- b) jeśli rodzaje i ilości odpadów oraz metody unieszkodliwiania lub odzysku są takie, że pozwalają na spełnienie warunków określonych w art. 4.

3. Zakłady lub przedsiębiorstwa, o których mowa w ust. 1, podlegają zarejestrowaniu przez właściwe organy.

4. Państwa Członkowskie powiadamiają Komisję o ogólnych zasadach przyjętych na mocy ust. 2 lit. a).

⁽¹⁾ Dz.U. L 377 z 31.12.1991, str. 20. Dyrektywa zmieniona dyrektywą 94/31/WE (Dz.U. L 168 z 2.7.1994, str. 28).

Artykuł 12

Zakłady lub przedsiębiorstwa, które zawodowo zajmują się zbieraniem lub transportowaniem odpadów lub organizujące unieszkodliwianie lub odzysk odpadów w imieniu innych podmiotów (sprzedawcy, pośrednicy) i niepodlegające wymogowi uzyskania zezwolenia, podlegają zarejestrowaniu przez właściwe organy.

Artykuł 13

Zakłady lub przedsiębiorstwa wykonujące czynności określone w art. 9–12 podlegają odpowiednim okresowym kontrolom właściwych organów.

Artykuł 14

1. Wszystkie zakłady lub przedsiębiorstwa określone w art. 9 i 10:

- a) prowadzą rejestr ilości, charakteru, pochodzenia oraz, w razie potrzeby, miejsca przeznaczenia, częstotliwości zbierania, sposobu transportu oraz metody przetwarzania odpadów określonych w załączniku I oraz procesów określonych w załączniku II A lub B;
- b) na żądanie właściwych organów udostępniają informacje określone w art. 6.

2. Państwa Członkowskie mogą także wymagać od wytwórców przestrzegania przepisów ust. 1.

Artykuł 15

Zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci” koszty unieszkodliwiania odpadów ponoszą:

- a) posiadacz, który przekazał odpady punktowi zbierania odpadów lub przedsiębiorstwu określonymu w art. 9; lub
- b) poprzedni posiadacz lub wytwórca produktu, z którego pochodzą odpady.

Artykuł 16

Co trzy lata Państwa Członkowskie przesyłają Komisji informacje dotyczące wykonywania niniejszej dyrektywy w formie sprawozdania sektorowego, które obejmuje również inne stosowne dyrektywy wspólnotowe. Sprawozdanie to jest sporządzane na podstawie kwestionariusza lub szkicu opracowanego przez Komisję zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 18 ust. 2. Kwestionariusz lub szkic jest przesyłany Państwu Członkowskim sześć miesięcy przed rozpoczęciem się okresu objętego sprawozdaniem. Sprawozdanie jest przesyłane do Komisji w terminie dziewięciu miesięcy od zakończenia trzyletniego okresu objętego sprawozdaniem.

Komisja publikuje sprawozdanie wspólnotowe dotyczące wykonywania dyrektywy w terminie dziewięciu miesięcy od otrzymania sprawozdań od Państw Członkowskich.

Artykuł 17

Zmiany niezbędne do dostosowania załączników do niniejszej dyrektywy do postępu naukowo-technicznego przyjmowane są zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 18 ust. 3.

Artykuł 18

1. Komisję wspomaga Komitet.
2. W przypadku odniesienia do niniejszego ustępu stosuje się art. 4 i 7 decyzji 1999/468/WE, z uwzględnieniem przepisów jej art. 8.

Okres ustanowiony w art. 4 ust. 3 decyzji 1999/468/WE ustala się na jeden miesiąc.

3. W przypadku odniesienia do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 i 7 decyzji 1999/468/WE z uwzględnieniem przepisów jej art. 8.

Okres ustanowiony w art. 5 ust. 6 decyzji 1999/468/WE ustala się na trzy miesiące.

4. Komitet przyjmuje swój regulamin wewnętrzny.

Artykuł 19

Państwa Członkowskie przekazują Komisji teksty podstawowych przepisów prawa wewnętrznego przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 20

Dyrektywę 75/442/EWG uchyla się, bez uszczerbku dla obowiązków Państw Członkowskich dotyczących terminów transpozycji do prawa wewnętrznego, określonych w załączniku III część B.

Odesłania do uchylonej dyrektywy należy odczytywać jako odesłania do niniejszej dyrektywy, zgodnie z tabelą korelacji zamieszczoną w załączniku IV.

Artykuł 21

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 22

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu, dnia 5 kwietnia 2006 r.

*W imieniu Parlamentu
Europejskiego*

J. BORRELL FONTELLES
Przewodniczący

*W imieniu
Rady*

H. WINKLER
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

KATEGORIE ODPADÓW

- Q1 Pozostałości z produkcji lub konsumpcji, niewyszczególnione poniżej
- Q2 Produkty nieobjęte specyfikacją
- Q3 Produkty, których termin przydatności do właściwego użycia minął
- Q4 Materiały rozlane, zagubione lub takie, które uległy innemu zdarzeniu losowemu łącznie z wszelkimi materiałami, sprzętem itp. zanieczyszczonymi wskutek zdarzeń losowych
- Q5 Materiały zanieczyszczone lub zabrudzone w wyniku planowanych działań (np.: pozostałości z czyszczenia, materiały z opakowań, pojemniki itp.)
- Q6 Części nienadające się do wykorzystania (np.: usunięte baterie, zużyte katalizatory)
- Q7 Substancje, które nie spełniają już należycie swoich funkcji (np.: zanieczyszczone kwasy, zanieczyszczone rozpuszczalniki, zużyte sole hartownicze)
- Q8 Pozostałości z procesów przemysłowych (np.: żużle, pozostałości podestylacyjne)
- Q9 Pozostałości z procesów usuwania zanieczyszczeń (np.: szlamy z płuczki, pyły z filtrów workowych, zużyte filtry itp.)
- Q10 Pozostałości z obróbki skrawaniem lub wykończającej (np.: wióry, zgary itp.)
- Q11 Pozostałości z wydobywania lub przetwarzania surowców (np.: pozostałości górnicze, gliny z pól naftowych)
- Q12 Materiały zafalszowane lub podrobione (np.: oleje zanieczyszczone PCB itp.)
- Q13 Wszelkie materiały, substancje lub produkty, których wykorzystywanie zostało prawnie zakazane
- Q14 Produkty, dla których posiadacz nie znajduje już dalszego zastosowania (np.: odpady z rolnictwa, gospodarstw domowych, odpady biurowe, z placówek handlowych, sklepów itp.)
- Q15 Zanieczyszczone materiały, substancje lub produkty powstające podczas rekultywacji gleby i ziemi
- Q16 Wszelkie materiały, substancje lub produkty, które nie zostały uwzględnione w powyższych kategoriach
-

ZAŁĄCZNIK II A

PROCESY UNIESZKODLIWIANIA

Uwaga: Załącznik ten jest przeznaczony do wyszczególnienia procesów unieszkodliwiania, tak jak występują w praktyce. Zgodnie z art. 4 odpady muszą być unieszkodliwiane bez zagrożenia zdrowiu ludzkiemu oraz bez wykorzystania procesów lub metod mogących prawdopodobnie szkodzić środowisku naturalnemu.

- D 1 Składowanie w ziemi lub na jej powierzchni (np.: wysypiska itp.)
- D 2 Obróbka w glebie i ziemi (np.: biodegradacja odpadów płynnych lub osadowych w glebie i ziemi itp.)
- D 3 Głębokie wtryskiwanie (np.: wtryskiwanie odpadów, które można pompować do studni, słupów solnych lub naturalnie występujących składowisk itp.)
- D 4 Retencja powierzchniowa (np.: umieszczanie płynnych lub osadowych odpadów w dołach, stawach lub lagunach itp.)
- D 5 Specjalnie zaprojektowane składowiska (np.: umieszczanie na terenach, które są przykryte i izolowane wzajemnie oraz od środowiska naturalnego itp.)
- D 6 Odprowadzanie do zbiorników wodnych, z wyjątkiem mórz/oceanów
- D 7 Odprowadzanie do mórz/oceanów, w tym lokowanie na dnie mórz
- D 8 Obróbka biologiczna nieokreślona w innym miejscu w niniejszym załączniku, w wyniku której powstają ostateczne związki lub mieszaniny, które są odprowadzane za pomocą któregośkolwiek z procesów wymienionych w D1–D7 i D9–D12
- D 9 Obróbka fizyczno-chemiczna, nieokreślona w innym miejscu w niniejszym załączniku, w której wyniku powstają ostateczne związki lub mieszaniny odprowadzane za pomocą któregośkolwiek z procesów wymienionych w D1–D8 i D10–D12 (np.: odparowanie, suszenie, kalcynacja itp.)
- D 10 Spalanie na lądzie
- D 11 Spalanie na morzu
- D 12 Trwałe składowanie (np.: umieszczanie pojemników w kopalniach)
- D 13 Sporządzanie mieszanki lub mieszanie przed poddaniem któremukolwiek z procesów wymienionych w D1–D12
- D 14 Przepakowywanie przed poddaniem któremukolwiek z procesów wymienionych w D1–D13
- D 15 Magazynowanie przed poddaniem któremukolwiek z procesów wymienionych w D1–D14 (z wyjątkiem tymczasowego magazynowania, przed zbiórką, w miejscu gdzie odpady są produkowane)

ZAŁĄCZNIK II B

PROCESY ODZYSKU

Uwaga: Załącznik ten jest przeznaczony do wyszczególnienia procesów odzysku, które występują w praktyce. Zgodnie z art. 4 odpady muszą być odzyskiwane bez zagrożenia zdrowiu ludzkiemu oraz bez wykorzystania procesów lub metod mogących szkodzić środowisku naturalnemu.

- R 1 Wykorzystywanie głównie jako paliwa lub innego środka wytwarzania energii
  - R 2 Odzysk/regeneracja rozpuszczalników
  - R 3 Recykling/odzysk substancji organicznych, które nie są stosowane jako rozpuszczalniki (w tym kompostowanie i inne biologiczne procesy przekształcania)
  - R 4 Recykling/odzysk metali i związków metali
  - R 5 Recykling/odzysk innych materiałów nieorganicznych
  - R 6 Regeneracja kwasów lub zasad
  - R 7 Odzysk składników stosowanych do zmniejszania zanieczyszczeń
  - R 8 Odzysk składników z katalizatorów
  - R 9 Powtórna rafinacja oleju lub inne sposoby ponownego wykorzystania oleju
  - R 10 Obróbka w glebie i ziemi przynosząca korzyści w rolnictwie lub poprawiająca stan środowiska naturalnego
  - R 11 Wykorzystywanie odpadów uzyskanych z jakiegokolwiek z procesów wymienionych w R1–R10
  - R 12 Wymiana odpadów w celu poddania ich któremukolwiek z procesów wymienionych w R1–R11
  - R 13 Magazynowanie odpadów, przed poddaniem ich któremukolwiek z procesów wymienionych w R1–R12 (z wyłączeniem czasowego magazynowania, przed zbiórką, w miejscu gdzie są wytwarzane)
-

ZAŁĄCZNIK III

CZĘŚĆ A

UCHYLONA DYREKTYWA I JEJ KOLEJNE ZMIANY

(o których mowa w art. 20)

Dyrektywa Rady 75/442/EWG (Dz.U. L 194 z 25.7.1975, str. 39)	
Dyrektywa Rady 91/156/EWG (Dz.U. L 78 z 26.3.1991, str. 32)	
Dyrektywa Rady 91/692/EWG (Dz.U. L 377 z 31.12.1991, str. 48)	jedynie w zakresie odniesień dotyczących załącznika VI dyrektywy 75/442/EWG
Decyzja Komisji 96/350/WE (Dz.U. L 135 z 6.6.1996, str. 32)	
Rozporządzenie (WE) nr 1882/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 284 z 31.10.2003, str. 1)	jedynie załącznik III pkt 1

CZĘŚĆ B

TERMINY TRANSPOZYCJI DO PRAWA WEWNĘTRZNEGO

(o których mowa w art. 20)

Dyrektywa	Termin transpozycji
75/442/EWG	17 lipca 1977 r.
91/156/EWG	1 kwietnia 1993 r.
91/692/EWG	1 stycznia 1995 r.

ZAŁĄCZNIK IV

TABELA KORELACJI

Dyrektywa 75/442/EWG	Niniejsza dyrektywa
Artykuł 1 zdanie wprowadzające	Artykuł 1 ust. 1 zdanie wprowadzające
Artykuł 1 lit. a) akapit pierwszy	Artykuł 1 ust. 1 lit. a)
Artykuł 1 lit. a) akapit drugi	Artykuł 1 ust. 2
Artykuł 1 lit. b)–g)	Artykuł 1 ust. 1 lit. b)–g)
Artykuł 2	Artykuł 2
Artykuł 3 ust. 1 zdanie wprowadzające	Artykuł 3 ust. 1 zdanie wprowadzające
Artykuł 3 ust. 1 lit. a) zdanie wprowadzające	Artykuł 3 ust. 1 lit. a) zdanie wprowadzające
Artykuł 3 ust. 1 lit. a) tiret pierwsze	Artykuł 3 ust. 1 lit. a) ppkt i)
Artykuł 3 ust. 1 lit. a) tiret drugie	Artykuł 3 ust. 1 lit. a) ppkt ii)
Artykuł 3 ust. 1 lit. a) tiret trzecie	Artykuł 3 ust. 1 lit. a) ppkt iii)
Artykuł 3 ust. 1 lit. b) zdanie wprowadzające	Artykuł 3 ust. 1 lit. b) zdanie wprowadzające
Artykuł 3 ust. 1 lit. b) tiret pierwsze	Artykuł 3 ust. 1 lit. b) ppkt i)
Artykuł 3 ust. 1 lit. b) ii) tiret drugie	Artykuł 3 ust. 1 lit. b) ppkt ii)
Artykuł 3 ust. 2	Artykuł 3 ust. 2
Artykuł 4 akapit pierwszy zdanie wprowadzające	Artykuł 4 ust. 1 zdanie wprowadzające
Artykuł 4 akapit pierwszy tiret pierwsze	Artykuł 4 ust. 1 lit. a)
Artykuł 4 akapit pierwszy tiret drugie	Artykuł 4 ust. 1 lit. b)
Artykuł 4 akapit pierwszy tiret trzecie	Artykuł 4 ust. 1 lit. c)
Artykuł 4 akapit drugi	Artykuł 4 ust. 2
Artykuł 5	Artykuł 5
Artykuł 6	Artykuł 6
Artykuł 7 ust. 1 akapit pierwszy zdanie wprowadzające	Artykuł 7 ust. 1 zdanie wprowadzające
Artykuł 7 ust. 1 akapit pierwszy tiret pierwsze	Artykuł 7 ust. 1 lit. a)
Artykuł 7 ust. 1 akapit pierwszy tiret drugie	Artykuł 7 ust. 1 lit. b)
Artykuł 7 ust. 1 akapit pierwszy tiret trzecie	Artykuł 7 ust. 1 lit. c)
Artykuł 7 ust. 1 akapit pierwszy tiret czwarte	Artykuł 7 ust. 1 lit. d)
Artykuł 7 ust. 1 akapit drugi zdanie wprowadzające	Artykuł 7 ust. 2 zdanie wprowadzające
Artykuł 7 ust. 1 akapit drugi tiret pierwsze	Artykuł 7 ust. 2 lit. a)
Artykuł 7 ust. 1 akapit drugi tiret drugie	Artykuł 7 ust. 2 lit. b)
Artykuł 7 ust. 1 akapit drugi tiret trzecie	Artykuł 7 ust. 2 lit. c)
Artykuł 7 ust. 2	Artykuł 7 ust. 3
Artykuł 7 ust. 3	Artykuł 7 ust. 4
Artykuł 8 zdanie wprowadzające	Artykuł 8 zdanie wprowadzające

Dyrektywa 75/442/EWG	Niniejsza dyrektywa
Artykuł 8 tiret pierwsze	Artykuł 8 lit. a)
Artykuł 8 tiret drugie	Artykuł 8 lit. b)
Artykuł 9 ust. 1 akapit pierwszy	Artykuł 9 ust. 1 akapit pierwszy
Artykuł 9 ust. 1 akapit drugi zdanie wprowadzające	Artykuł 9 ust. 1 akapit drugi zdanie wprowadzające
Artykuł 9 ust. 1 akapit drugi tiret pierwsze	Artykuł 9 ust. 1 akapit drugi lit. a)
Artykuł 9 ust. 1 akapit drugi tiret drugie	Artykuł 9 ust. 1 akapit drugi lit. b)
Artykuł 9 ust. 1 akapit drugi tiret trzecie	Artykuł 9 ust. 1 akapit drugi lit. c)
Artykuł 9 ust. 1 akapit drugi tiret czwarte	Artykuł 9 ust. 1 akapit drugi lit. d)
Artykuł 9 ust. 1 akapit drugi tiret piąte	Artykuł 9 ust. 1 akapit drugi lit. e)
Artykuł 9 ust. 2	Artykuł 9 ust. 2
Artykuł 10	Artykuł 10
Artykuł 11 ust. 1 akapit pierwszy	Artykuł 11 ust. 1
Artykuł 11 ust. 1 akapit drugi zdanie wprowadzające	Artykuł 11 ust. 2 zdanie wprowadzające
Artykuł 11 ust. 1 akapit drugi tiret pierwsze	Artykuł 11 ust. 2 lit. a)
Artykuł 11 ust. 1 akapit drugi tiret drugie	Artykuł 11 ust. 2 lit. b)
Artykuł 11 ust. 2	Artykuł 11 ust. 3
Artykuł 11 ust. 3	Artykuł 11 ust. 4
Artykuł 12	Artykuł 12
Artykuł 13	Artykuł 13
Artykuł 14 akapit pierwszy zdanie wprowadzające	Artykuł 14 ust. 1 zdanie wprowadzające
Artykuł 14 akapit pierwszy tiret pierwsze	Artykuł 14 ust. 1 lit. a)
Artykuł 14 akapit pierwszy tiret drugie	Artykuł 14 ust. 1 lit. b)
Artykuł 14 akapit drugi	Artykuł 14 ust. 2
Artykuł 15 zdanie wprowadzające	Artykuł 15 zdanie wprowadzające
Artykuł 15 tiret pierwsze	Artykuł 15 lit. a)
Artykuł 15 tiret drugie	Artykuł 15 lit. b)
Artykuł 16 akapit pierwszy	Artykuł 16 akapit pierwszy i artykuł 18 ust. 2
Artykuł 16 akapit drugi	—
Artykuł 16 akapit trzeci	Artykuł 16 akapit drugi
Artykuł 17	Artykuł 17
Artykuł 18	Artykuł 18
Artykuł 19	—

Dyrektywa 75/442/EWG	Niniejsza dyrektywa
Artykuł 20	Artykuł 19
—	Artykuł 20
—	Artykuł 21
Artykuł 21	Artykuł 22
Załącznik I	Załącznik I
Załącznik II A	Załącznik II A
Załącznik II B	Załącznik II B
—	Załącznik III
—	Załącznik IV

DYREKTYWA 2006/23/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY**z dnia 5 kwietnia 2006 r.****w sprawie wspólnotowej licencji kontrolera ruchu lotniczego****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 80 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

po konsultacji z Komitetem Regionów,

stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Wprowadzenie w życie prawodawstwa odnoszącego się do Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej wymaga ustanowienia bardziej szczegółowych przepisów, w szczególności dotyczących udzielania licencji kontrolera ruchu lotniczego w celu zapewnienia najwyższych standardów odpowiedzialności oraz wiedzy i umiejętności, zwiększenia dostępności kontrolerów ruchu lotniczego oraz promowania wzajemnego uznawania licencji, jak przewidziano w art. 5 rozporządzenia (WE) nr 550/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 10 marca 2004 r. w sprawie zapewniania służb nawigacji lotniczej w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej ⁽³⁾, przy jednoczesnym dążeniu do ogólnego zwiększenia poziomu bezpieczeństwa ruchu lotniczego oraz wiedzy i umiejętności personelu.
- (2) Wprowadzenie licencji wspólnotowej jest środkiem służącym uznaniu szczególnej roli, jaką pełnią kontrolerzy ruchu lotniczego w bezpiecznym zapewnianiu kontroli ruchu lotniczego. Ustalenie wspólnotowych norm w zakresie wiedzy i umiejętności zredukuje również niejednorodność w tej dziedzinie, przyczyniając się do sprawniejszej organizacji pracy w ramach rozwijającej się współpracy regionalnej pomiędzy podmiotami świadczącymi usługi nawigacji lotniczej. Niniejsza

dyrektywa stanowi zatem zasadniczą część prawodawstwa odnoszącego się do Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej.

- (3) Dyrektywa jest najodpowiedniejszym instrumentem dla ustalenia norm w zakresie wiedzy i umiejętności, pozostawiając w gestii Państw Członkowskich decyzję co do sposobów osiągnięcia tych norm.
- (4) Niniejsza dyrektywa powinna opierać się na obowiązujących normach międzynarodowych. Organizacja Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego (ICAO) przyjęła przepisy w sprawie udzielania licencji kontrolera ruchu lotniczego, obejmujące wymagania językowe. Europejska Organizacja do spraw Bezpieczeństwa Żeglugi Powietrznej (Eurocontrol) ustanowiona Międzynarodową konwencją z dnia 13 grudnia 1960 r. o współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa żeglugi powietrznej przyjęła wymogi prawne Eurocontrol w zakresie bezpieczeństwa. Zgodnie z art. 4 rozporządzenia (WE) nr 550/2004 niniejsza dyrektywa przenosi do porządku prawnego Wspólnoty wymagania określone w wymaganiach Eurocontrolu w zakresie przepisów bezpieczeństwa nr 5 (ESARR 5) odnoszące się do kontrolerów ruchu lotniczego.
- (5) Szczególne cechy wspólnotowego ruchu lotniczego wymagają wprowadzenia oraz skutecznego stosowania wspólnotowych norm w zakresie wiedzy i umiejętności odnoszących się do kontrolerów ruchu lotniczego zatrudnionych przez podmioty świadczące usługi nawigacji lotniczej głównie w ogólnym ruchu lotniczym. Państwa Członkowskie mogą również stosować przepisy krajowe, przyjęte na mocy niniejszej dyrektywy, do praktykantów-kontrolerów ruchu lotniczego oraz do kontrolerów ruchu lotniczego, wykonujących czynności w ramach odpowiedzialności podmiotów świadczących usługi nawigacji lotniczej w ruchu statków powietrznych innym niż ogólny ruch lotniczy.
- (6) W przypadku gdy Państwa Członkowskie podejmują działania w celu zapewnienia zgodności z wymaganiami wspólnotowymi, organy sprawujące nadzór i dokonujące weryfikacji zgodności powinny być dostatecznie niezależne od podmiotów świadczących usługi nawigacji lotniczej oraz podmiotów świadczących usługi szkoleniowe. Ponadto organy takie powinny pozostawać zdolne do skutecznego realizowania swoich zadań. Krajowy organ nadzorczy powołany lub ustanowiony na mocy niniejszej dyrektywy może być tym samym organem lub organami, które są powoływane lub ustanawiane zgodnie z art. 4 rozporządzenia (WE) nr 549/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 10 marca 2004 r. ustanawiającego ramy tworzenia Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Dz.U. C 234 z 22.9.2005, str. 17.

⁽²⁾ Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 8 marca 2005 r. (Dz.U. C 320 E z 15.12.2005, str. 50), wspólne stanowisko Rady z dnia 14 listopada 2005 r. (Dz.U. C 316 E z 13.12.2005, str. 1) oraz stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 15 lutego 2006 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym).

⁽³⁾ Dz.U. L 96 z 31.3.2004, str. 10.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 96 z 31.3.2004, str. 1.

- (7) Świadczenie usług nawigacji lotniczej wymaga wysoko wykwalifikowanego personelu, którego wiedzę i umiejętności można wykazać za pomocą różnych środków. W dziedzinie kontroli ruchu lotniczego właściwym środkiem jest wprowadzenie licencji wspólnotowej, którą można uznać za rodzaj dyplomu, dla każdego kontrolera ruchu lotniczego. Uprawnienie wpisane do licencji wskazuje rodzaj usługi ruchu lotniczego, do której świadczenia uprawniony jest kontroler ruchu lotniczego. Równocześnie uprawnienia uzupełniające wpisane do licencji odzwierciedlają zarówno określone umiejętności kontrolera, jak i upoważnienie do świadczenia usług dla określonego sektora lub grupy sektorów, wydane przez organy nadzorcze. Dlatego przy udzielaniu licencji lub przedłużaniu ważności uprawnień uzupełniających organy te muszą być w stanie ocenić wiedzę i umiejętności kontrolerów ruchu lotniczego. Organy te muszą również mieć możliwość zawieszenia licencji, uprawnienia lub uprawnienia uzupełniającego w przypadku gdy ta wiedza i umiejętności budzą wątpliwości. Niniejsza dyrektywa, podejmując wysiłek promowania zgłaszania zdarzeń („*just culture*”), nie powinna ustanawiać automatycznego związku między określonym zdarzeniem a zawieszeniem licencji, uprawnienia lub uprawnienia uzupełniającego. Cofnięcie licencji powinno być uznane za ostateczny środek stosowany w skrajnych przypadkach.
- (8) W celu zbudowania wzajemnego zaufania Państw Członkowskich do ich systemów udzielania licencji niezbędne są wspólnotowe zasady dotyczące uzyskiwania i zachowywania licencji. Dlatego też w celu zapewnienia najwyższego poziomu bezpieczeństwa istotne jest zharmonizowanie wymagań dotyczących kwalifikacji, wiedzy i umiejętności oraz dostępu do zawodu kontrolera ruchu lotniczego. Powinno to doprowadzić do zapewnienia bezpiecznych i wysokiej jakości usług kontroli ruchu lotniczego i uznawania licencji w całej Wspólnocie, zwiększając tym samym swobodę przepływu kontrolerów ruchu lotniczego oraz ich dostępność.
- (9) Państwa Członkowskie powinny zapewnić, by wdrożenie niniejszej dyrektywy nie prowadziło do omijania obowiązujących przepisów krajowych, regulujących prawa i obowiązki mające zastosowanie do stosunku pracy pomiędzy pracodawcą a kandydatami na kontrolera ruchu lotniczego.
- (10) Aby można było porównywać umiejętności w całej Wspólnocie, wymagane jest, by ich struktura została opracowana w sposób jasny i ogólnie przyjęty. Pomoże to zagwarantować bezpieczeństwo, nie tylko w przestrzeni powietrznej kontrolowanej przez jeden podmiot świadczący usługi nawigacji lotniczej, ale przede wszystkim na styku działania różnych podmiotów świadczących te usługi.
- (11) W wielu zdarzeniach i wypadkach istotne znaczenie ma porozumiewanie się. Dlatego też ICAO przyjęła wymagania w zakresie znajomości języków. Niniejsza dyrektywa wprowadza tego rodzaju wymogi i przewiduje środki zapewniające egzekwowanie tych norm przyjętych na poziomie międzynarodowym. W stosunku do wymagań językowych konieczne jest przestrzeganie zasady niedyskryminacji, przejrzystości i proporcjonalności, tak by wspierać swobodny przepływ, zapewniając jednocześnie bezpieczeństwo.
- (12) Cele szkolenia wstępnego zostały opisane w materiale wyjaśniającym opracowanym na wniosek członków Eurocontrol i uznawane są za odpowiednie normy. Brak ogólnie przyjętych norm dla szkolenia w jednostce wymaga zrównoważenia poprzez przyjęcie szeregu środków obejmujących zatwierdzanie egzaminatorów, którzy powinni gwarantować spełnianie wysokich norm w zakresie wiedzy i umiejętności. Jest to tym bardziej istotne, że szkolenie w jednostce jest bardzo kosztowne i ma decydujący wpływ na bezpieczeństwo.
- (13) Wymogi zdrowotne zostały opracowane na wniosek Państw Członkowskich Eurocontrol i są uznawane za możliwe do zaakceptowania środki zgodności z niniejszą dyrektywą.
- (14) Certyfikacja usług szkoleniowych powinna być postrzegana, dla celów bezpieczeństwa, za jeden z czynników mających decydujący wpływ na bezpieczeństwo, przyczyniający się do podnoszenia jakości szkolenia. Szkolenie powinno być postrzegane jako usługa podobna do usługi nawigacji lotniczej i także powinno podlegać procesowi certyfikacji. Niniejsza dyrektywa powinna umożliwiać certyfikowanie szkoleń w odniesieniu do rodzaju szkolenia, pakietu usług szkoleniowych lub pakietu usług szkoleniowych wraz z usługami nawigacji lotniczej, z uwzględnieniem cech szczególnych szkolenia.
- (15) Niniejsza dyrektywa potwierdza utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich w zakresie wzajemnego uznawania dyplomów i swobody przepływu pracowników. Zasada proporcjonalności, uzasadnione nakładanie środków kompensacyjnych oraz stworzenie właściwych procedur odwoławczych stanowią podstawowe zasady, które powinny w bardziej widoczny sposób znaleźć zastosowanie w sektorze zarządzania ruchem lotniczym. Państwa Członkowskie powinny mieć prawo do odmowy uznania licencji wydanych niezgodnie z niniejszą dyrektywą. Państwa Członkowskie powinny również mieć prawo do uznania takich licencji po dokonaniu odpowiedniej oceny równoważności. W związku z tym, że celem niniejszej dyrektywy jest ułatwienie wzajemnego uznawania licencji, nie reguluje ona warunków dotyczących dostępu do zatrudnienia.
- (16) Zawód kontrolera ruchu lotniczego podlega innowacjom technicznym, które wymagają systematycznej aktualizacji umiejętności takich kontrolerów. Niniejsza dyrektywa powinna umożliwić takie dostosowania do rozwoju technicznego i postępu naukowego poprzez zastosowanie procedury komitetu.
- (17) Niniejsza dyrektywa może mieć wpływ na powszechnie przyjętą praktykę pracy kontrolerów ruchu lotniczego. Powinno się informować partnerów społecznych i konsultować się z nimi w należyty sposób w sprawie wszelkich środków mających istotne implikacje spo-

łeczne. Dlatego też zasięgnięto opinii Komitetu Dialogu Sektorowego ustanowionego zgodnie z decyzją Komisji 98/500/WE z dnia 20 maja 1998 r. w sprawie ustanowienia Komitetów Dialogu Sektorowego promujących dialog pomiędzy partnerami społecznymi na poziomie europejskim⁽¹⁾; Komitet ten powinien być konsultowany przy przyjmowaniu przez Komisję dalszych środków wykonawczych.

(18) Państwa Członkowskie powinny ustalić zasady dotyczące sankcji za naruszenie krajowych przepisów, przyjętych zgodnie z niniejszą dyrektywą, oraz przyjąć wszelkie środki niezbędne do zapewnienia ich stosowania. Sankcje te powinny być skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające.

(19) Środki niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy powinny zostać przyjęte zgodnie z decyzją Rady 1999/468/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. ustanawiającą warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji⁽²⁾.

(20) Dwuletni okres transpozycji uważa się za wystarczający dla ustanowienia ram dla licencji wspólnotowych oraz włączenia w nie licencji obecnych ich posiadaczy, zgodnie z przepisami dotyczącymi warunków zachowywania uprawnień i zachowania ważności uprawnień uzupełniających, jako że wymagania zawarte w tych przepisach są zgodne z istniejącymi obecnie zobowiązaniami międzynarodowymi. Ponadto należy przyznać dodatkowy dwuletni okres transpozycji dla stosowania wymagań językowych.

(21) Ogólne warunki uzyskiwania licencji w zakresie, w jakim odnoszą się one do wieku, wymaganego wykształcenia oraz szkolenia wstępnego, nie powinny dotyczyć posiadaczy obecnych licencji.

(22) Zgodnie z ust. 34 Porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie lepszego stanowienia prawa⁽³⁾ zachęca się Państwa Członkowskie do sporządzania, dla ich własnych celów i w interesie Wspólnoty, swoich tabel, które w możliwie najszerszym zakresie odzwierciedlają korelacje pomiędzy dyrektywą a środkami transpozycji oraz do podawania ich do publicznej wiadomości,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

Cel i zakres

1. Celem niniejszej dyrektywy jest podniesienie poziomu norm bezpieczeństwa oraz udoskonalenie działania wspólnotowego systemu kontroli ruchu lotniczego poprzez wydawanie wspólnotowych licencji kontrolera ruchu lotniczego.

2. Niniejszą dyrektywę stosuje się do:

- praktykantów-kontrolerów ruchu lotniczego, oraz
- kontrolerów ruchu lotniczego

wykonujących czynności w ramach odpowiedzialności podmiotów świadczących usługi nawigacji lotniczej głównie w ruchu statków powietrznych w ogólnym ruchu lotniczym.

3. Z zastrzeżeniem art. 1 ust. 2 i art. 13 rozporządzenia (WE) nr 549/2004, w przypadkach gdy regularne i planowane usługi kontroli ruchu lotniczego świadczone są na rzecz ogólnego ruchu lotniczego w ramach odpowiedzialności podmiotów świadczących usługi nawigacji lotniczej głównie w ruchu statków powietrznych innych niż ogólny ruch lotniczy, Państwa Członkowskie zapewniają, by poziom bezpieczeństwa i jakość usług świadczonych na rzecz ogólnego ruchu lotniczego odpowiadały co najmniej poziomowi wynikającemu ze stosowania przepisów niniejszej dyrektywy.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

1) „usługa kontroli ruchu lotniczego” oznacza usługę świadczoną w celu zapobiegania kolizjom statków powietrznych oraz – na polu manewrowym – pomiędzy statkiem powietrznym a przeszkodami, a także w celu usprawniania i utrzymywania uporządkowanego przepływu ruchu lotniczego;

2) „podmioty świadczące usługi nawigacji lotniczej” oznaczają każdy publiczny lub prywatny podmiot świadczący usługi nawigacji lotniczej w ogólnym ruchu lotniczym;

3) „ogólny ruch lotniczy” oznacza każdy ruch cywilnych statków powietrznych, a także każdy ruch państwowych statków powietrznych (w tym wojskowych, celnych i policyjnych), jeśli taki ruch odbywa się zgodnie z procedurami ICAO;

⁽¹⁾ Dz.U. L 225 z 12.8.1998, str. 27. Decyzja zmieniona Aktem przystąpienia z 2003 r.

⁽²⁾ Dz.U. L 184 z 17.7.1999, str. 23.

⁽³⁾ Dz.U. C 321 z 13.12.2003, str. 1.

- 4) „licencja” oznacza świadectwo znane pod dowolną nazwą, wystawione oraz zatwierdzone zgodnie z niniejszą dyrektywą oraz uprawniające jego prawowitego posiadacza do świadczenia usług kontroli ruchu lotniczego zgodnie z zawartymi w nim uprawnieniami i uprawnieniami uzupełniającymi;
- 5) „uprawnienie” oznacza upoważnienie wpisane do licencji lub związane z nią i stanowiące jej część, określające szczególne warunki, przywileje lub ograniczenia odnoszące się do takiej licencji; do licencji wpisuje się co najmniej jedno z poniższych uprawnień:
- kontrola lotniska wizualna;
  - kontrola lotniska instrumentalna;
  - kontrola zbliżania proceduralna;
  - kontrola zbliżania radarowa;
  - kontrola obszaru proceduralna;
  - kontrola obszaru radarowa;
- 6) „uprawnienie uzupełniające” oznacza upoważnienie wpisane do licencji i stanowiące jej część, określające szczególne warunki, przywileje lub ograniczenia odnoszące się do stosownego uprawnienia;
- 7) „uprawnienie uzupełniające w jednostce” oznacza upoważnienie wpisane do licencji i stanowiące jej część, określające kod lotniska ICAO oraz sektory lub stanowiska pracy, na których posiadacz licencji uprawniony jest pracować;
- 8) „uprawnienie uzupełniające w zakresie języka” oznacza upoważnienie wpisane do licencji i stanowiące jej część, określające biegłość językową posiadacza;
- 9) „uzupełniające uprawnienia instruktorskie” oznacza upoważnienie wpisane do licencji i stanowiące jej część, określające uprawnienia do prowadzenia szkolenia operacyjnego;
- 10) „kod lotniska ICAO” oznacza czteroliterowy kod utworzony zgodnie z zasadami zaleconymi przez ICAO w podręczniku DOC 7910 i przypisany do miejsca usytuowania stałej stacji lotniczej;
- 11) „sektor” oznacza część obszaru kontroli lub część rejonu/górnego rejonu informacji powietrznej;
- 12) „szkolenie” to całość kursów teoretycznych, ćwiczenia praktyczne obejmujące symulację, i szkolenie operacyjne wymagane w celu zdobycia i zachowania umiejętności niezbędnych dla świadczenia bezpiecznych i wysokiej jakości usług kontroli ruchu lotniczego; szkolenie obejmuje:
- szkolenie wstępne zapewniające szkolenie w zakresie podstawowym i w zakresie uprawnień, prowadzące do udzielenia licencji praktykanta-kontrolera;
  - szkolenie w jednostce, w tym przejściowe szkolenie przedoperacyjne oraz szkolenie operacyjne, prowadzące do udzielenia licencji kontrolera ruchu lotniczego;
  - szkolenie kontynuowane dla utrzymania ważności uprawnień uzupełniających wpisanych do licencji;
  - szkolenie instruktorów szkolenia operacyjnego, prowadzące do przyznania uzupełniającego uprawnienia instruktorskiego;
  - szkolenie egzaminatorów lub osób oceniających;
- 13) „podmiot świadczący usługi szkoleniowe” oznacza organizację, która uzyskała certyfikat odpowiedniego krajowego organu nadzorczego uprawniający do prowadzenia jednego lub kilku rodzajów szkoleń;
- 14) „program utrzymania poziomu wiedzy i umiejętności w jednostce” jest zatwierdzonym programem wskazującym metodę, za pomocą której jednostka utrzymuje poziom wiedzy i umiejętności swoich posiadaczy licencji;
- 15) „plan szkoleń w jednostce” jest zatwierdzonym planem podającym szczegółowo przebieg i harmonogram wymagany w celu umożliwienia stosowania pod nadzorem instruktora szkolenia operacyjnego procedur w jednostce w odniesieniu do strefy lokalnej.

Artykuł 3

Krajowe organy nadzorcze

1. Państwa Członkowskie powołują lub ustanawiają podmiot lub podmioty działające jako krajowy organ nadzorczy w celu podjęcia realizacji zadań wyznaczonych takiemu organowi na mocy niniejszej dyrektywy.

2. Krajowe organy nadzorcze są niezależne od podmiotów świadczących usługi nawigacji lotniczej i podmiotów świadczących usługi szkoleniowe. Niezależność ta osiągana jest poprzez odpowiednie rozdzielenie, co najmniej na poziomie funkcjonalnym, krajowych organów nadzorczych i tych podmiotów. Państwa Członkowskie zapewniają realizowanie uprawnień krajowych organów nadzorczych w sposób bezstronny i przejrzysty.

3. Państwa Członkowskie przekazują Komisji nazwy i adresy krajowych organów nadzorczych, a także powiadamiają o każdej ich zmianie oraz o środkach przyjętych w celu zapewnienia zgodności z ust. 2.

Artykuł 4

Zasady udzielania licencji

1. Bez uszczerbku dla art. 1 ust. 3, Państwa Członkowskie zapewniają, aby usługi kontroli ruchu lotniczego, objęte art. 1 ust. 2, były świadczone wyłącznie przez kontrolerów ruchu lotniczego, którzy uzyskali licencję zgodnie z niniejszą dyrektywą.

2. Kandydaci do licencji udowadniają posiadanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do wykonywania czynności kontrolera ruchu lotniczego lub praktykanta-kontrolera ruchu lotniczego. Dowód potwierdzający ich wiedzę i umiejętności odnosi się do wiedzy, doświadczenia, umiejętności i biegłości językowej.

3. Licencja jest własnością osoby, której została udzielona i która składa na niej swój podpis.

4. Zgodnie z art. 14 ust. 1:

a) licencja, uprawnienia lub uprawnienia uzupełniające mogą być zawieszane w przypadku gdy wiedza i umiejętności kontrolera ruchu lotniczego poddane są w wątpliwość lub w przypadku poważnego uchybienia;

b) licencja może zostać cofnięta w przypadku poważnego zaniedbania lub nadużycia.

5. Licencja praktykanta-kontrolera ruchu lotniczego uprawnia jej posiadacza do świadczenia usług kontrolera ruchu lotniczego pod nadzorem instruktora szkolenia operacyjnego.

6. Licencja zawiera pozycje określone w załączniku I.

7. W przypadku gdy licencja wydana jest w języku innym niż angielski powinna zawierać tłumaczenie na język angielski pozycji określonych w załączniku I.

8. Państwa Członkowskie zapewniają, by kontrolerzy ruchu lotniczego byli wystarczająco przeszkoleni w zakresie bezpieczeństwa, ochrony i zarządzania sytuacjami kryzysowymi.

Artykuł 5

Warunki uzyskania licencji

1. Licencje praktykanta-kontrolera ruchu lotniczego przyznawane są kandydatom, którzy:

a) ukończyli co najmniej 18 lat i posiadają co najmniej dyplom szkoły średniej lub dyplom uprawniający do podjęcia nauki na wyższej uczelni lub inny równoważny.

Państwa Członkowskie mogą postanowić, że krajowy organ nadzorczy ocenia poziom wykształcenia kandydatów, którzy nie spełniają wymagań związanych z wykształceniem. Jeżeli ocena taka wskaże, że kandydat posiada doświadczenie i wykształcenie, dające podstawy do sądenia, że będzie on w stanie ukończyć szkolenie dla kontrolera ruchu lotniczego, uznaje się je za wystarczające;

b) pomyślnie ukończyli zatwierdzone szkolenie wstępne odpowiednie dla danego uprawnienia i, w stosownym przypadku, dla uprawnienia uzupełniającego do danego uprawnienia, określone w części A załącznika II;

c) posiadają ważne świadectwo zdrowia; oraz

d) wykazali się odpowiednim poziomem biegłości językowej zgodnie z wymaganiami określonymi w załączniku III.

Licencja zawiera co najmniej jedno uprawnienie i, w stosownych przypadkach, jedno uprawnienie uzupełniające.

2. Licencje kontrolera ruchu lotniczego przyznawane są kandydatom, którzy:

a) ukończyli co najmniej 21 lat. Jednakże Państwa Członkowskie mogą ustanowić niższy próg wiekowy w odpowiednio uzasadnionych przypadkach;

b) są posiadaczami licencji praktykanta i ukończyli zatwierdzone szkolenie w jednostce oraz pomyślnie zdali stosowne egzaminy lub przeszli ocenę zgodnie z wymaganiami określonymi w części B załącznika II;

c) posiadają ważne świadectwo zdrowia; oraz

d) wykazali się odpowiednim poziomem biegłości językowej zgodnie z wymaganiami określonymi w załączniku III.

Licencji nadawana jest ważność poprzez dokonanie wpisu jednego lub kilku uprawnień oraz stosownych uprawnień uzupełniających, uprawnień w jednostce oraz uprawnień w zakresie języka, odnoszących się do zakońzonego pomyślnie szkolenia.

3. Uzupełniające uprawnienie instruktorskie przyznawane jest posiadaczom licencji kontrolera ruchu lotniczego, którzy:

a) świadczyli usługi kontrolera ruchu lotniczego w okresie bezpośrednio poprzedzającym przez okres co najmniej jednego roku lub okres dłuższy ustanowiony przez krajowy organ nadzorczy w odniesieniu do uprawnień i uprawnień uzupełniających, których dotyczy szkolenie; i

- b) pomyślnie ukończyli zatwierdzony kurs instruktora szkolenia operacyjnego, w ramach którego za pomocą stosownych egzaminów ocenione zostały wymagana wiedza i umiejętności pedagogiczne.

Artykuł 6

Uprawnienia kontrolera ruchu lotniczego

Licencje zawierają jedno lub kilka spośród następujących uprawnień w celu wskazania rodzaju usługi, jaką może świadczyć posiadacz licencji:

- a) uprawnienie kontroli lotniska wizualnej (ADV), które wskazuje, że posiadacz licencji posiada wiedzę i umiejętności do świadczenia usługi kontroli ruchu lotniczego dla ruchu lotniskowego na lotnisku, które nie ma opublikowanych żadnych procedur instrumentalnych podejścia lub odlotu;
- b) uprawnienie kontroli lotniska instrumentalnej (ADI), które wskazuje, że posiadacz licencji posiada wiedzę i umiejętności do świadczenia usługi kontroli ruchu lotniczego dla ruchu lotniskowego na lotnisku, które opublikowało procedury instrumentalne podejścia lub odlotu, i uprawnieniu temu towarzyszy co najmniej jedno uprawnienie uzupełniające zgodnie z opisem w art. 7 ust. 1;
- c) uprawnienie kontroli zbliżania proceduralnej (APP), które wskazuje, że posiadacz licencji posiada wiedzę i umiejętności do świadczenia usługi kontroli ruchu lotniczego dla przylatujących, odlatujących lub przelatujących statków powietrznych, bez wykorzystywania urządzeń nadzoru;
- d) uprawnienie kontroli zbliżania radarowej (APS), które wskazuje, że posiadacz licencji posiada wiedzę i umiejętności do świadczenia usługi kontroli ruchu lotniczego dla przylatujących, odlatujących lub przelatujących statków powietrznych z wykorzystaniem urządzeń nadzoru i uprawnieniu temu towarzyszy co najmniej jedno uprawnienie uzupełniające opisane w art. 7 ust. 2;
- e) uprawnienie kontroli obszaru proceduralnej (ACP), które wskazuje, że posiadacz licencji posiada wiedzę i umiejętności do świadczenia usługi kontroli ruchu lotniczego dla statków powietrznych bez wykorzystywania urządzeń nadzoru.
- f) uprawnienie kontroli obszaru radarowej (ACS) oznaczające, że posiadacz licencji posiada wiedzę i umiejętności do świadczenia usługi kontroli ruchu lotniczego dla statków powietrznych z wykorzystaniem urządzeń nadzoru, i uprawnieniu temu towarzyszy co najmniej jedno z uprawnień uzupełniających opisanych w art. 7 ust. 3.

Artykuł 7

Uprawnienia uzupełniające

1. Uprawnienie kontroli lotniska instrumentalnej (ADI) zawiera co najmniej jedno z następujących uprawnień uzupełniających:
  - a) uprawnienie uzupełniające kontroli lotniska (TWR) oznaczające, że jego posiadacz posiada wiedzę i umiejętności do świadczenia usług kontroli ruchu lotniczego w przypadku gdy kontrola lotniska jest zapewniana z jednego stanowiska pracy;
  - b) uprawnienie uzupełniające kontroli ruchu naziemnego (GMC) oznaczające, że posiadacz licencji posiada wiedzę i umiejętności do zapewniania kontroli ruchu naziemnego;
  - c) uprawnienie uzupełniające nadzoru ruchu naziemnego (GMS), przyznane dodatkowo do uprawnienia uzupełniającego kontroli ruchu naziemnego (GMC) lub uprawnienia uzupełniającego kontroli lotniska (TWR), oznaczające, że jego posiadacz posiada wiedzę i umiejętności do świadczenia usług kontroli ruchu naziemnego za pomocą systemów naprowadzania ruchu na lotnisku;
  - d) uprawnienie uzupełniające kontroli startów i lądowań (AIR) oznaczające, że posiadacz licencji posiada wiedzę i umiejętności do zapewniania kontroli lotniczej;
  - e) uprawnienie uzupełniające kontroli za pomocą radaru (RAD), przyznane dodatkowo do uprawnienia uzupełniającego do kontroli startów i lądowań (AIR) lub uprawnienia uzupełniającego kontroli lotniska (TWR), oznaczające, że posiadacz licencji posiada wiedzę i umiejętności do zapewniania kontroli na lotnisku przy pomocy radarowych urządzeń nadzoru.
2. Uprawnienie kontroli radarowej zbliżania (APS) zawiera co najmniej jedno z następujących uprawnień uzupełniających:
  - a) uprawnienie uzupełniające kontroli za pomocą radaru (RAD) oznaczające, że posiadacz licencji posiada wiedzę i umiejętności do zapewniania kontroli podejścia z wykorzystaniem podstawowych lub drugorzędnych urządzeń radarowych;
  - b) uprawnienie uzupełniające kontroli podejścia za pomocą radaru podejścia precyzyjnego (PAR), przyznane dodatkowo do uprawnienia uzupełniającego kontroli za pomocą radaru (RAD), oznaczające, że posiadacz licencji posiada wiedzę i umiejętności do zapewniania kontroli naziemnej podejścia precyzyjnego z wykorzystaniem urządzeń radarowych podejścia precyzyjnego dla statków powietrznych przy końcowym podejściu do pasa startowego;
  - c) uprawnienie uzupełniające kontroli zbliżania za pomocą radaru SRA (SRA), przyznane dodatkowo do uprawnienia uzupełniającego kontroli za pomocą radaru (RAD), oznaczające, że posiadacz posiada wiedzę i umiejętności do zapewniania kontroli naziemnej podejścia nieprecyzyjnego z wykorzystaniem urządzeń nadzoru dla statków powietrznych przy końcowym podejściu do pasa startowego;

- d) uprawnienie uzupełniające zarządzania ruchem lotniczym przy użyciu systemu ADS (ADS) oznaczające, że posiadacz posiada wiedzę i umiejętności do zapewniania kontroli podejścia z wykorzystaniem systemów ADS;
- e) uprawnienie uzupełniające kontroli rejonu kontrolowanego lotniska (TCL), przyznane dodatkowo do uprawnienia uzupełniającego kontroli za pomocą radaru (RAD) lub uprawnienia uzupełniającego zarządzania ruchem lotniczym przy użyciu systemu ADS (ADS), oznaczające, że posiadacz posiada wiedzę i umiejętności do świadczenia usług kontroli ruchu lotniczego z wykorzystaniem wszystkich urządzeń nadzoru dla statków powietrznych poruszających się w określonym obszarze terminala lub w przyległych sektorach.
3. Uprawnienie kontroli obszaru radarowej (ACS) zawiera co najmniej jedno z następujących uprawnień uzupełniających:
- a) uprawnienie uzupełniające kontroli za pomocą radaru (RAD) oznaczające, że posiadacz posiada wiedzę i umiejętności do świadczenia usług kontroli obszaru kontroli z wykorzystaniem radarowych urządzeń nadzoru;
- b) uprawnienie uzupełniające zarządzania ruchem lotniczym przy użyciu systemu ADS (ADS) oznaczające, że posiadacz posiada wiedzę i umiejętności do świadczenia usług kontroli obszaru z wykorzystaniem systemów ADS;
- c) uprawnienie uzupełniające kontroli rejonu kontrolowanego lotniska (TCL), przyznane dodatkowo do uprawnienia uzupełniającego kontroli za pomocą radaru (RAD) lub uprawnienia uzupełniającego zarządzania ruchem lotniczym przy użyciu systemu ADS, oznaczające, że posiadacz posiada wiedzę i umiejętności do świadczenia usług kontroli ruchu lotniczego z wykorzystaniem wszystkich urządzeń nadzoru dla statków powietrznych poruszających się w określonym obszarze terminala lub w przyległych sektorach;
- d) uprawnienie uzupełniające kontroli oceanicznej (OCN) oznaczające, że posiadacz posiada wiedzę i umiejętności do świadczenia usług kontroli ruchu lotniczego dla statków powietrznych poruszających się w Obszarze Kontroli Oceanicznej.

4. Bez uszczerbku dla ust. 1–3, Państwa Członkowskie mogą, w wyjątkowych przypadkach wynikających wyłącznie ze szczególnych właściwości ruchu lotniczego w przestrzeni lotniczej, za którą te Państwa odpowiadają, wprowadzić krajowe uprawnienia uzupełniające. Takie uprawnienia uzupełniające nie wpływają na ogólną swobodę przepływu kontrolerów ruchu lotniczego.

Artykuł 8

Uprawnienia językowe

1. Państwa Członkowskie zapewniają, by kontrolerzy ruchu lotniczego mogli wykazać się umiejętnością mówienia w języku angielskim i rozumienia tego języka w stopniu

zadawalającym. Biegłość kontrolerów ustalana jest według skali klasyfikacji znajomości języka podanej w załączniku III.

2. Państwa Członkowskie mogą nałożyć wymagania w odniesieniu do języka miejscowego, jeśli uznają to za stosowne ze względów bezpieczeństwa.

3. Za poziom wymagany w celu stosowania ust. 1 i 2 uznawany jest poziom 4 skali klasyfikacji biegłości językowej ICAO przedstawionej w załączniku III.

4. Nie naruszając przepisów ust. 3, Państwa Członkowskie mogą wymagać poziomu 5 skali klasyfikacji biegłości językowej ICAO, przedstawionej w załączniku III, w celu stosowania ust. 1 lub 2, jeżeli okoliczności operacyjne związane z danym uprawnieniem lub uprawnieniem uzupełniającym dają podstawę do wymagania wyższego poziomu niezbędnego ze względów bezpieczeństwa. Takie wymaganie jest obiektywnie uzasadnione, niedyskryminacyjne, proporcjonalne i przejrzyste.

5. Dowodem biegłości jest świadectwo wydane po przeprowadzeniu przejrzystej i obiektywnej procedury oceniającej zatwierdzonej przez krajowy organ nadzorczy.

Artykuł 9

Uzupełniające uprawnienia instruktorskie

Uzupełniające uprawnienie instruktorskie oznacza, że posiadacz licencji posiada wiedzę i umiejętności do prowadzenia szkolenia i nadzoru nad stanowiskiem pracy dla obszarów objętych ważnym uprawnieniem.

Artykuł 10

Uprawnienia uzupełniające w jednostce

Uprawnienie w jednostce oznacza, że posiadacz licencji posiada wiedzę i umiejętności do świadczenia usług kontroli ruchu lotniczego dla określonego sektora, grupy sektorów lub stanowisk roboczych w ramach odpowiedzialności jednostki świadczącej usługi ruchu lotniczego.

Państwa Członkowskie mogą, jeśli uznają to za konieczne ze względów bezpieczeństwa, ustanowić, że z przywilejów związanych z uprawnieniem uzupełniającym w jednostce będą korzystać wyłącznie posiadacze licencji, którzy nie przekroczyli określonego wieku.

Artykuł 11

Warunki zachowywania uprawnień i zachowywania ważności uprawnień uzupełniających

1. Uprawnienia uzupełniające w jednostce ważne są przez wstępny okres 12 miesięcy. Ważność takich uprawnień uzupełniających przedłuża się na następne 12 miesięcy, jeśli podmiot świadczący usługi nawigacji lotniczej wykaże, że:

- a) w ciągu poprzednich 12 miesięcy kandydat korzystał z przywilejów licencji przez minimalną liczbę godzin, zgodnie z zatwierdzonym programem utrzymania poziomu wiedzy i umiejętności w jednostce;

- b) wiedza i umiejętności kandydata zostały ocenione zgodnie z częścią C załącznika II; oraz
- c) kandydat posiada ważne świadectwo zdrowia.

W stosunku do instruktorów szkolenia operacyjnego minimalna liczba godzin roboczych, bez wliczania zadań szkoleniowych, wymagana dla utrzymania ważności uprawnienia uzupełniającego w jednostce może być zmniejszona proporcjonalnie do czasu spędzonego na szkoleniu osób uczestniczących w szkoleniu prowadzonym na stanowiskach, których dotyczy wnioski o przedłużenie.

2. W przypadku gdy uprawnienie uzupełniające w jednostce traci ważność, konieczne jest ukończenie z pozytywnym wynikiem planu szkoleń w jednostce w celu przywrócenia ważności temu uprawnieniu uzupełniającemu.

3. Posiadacz uprawnienia lub uprawnienia uzupełniającego, który nie świadczył usług kontroli ruchu lotniczego objętych tym uprawnieniem lub uprawnieniem uzupełniającym przez okres dowolnych czterech kolejnych lat, może rozpocząć szkolenie w jednostce dla tego uprawnienia lub uprawnienia uzupełniającego wyłącznie po poddaniu się właściwej ocenie spełnienia warunków dla tego uprawnienia lub uprawnienia uzupełniającego oraz po spełnieniu wymogów szkoleniowych wynikających z tej oceny.

4. Biegłość językowa kandydata jest formalnie oceniana w regularnych odstępach czasu, z wyjątkiem przypadku gdy kandydaci wykazują biegłość na poziomie 6.

Taki odstęp czasu nie jest dłuższy niż 3 lata dla kandydatów, którzy wykazują biegłość na poziomie 4, i nie dłuższy niż 6 lat dla kandydatów, którzy wykazują biegłość na poziomie 5.

5. Uzupełniające uprawnienie instruktorskie ważne jest przez okres 36 miesięcy z możliwością przedłużenia.

Artykuł 12

Świadectwa zdrowia

1. Świadectwa zdrowia wydawane są przez właściwy organ medyczny krajowego organu nadzorczego lub przez lekarzy orzeczników zatwierdzonych przez krajowy organ nadzorczy.
2. Wydawanie świadectw zdrowia jest zgodne z przepisami załącznika I do ICAO oraz wymaganiami dla europejskiej klasy 3 poświadczania stanu zdrowia kontrolerów ruchu lotniczego określonymi przez Eurocontrol.

3. Świadectwa zdrowia ważne są od dnia badania lekarskiego i przez okres 24 miesięcy następujących po nim w przypadku kontrolerów ruchu lotniczego poniżej 40 roku życia i przez okres 12 miesięcy w przypadku kontrolerów ruchu lotniczego powyżej tego wieku. Świadectwo zdrowia może zostać cofnięte w każdej chwili, jeśli stan zdrowia jego posiadacza tego wymaga.

4. Państwa Członkowskie zapewniają przyjęcie skutecznych procedur odwoławczych lub rewizyjnych z udziałem właściwych niezależnych doradców medycznych.

5. Państwa Członkowskie zapewniają ustanowienie procedur dotyczących przypadków obniżonej kondycji zdrowotnej i umożliwiających posiadaczom licencji powiadomienie swoich pracodawców o stwierdzonej u nich obniżonej kondycji zdrowotnej lub o pozostawaniu pod wpływem jakiegokolwiek substancji psychoaktywnej lub lekarstw, co może sprawić, że będą niezdolni do korzystania z licencji w bezpieczny i właściwy sposób.

Artykuł 13

Certyfikacja świadczących usługi szkoleniowe

1. Prowadzenie szkolenia kontrolerów ruchu lotniczego, w tym związanych z nim procedur oceny, podlega certyfikacji przez krajowe organy nadzorcze.

2. Wymagania certyfikacji dotyczą wiedzy i umiejętności technicznych i operacyjnych oraz predyspozycji do organizowania kursów zgodnie z pkt 1 załącznika IV.

3. Wnioski o certyfikację przedkładane są krajowym organom nadzorczym Państwa Członkowskiego w miejscu prowadzenia głównej działalności składającego wniosek lub w miejscu jego siedziby, jeśli taka istnieje.

Krajowe organy nadzorcze wydają certyfikaty w przypadku gdy składający wniosek o możliwość świadczenia usług szkoleniowych spełnia wymogi określone w pkt 1 załącznika IV.

Certyfikaty mogą być wydawane dla każdego rodzaju szkoleń lub w połączeniu z innymi usługami nawigacji lotniczej, w którym to przypadku rodzaj szkolenia i rodzaj usługi nawigacji lotniczej certyfikowane są jako pakiet usług.

4. Certyfikaty wyszczególniają informacje, o których mowa w pkt. 2 załącznika IV.

5. Krajowe organy nadzorcze monitorują zgodność z wymaganiami i warunkami towarzyszącymi tym certyfikatom. W przypadku stwierdzenia przez krajowy organ nadzorczy, że posiadacz certyfikatu nie spełnia już takich wymagań i warunków, krajowy organ nadzorczy podejmuje stosowne działania, które mogą obejmować cofnięcie certyfikatu.

6. Państwo Członkowskie uznaje certyfikaty wystawione w innym Państwie Członkowskim.

Artykuł 14

Gwarancja zgodności z normami dotyczącymi wiedzy i umiejętności

1. Aby zapewnić poziom wiedzy i umiejętności niezbędny do wykonywania czynności kontrolera ruchu lotniczego z zachowaniem wysokiego poziomu norm bezpieczeństwa, Państwa Członkowskie zapewniają nadzorowanie i monitorowanie szkoleń przez krajowe organy nadzorcze.

Ich zadania obejmują:

- a) wystawianie i cofanie licencji, uprawnień i uprawnień uzupełniających, których dotyczyło ukończone szkolenie oraz przeprowadzona ocena, w ramach odpowiedzialności krajowych organów nadzorczych;
- b) utrzymywanie i zawieszanie uprawnień i uprawnień uzupełniających, z których korzysta się w ramach odpowiedzialności krajowych organów nadzorczych;
- c) certyfikację jednostek świadczących usługi szkoleniowe;
- d) zatwierdzanie kursów szkoleniowych, programów szkolenia w jednostce i programów utrzymania poziomu wiedzy i umiejętności w jednostce;
- e) zatwierdzanie poziomu wiedzy i umiejętności egzaminatorów lub doradców;
- f) monitorowanie i przeprowadzanie audytu systemów szkoleniowych;
- g) ustanawianie właściwych mechanizmów składania odwołań i powiadamiania.

2. Krajowe organy nadzorcze udzielają właściwych informacji i wzajemnej pomocy krajowym organom nadzorczym innych Państw Członkowskich w celu zapewnienia skutecznego stosowania niniejszej dyrektywy, szczególnie w przypadkach dotyczących swobodnego przepływu kontrolerów ruchu lotniczego w obrębie Wspólnoty.

3. Krajowe organy nadzorcze zapewniają utrzymanie bazy danych zawierającej wykaz kompetencji wszystkich posiadaczy licencji w ramach ich odpowiedzialności wraz z datami ważności ich uprawnień uzupełniających. W tym celu jednostki operacyjne w ramach podmiotów świadczących usługi nawigacji lotniczej prowadzą rejestry dotyczące faktycznie przepracowanych godzin w sektorach, grupie sektorów lub na stanowiskach pracy dla każdego posiadacza licencji pracującego w danej jednostce, i dane te, na żądanie, udostępniane są krajowym organom nadzorczym.

4. Krajowe organy nadzorcze zatwierdzają posiadaczy licencji uprawnionych do pełnienia funkcji wykwalifikowanych egzaminatorów lub wykwalifikowanych doradców dla celów szkolenia w jednostce lub szkolenia uzupełniającego. Zatwierdzenie ważne jest przez okres trzech lat z możliwością przedłużenia.

5. Krajowe organy nadzorcze przeprowadzają audyt podmiotów świadczących usługi szkoleniowe w celu zagwarantowania faktycznej zgodności z normami określonymi w niniejszej dyrektywie.

Oprócz zwykłego audytu, krajowe organy nadzorcze mogą przeprowadzać wizytacje w celu kontroli skutecznej realizacji niniejszej dyrektywy oraz stwierdzenia zgodności z zawartymi w niej normami.

6. Krajowe organy nadzorcze mogą podjąć decyzję o przekazaniu, w całości lub w części, zadań związanych z audytem i kontrolą wymienionych w ust. 5 niniejszego artykułu uznanym instytucjom, zgodnie z art. 3 rozporządzenia (WE) nr 550/2004.

7. Państwa Członkowskie przekazują Komisji sprawozdanie w sprawie stosowania niniejszej dyrektywy do dnia 17 maja 2011 r. oraz następnie w trzyletnich odstępach.

Artykuł 15

Wzajemne uznawanie licencji kontrolera ruchu lotniczego

1. Z zastrzeżeniem art. 8, każde Państwo Członkowskie uznaje licencje i związane z nimi uprawnienia, uprawnienia uzupełniające oraz uprawnienia uzupełniające w zakresie języka przyznane przez krajowe organy nadzorcze innego Państwa Członkowskiego zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy, a także uznaje towarzyszące im świadectwo zdrowia. Jednakże Państwo Członkowskie może podjąć decyzję o uznawaniu jedynie licencji posiadaczy, którzy ukończyli co najmniej 21 rok życia, przewidzianych w art. 5 ust. 2 lit. a).

2. W przypadku gdy posiadacz licencji korzysta z przywilejów licencji w Państwie Członkowskim innym niż państwo, w którym licencja została wydana, posiadacz licencji ma prawo wymienić swoją licencję na licencję wydaną w Państwie Członkowskim, w którym korzysta z licencji bez konieczności spełnienia dodatkowych warunków.

3. W celu przyznania uprawnienia uzupełniającego w jednostce, krajowe organy nadzorcze wymagają, aby kandydat spełnił określone warunki związane z takim uprawnieniem uzupełniającym, określając odpowiednią jednostkę, sektor lub stanowisko robocze. Ustalając plan szkolenia w jednostce, podmiot świadczący usługi szkoleniowe uwzględnia we właściwy sposób nabytą wiedzę, umiejętności i doświadczenie kandydata.

4. Krajowe organy nadzorcze zatwierdzają i wydają uzasadnioną decyzję w sprawie planu szkolenia w jednostce, zawierającego proponowane szkolenia kandydata nie później niż sześć tygodni po przedstawieniu dowodu, z wyłączeniem opóźnienia spowodowanego złożeniem ewentualnego odwołania. W swoich decyzjach krajowe organy nadzorcze zapewniają przestrzeganie zasady niedyskryminacji i proporcjonalności.

Artykuł 16

Dostosowanie do postępu naukowo-technicznego

Mając na uwadze postęp naukowo-techniczny, Komisja może przyjąć, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 17 ust. 2, zmiany w odniesieniu do uprawnień określonych w art. 6 i uprawnień uzupełniających określonych w art. 7, przepisów w sprawie świadectw zdrowia, o których mowa w art. 12 ust. 3, oraz załączników.

Artykuł 17

Komitet

1. Komisja jest wspierana przez Komitet Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej ustanowiony na mocy art. 5 rozporządzenia (WE) nr 549/2004.

2. W przypadku odniesienia do niniejszego ustępu zastosowanie mają art. 5 i 7 decyzji 1999/468/WE, w szczególności przepisy jej art. 8.

Okres przewidziany w art. 5 ust. 6 decyzji 1999/468/WE wynosi jeden miesiąc.

3. Komitet przyjmuje swój regulamin wewnętrzny.

Artykuł 18

Sankcje

Państwa Członkowskie ustanawiają zasady dotyczące sankcji stosowanych w przypadku naruszenia krajowych przepisów przyjętych zgodnie z niniejszą dyrektywą i podejmują wszelkie środki niezbędne do zapewnienia ich wprowadzenia w życie. Przewidziane sankcje muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające. Państwa Członkowskie powiadają Komisję o tych przepisach do dnia 17 maja 2008 r. oraz

powiadają niezwłocznie o wszelkich późniejszych zmianach dotyczących tych przepisów.

Artykuł 19

Ustalenia przejściowe

Artykuł 5 ust. 2 lit. a) i b) nie mają zastosowania do posiadaczy licencji kontrolera ruchu lotniczego wydanych przez Państwa Członkowskie przed dniem 17 maja 2008 r.

Artykuł 20

Transpozycja

Państwa Członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy najpóźniej do dnia 17 maja 2008 r., z wyjątkiem art. 8, dla którego nieprzekraczalnym terminem jest dzień 17 maja 2010 r. Niezwłocznie przekazują one Komisji teksty tych przepisów.

Środki podjęte przez Państwa Członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określane są przez Państwa Członkowskie.

Artykuł 21

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 22

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu, dnia 5 kwietnia 2006 r.

W imieniu Parlamentu
Europejskiego

J. BORRELL FONTELLESS
Przewodniczący

W imieniu
Rady

H. WINKLER
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

OPIS LICENCJI

Licencje wydawane przez Państwa Członkowskie zgodnie z niniejszą dyrektywą powinny odpowiadać niniejszemu opisowi:

1. Pozycje

1.1. Licencja powinna zawierać następujące pozycje, przy czym pozycjom oznaczonym gwiazdką musi towarzyszyć tłumaczenie na język angielski:

- a) *nazwa państwa lub organu wydającego licencję (wytuszczonym drukiem);
- b) *nazwa licencji (mocno wytuszczonym drukiem);
- c) numer seryjny licencji, zapisany cyframi arabskimi, nadany przez organ wydający licencję;
- d) pełne nazwisko i imię posiadacza (zapisane alfabetem łacińskim, również wtedy gdy pisownia języka danego kraju jest inna niż alfabet łaciński);
- e) data urodzenia;
- f) narodowość posiadacza;
- g) podpis posiadacza;
- h) *poświadczenie ważności oraz wydane posiadaczowi upoważnienie do korzystania z licencji, określające:
  - i) uprawnienia, uprawnienia uzupełniające, uprawnienia uzupełniające w zakresie języka, uzupełniające uprawnienia instruktorskie oraz uprawnienia uzupełniające w jednostce;
  - ii) datę pierwszego ich wydania;
  - iii) datę ważności;
- i) podpis urzędnika wydającego licencję i data wydania;
- j) odcisk pieczęci lub stempla organu wydającego licencję.

1.2. Do licencji musi być załączone ważne świadectwo zdrowia.

2. Materiał

Używa się papieru pierwszej jakości lub innego odpowiedniego materiału, na którym pozycje wymienione w pkt 1 muszą być wyraźnie widoczne.

3. Kolor

3.1. W przypadku gdy do wszystkich licencji związanych z lotnictwem, wydawanych przez Państwo Członkowskie, używane są materiały w tym samym kolorze, będzie to kolor biały.

3.2. W przypadku gdy Państwo Członkowskie wydaje licencje związane z lotnictwem w różnych kolorach, kolorem stosowanym w przypadku licencji kontrolerów ruchu lotniczego będzie kolor żółty.

ZAŁĄCZNIK II

WYMAGANIA SZKOLENIOWE

CZĘŚĆ A

WYMAGANIA DOTYCZĄCE SZKOLENIA WSTĘPNEGO DLA KONTROLERÓW RUCHU LOTNICZEGO

Szkolenie wstępne zapewni realizację przez praktykantów-kontrolerów ruchu lotniczego co najmniej celów szkolenia podstawowego i szkolenia w zakresie uprawnień, zgodnie z „Wytycznymi dotyczącymi podstawowych treści szkolenia wstępnego kontrolerów ruchu lotniczego” Eurocontrolu, wydanie z dnia 12 grudnia 2004 r., tak aby kontrolerzy ruchu lotniczego mogli obsługiwać ruch lotniczy w sposób bezpieczny, szybki i skuteczny.

Szkolenie wstępne obejmie następujące przedmioty: Ustawa o lotnictwie, zarządzanie ruchem lotniczym, w tym procedury współpracy cywilno-wojskowej, meteorologia, nawigacja, statki powietrzne i zasady lotu (w tym porozumiewanie się kontrolera ruchu z pilotem), czynnik ludzki, sprzęt i systemy, środowisko zawodowe, bezpieczeństwo i kultura bezpieczeństwa, systemy zarządzania bezpieczeństwem, sytuacje nadzwyczajne/kryzysowe, tryb awaryjny systemów oraz umiejętności językowe, w tym frazeologia radiotelefoniczna.

Przedmioty wykładane będą w sposób przygotowujący kandydatów do świadczenia różnego rodzaju usług ruchu lotniczego z jednoczesnym podkreśleniem kwestii bezpieczeństwa. Szkolenie wstępne będzie się składało z części teoretycznej i praktycznej, z uwzględnieniem symulacji, a długość szkolenia zostanie określona w zatwierdzonych planach szkolenia wstępnego. Nabyte umiejętności powinny umożliwić uznanie kandydata za osobę posiadającą odpowiednie kwalifikacje do kontrolowania sytuacji związanych ze złożonym i natężonym ruchem, ułatwiając przejście do szkolenia w jednostce. Po odbyciu szkolenia wstępnego kompetencje kandydata będą oceniane są poprzez stosowne egzaminy lub system ciągłej oceny.

CZĘŚĆ B

WYMAGANIA DOTYCZĄCE SZKOLEŃ W JEDNOSTCE DLA KONTROLERÓW RUCHU LOTNICZEGO

Plany szkolenia w jednostce będą określać szczegółowo przebieg i harmonogram w celu umożliwienia stosowania pod nadzorem instruktora szkolenia operacyjnego procedur w jednostce w odniesieniu do strefy lokalnej. Zatwierdzony plan będzie wskazywał wszystkie elementy systemu oceny wiedzy i umiejętności, w tym organizację pracy, ocenę postępów oraz egzaminy, a także procedury powiadamiania krajowego organu nadzorczego. Szkolenie w jednostce może zawierać pewne specyficzne dla warunków krajowych elementy szkolenia wstępnego.

Czas trwania szkolenia w jednostce zostanie określony w planie szkolenia w jednostce. Wymagane umiejętności będą oceniane poprzez stosowne egzaminy lub system ciągłej oceny przez zatwierdzonych kompetentnych egzaminatorów lub doradców, którzy w swoich sądach będą bezstronni i obiektywni. W tym celu krajowe organy nadzorcze wdrożą mechanizmy odwoławcze, zapewniające uczciwe traktowanie kandydatów.

CZĘŚĆ C

WYMAGANIA DOTYCZĄCE SZKOLENIA UZUPEŁNIAJĄCEGO DLA KONTROLERÓW RUCHU LOTNICZEGO

Ważność wpisywanych do licencji kontrolera ruchu lotniczego uprawnień i uprawnień uzupełniających w jednostce będzie utrzymywana poprzez zatwierdzone szkolenia uzupełniające, na które składają się szkolenia odbywane w celu utrzymania umiejętności kontrolera ruchu lotniczego, kursy dla przypomnienia zdobytych wiadomości, szkolenie na wypadek awarii, a także, w uzasadnionych przypadkach, szkolenie językowe.

Szkolenie uzupełniające będzie składać się z części teoretycznej i praktycznej, z uwzględnieniem symulacji. W tym celu podmiot prowadzący szkolenie opracuje program utrzymywania wiedzy i umiejętności w jednostce, w którym określa szczegółowo przebieg, obsadę osobową i harmonogram, które są konieczne do prowadzenia właściwych szkoleń uzupełniających oraz wykazania wiedzy i umiejętności. Takie programy będą poddawane przeglądowi i zatwierdzane co najmniej co trzy lata. Czas trwania szkolenia uzupełniającego zostanie określony zgodnie funkcjonalnymi potrzebami kontrolerów ruchu lotniczego pracującymi w jednostce, w szczególności z uwagi na zmiany lub planowane zmiany procedur lub urządzeń, lub z uwagi na ogólne wymogi związane z zarządzaniem bezpieczeństwem. Wiedza i umiejętności każdego kontrolera ruchu lotniczego będą odpowiednio oceniane co najmniej co trzy lata. Podmiot świadczący usługi nawigacji lotniczej zapewni stosowanie mechanizmów gwarantujących sprawiedliwe traktowanie posiadaczy licencji, którym nie można przedłużyć ważności uprawnień uzupełniających.

ZAŁĄCZNIK III

WYMAGANIA DOTYCZĄCE BIEGŁOŚCI JĘZYKOWEJ

Wymagania dotyczące biegłości językowej, określone w art. 8, mają zastosowanie zarówno do frazeologii, jak i do zwykłego języka. Aby spełnić wymagania dotyczące biegłości językowej, kandydat do licencji lub posiadacz licencji będzie podlegał ocenie i musi wykazać, że osiągnął co najmniej poziom operacyjny (poziom 4) skali klasyfikacji biegłości językowej określonej w niniejszym załączniku.

Biegli użytkownicy języka powinni:

- a) skutecznie porozumiewać się, wyłącznie za pomocą głosu (telefon/radiotelefon) oraz w sytuacjach kontaktu osobistego;
- b) dokładnie i precyzyjnie porozumiewać się w zakresie powszechnych, konkretnych i związanych z pracą tematów;
- c) wykorzystywać właściwe strategie komunikacyjne w celu wymiany komunikatów oraz ich rozpoznawania, a także wyjaśniania nieporozumień (np. sprawdzanie, potwierdzanie lub wyjaśnianie informacji) w kontekście ogólnym lub związanym z pracą;
- d) pomyślnie i ze stosunkową łatwością radzić sobie z wyzwaniem językowymi powstałymi w wyniku komplikacji lub nieoczekiwanego obrotu zdarzeń, które występują w kontekście rutynowych sytuacji w pracy, lub z zadaniami komunikacyjnymi, które już znają; oraz
- e) używać dialektu lub akcentu zrozumiałego dla środowiska lotniczego.

Skala klasyfikacji biegłości językowej: poziomy: biegły, rozszerzony i operacyjny.

Poziom	Wymowa	Struktura	Słownictwo	Płynność	Rozumienie	Interakcja
Biegły 6	Postępuje się Dialektem lub akcentem zrozumiałym dla środowiska lotniczego. Wymowa, akcent, rytm i intonacja, mimo ewentualnego wpływu pierwszego języka lub odmiany regionalnej, w zasadzie nigdy nie przeszkadzają w łatwym zrozumieniu.	Stosowne konstrukcje gramatyczne i wzorce zdań wynikają z funkcji językowych właściwych dla zadania. Zarówno podstawowe, jak i złożone konstrukcje gramatyczne oraz wzorce zdań są spójne i dobrze opanowane.	Zakres słownictwa i trafność doboru są wystarczające dla skutecznego porozumiewania się w szerokiej gamie znanych i nieznanymi zagadnień. Słownictwo jest idiomatyczne, uwzględnia niuans znaczeniowe i odpowiedni rejestr.	Zdolność formułowania długich wypowiedzi w sposób płynny, naturalny i bez wysiłku. Różnicuje wypowiedzi w celu uzyskania efektów stylistycznych, np. dla podkreślenia sensu. Spontanicznie stosuje właściwe znaczniki dyskursu i łączniki.	Rozumienie jest poprawne i spójne w prawie wszystkich kontekstach i obejmuje niuans językowe i kulturowe.	Łatwo reaguje w prawie wszystkich sytuacjach. Jest wrażliwy na sygnały werbalne i niewerbalne i odpowiednio na nie reaguje.
Rozszerzony 5	Wymowa, akcent, rytm i intonacja, mimo wpływu pierwszego języka lub odmiany regionalnej, rzadko przeszkadzają w łatwym zrozumieniu.	Podstawowe konstrukcje gramatyczne i wzorce zdań są spójne i dobrze opanowane. Podejmowane są próby tworzenia złożonych konstrukcji, ale z błędami, które czasami zmieniają znaczenie.	Zakres słownictwa i trafność doboru są wystarczające dla skutecznego porozumiewania się w zagadnieniach powszechnych, konkretnych i związanych z pracą. Parafrazuje w sposób spójny i trafny. Słownictwo jest czasem idiomatyczne.	Zdolność formułowania długich wypowiedzi z względną łatwością na tematy znane, ale może nie różnicować wypowiedzi pod względem stylistycznym. Potrafi stosować właściwe znaczniki dyskursu i łączniki.	Rozumienie jest poprawne w sprawach powszechnych, konkretnych i związanych z pracą, i w większości poprawne, gdy mówiący staje w obliczu komplikacji językowej lub sytuacyjnej, lub w obliczu niespodziewanego obrotu wydarzeń. Jest w stanie zrozumieć pewien zakres odmian mowy (dialekt lub akcent) lub rejestry.	Odpowiedzi są natychmiastowe, właściwe i zawierają informacje. Skutecznie radzi sobie w relacji mówcą/słuchacz.
Operacyjny 4	Wymowa, akcent, rytm i intonacja wykazują wpływ pierwszego języka lub regionalnej odmiany, ale tylko czasami przeszkadza to w łatwym zrozumieniu.	Podstawowe konstrukcje gramatyczne i wzorce zdań są wykorzystywane twórczo i są zwykle dobrze opanowane. Mogą występować błędy, szczególnie w okolicznościach nadzwyczajnych i niespodziewanych, ale rzadko zmieniają znaczenie.	Zakres słownictwa i trafność doboru są zazwyczaj wystarczające dla skutecznego porozumiewania się w zagadnieniach powszechnych i związanych z pracą. Może często z powodzeniem parafrazować wypowiedzi, gdy w okolicznościach nadzwyczajnych i niespodziewanych, ale rzadko zmieniają znaczenie.	We właściwym tempie formuluje odpowiednio długie fragmenty wypowiedzi. Sporadycznie może tracić płynność w momencie przejścia z przekazu ćwiczonego lub standardowego na przekaz spontaniczny, co nie przeszkadza w skutecznym porozumiewaniu się. Potrafi czynić ograniczony użytek ze znaczników dyskursu i łączników. Wypełnia nie rozprasza uwagę.	Rozumienie, jest w większości, poprawne w sprawach powszechnych, konkretnych i związanych z pracą, jeśli używany akcent lub odmiana są dostatecznie czytelne dla międzynarodowego środowiska użytkowników. Mówiący w obliczu komplikacji językowej lub sytuacji nieoczekiwanej, względnie nieoczekiwane obrotu wydarzeń rozumie wolniej lub wymaga procesu wyjaśnień.	Odpowiedzi są zwykle natychmiastowe, właściwe i zawierają informacje. Inicjuje i utrzymuje wymianę zdań, nawet gdy ma do czynienia z niespodziewanym obrotem wydarzeń. Odpowiednio radzi sobie z pozornymi nieporozumieniami poprzez sprawdzanie, potwierdzanie lub wyjaśnianie.

ZAŁĄCZNIK IV

**WYMAGANIA TOWARZYSZĄCE CERTYFIKATOM PRYZNANYM PODMIOTOM ŚWIADCZĄCYM
USŁUGI SZKOLENIOWE**

1. Zgodność w wymogami, o których mowa w art. 13, musi być potwierdzona dowodami na to, że podmioty świadczące usługi szkoleniowe dysponują odpowiednią kadram i wyposażeniem i działają w środowisku odpowiednim dla prowadzenia szkoleń niezbędnych do uzyskania lub utrzymania licencji praktykanta-kontrolera ruchu lotniczego i licencji kontrolera ruchu lotniczego. W szczególności podmioty świadczące usługi szkoleniowe są zobowiązane do:
    - a) posiadania skutecznej struktury zarządczej i dysponowania wystarczająco liczną, odpowiednio wykwalifikowaną i doświadczoną kadram, niezbędną do prowadzenia szkolenia zgodnie z normami określonymi w niniejszej dyrektywie;
    - b) dysponowania niezbędnymi obiektami, sprzętem i możliwościami zakwaterowania odpowiednimi dla danego typu oferowanego szkolenia;
    - c) zapewnienia metodologii wykorzystywanej do ustalania szczegółów w odniesieniu do treści, organizacji i czasu trwania kursów, planów szkoleń w jednostce oraz programów utrzymania wiedzy i umiejętności w jednostce; obejmuje to również sposób organizacji egzaminów lub oceny. Dla egzaminów związanych ze szkoleniem wstępnym, z uwzględnieniem szkolenia symulacyjnego, kwalifikacje egzaminatorów powinny być szczegółowo określone;
    - d) przedstawienia dowodów posiadania systemu zarządzania jakością w celu monitorowania zgodności oraz odpowiednich systemów i procedur zapewniających przeprowadzenie szkolenia w sposób spełniający normy określone w niniejszej dyrektywie;
    - e) wykazania posiadania wystarczających zasobów finansowych do prowadzenia szkolenia zgodnie z normami określonymi w niniejszej dyrektywie oraz posiadania wystarczającej ochrony ubezpieczeniowej dla swoich działań zgodnie z charakterem oferowanego szkolenia.
  2. Certyfikaty powinny szczegółowo określać:
    - a) krajowy organ nadzorczy wydający certyfikat;
    - b) dane wnioskodawcy (nazwisko i imię/nazwa oraz adres);
    - c) rodzaj usług objętych certyfikatem;
    - d) oświadczenie wnioskodawcy o zgodności z wymaganiami określonymi w pkt 1;
    - e) datę wystawienia i okres ważności certyfikatu.
-

DYREKTYWA 2006/25/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY**z dnia 5 kwietnia 2006 r.****w sprawie minimalnych wymagań w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa dotyczących narażenia pracowników na ryzyko spowodowane czynnikami fizycznymi (sztucznym promieniowaniem optycznym) (dziewiętnasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG)**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 137 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji ⁽¹⁾, przedłożony po konsultacji z Komitetem Doradczym ds. Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Miejscu Pracy,uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽²⁾,

po konsultacji z Komitetem Regionów,

stanowiąc zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 251 Traktatu ⁽³⁾, w świetle wspólnego projektu zatwierdzonego przez komitet pojedynczy w dniu 31 stycznia 2006 r.,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Zgodnie z Traktatem Rada może, w trybie dyrektywy, przyjmować minimalne wymagania sprzyjające poprawie warunków, w szczególności w środowisku pracy, w celu zagwarantowania lepszego poziomu ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracowników. Takie dyrektywy powinny unikać nakładania ograniczeń administracyjnych, finansowych i prawnych w sposób, który wstrzymałby tworzenie i rozwój małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP).

⁽¹⁾ Dz.U. C 77 z 18.3.1993, str. 12 oraz Dz.U. C 230 z 19.8.1994, str. 3.

⁽²⁾ Dz.U. C 249 z 13.9.1993, str. 28.

⁽³⁾ Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 20 kwietnia 1994 r. (Dz.U. C 128 z 9.5.1994, str. 146) potwierdzona w dniu 16 września 1999 r. (Dz.U. C 54 z 25.2.2000, str. 75), wspólne stanowisko Rady z dnia 18 kwietnia 2005 r. (Dz.U. C 172 E z 12.7.2005, str. 26) oraz stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 16 listopada 2005 r. (dotychczas niepublikowane w Dzienniku Urzędowym). Rezolucje legislacyjne Parlamentu Europejskiego z dnia 14 lutego 2006 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) i decyzja Rady z dnia 23 lutego 2006 r.

(2) Komunikat Komisji, dotyczący jej programu działań związanego z wprowadzeniem w życie Wspólnotowej Karty Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników, przewiduje wprowadzenie minimalnych wymogów w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa dotyczących narażenia pracowników na ryzyko spowodowane czynnikami fizycznymi. We wrześniu 1990 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję w sprawie tego programu działań ⁽⁴⁾, w którym zwraca się do Komisji w szczególności o przygotowanie szczegółowej dyrektywy w sprawie ryzyka spowodowanego hałasem i wibracjami, a także innymi czynnikami fizycznymi w miejscu pracy.

(3) Jako pierwszy krok Parlament Europejski i Rada przyjęły dyrektywę 2002/44/WE z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie minimalnych wymagań w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa dotyczących narażenia pracowników na ryzyko spowodowane czynnikami fizycznymi (wibracjami) (szesnasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) ⁽⁵⁾. Następnie, w dniu 6 lutego 2003 r., Parlament Europejski i Rada przyjęły dyrektywę 2003/10/WE w sprawie minimalnych wymagań w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa dotyczących narażenia pracowników na ryzyko spowodowane czynnikami fizycznymi (hałasem) (siedemnasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) ⁽⁶⁾. Następnie Parlament Europejski i Rada przyjęły w dniu 29 kwietnia 2004 r. dyrektywę 2004/40/WE w sprawie minimalnych wymagań w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa dotyczących narażenia pracowników na ryzyko spowodowane czynnikami fizycznymi (polem elektromagnetycznym) (osiemnasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) ⁽⁷⁾.

(4) Obecnie uznaje się za niezbędne wprowadzenie środków ochrony pracowników przed ryzykiem spowodowanym promieniowaniem optycznym w związku z jego wpływem na zdrowie i bezpieczeństwo pracowników, w szczególności w postaci uszkodzeń oczu i skóry. Środki te mają nie tylko zapewnić ochronę zdrowia i bezpieczeństwo indywidualne każdego pracownika, lecz także stworzyć minimalne podstawy ochrony wszystkich pracowników we Wspólnocie w celu uniknięcia możliwych zakłóceń konkurencji.

(5) Jednym z celów niniejszej dyrektywy jest wczesne wykrywanie niekorzystnych dla zdrowia skutków oddziaływania promieniowania optycznego.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 260 z 15.10.1990, str. 167.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 177 z 6.7.2002, str. 13.

⁽⁶⁾ Dz.U. L 42 z 15.2.2003, str. 38.

⁽⁷⁾ Dz.U. L 159 z 30.4.2004, str. 1. Dyrektywa sprostowana w Dz.U. L 184 z 24.5.2004, str. 1.

- (6) Niniejsza dyrektywa ustanawia minimalne wymagania, pozostawiając w ten sposób Państwom Członkowskim możliwość utrzymania lub przyjęcia bardziej rygorystycznych przepisów w zakresie ochrony pracowników, w szczególności poprzez ustanowienie niższych wartości granicznych ekspozycji. Wprowadzenie w życie niniejszej dyrektywy nie może służyć uzasadnieniu pogorszenia ochrony obowiązującej obecnie w każdym Państwie Członkowskim.
- (7) System ochrony przed zagrożeniem związanym z promieniowaniem optycznym powinien ograniczać się do zdefiniowania, w sposób nieobciążony nadmiernymi szczegółami, celów, do których się dąży, obowiązujących zasad i podstawowych wartości, które należy stosować tak, aby umożliwić Państwom Członkowskim stosowanie minimalnych wymagań w jednakowy sposób.
- (8) Poziom narażenia na promieniowanie optyczne może być skutecznie obniżony poprzez uwzględnienie środków zapobiegawczych przy projektowaniu miejsc pracy oraz poprzez taki dobór sprzętu, procedur i metod pracy, który przyznaje pierwszeństwo ograniczeniu ryzyka u źródła. W ten sposób przepisy dotyczące sprzętu i metod pracy przyczyniają się do ochrony pracowników, których to dotyczy. Zgodnie z ogólnymi zasadami dotyczącymi zapobiegania określonymi w art. 6 ust. 2 dyrektywy Rady 89/391/EWG z dnia 12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy⁽¹⁾, środki ochrony zbiorowej mają pierwszeństwo przed środkami ochrony indywidualnej.
- (9) W celu poprawy bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników pracodawcy powinni dokonać dostosowań w świetle postępu technicznego i wiedzy naukowej dotyczącej ryzyka związanego z narażeniem na promieniowanie optyczne.
- (10) W związku z tym, że niniejsza dyrektywa jest dyrektywą szczegółową w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG, ta dyrektywa ma zastosowanie w zakresie narażenia pracowników na promieniowanie optyczne, bez uszczerbku dla bardziej rygorystycznych lub szczegółowych przepisów zawartych w niniejszej dyrektywie.
- (11) Niniejsza dyrektywa stanowi praktyczny krok w kierunku tworzenia społecznego wymiaru rynku wewnętrznego.
- (12) Podejście uzupełniające, które jednocześnie wspiera zasadę lepszego stanowienia prawa oraz zapewnia wysoki poziom ochrony, może zostać osiągnięte tam, gdzie produkty wytworzone przez producentów źródeł promieniowania optycznego i związanego z nimi sprzętu spełniają zharmonizowane normy opracowane w celu ochrony zdrowia i bezpieczeństwa użytkowników przed zagrożeniami właściwymi dla takich produktów; odpowiednio, nie ma konieczności, aby pracodawcy powtarzali pomiary lub obliczenia wcześniej dokonane przez producenta w celu określenia zgodności z istotnymi wymogami bezpieczeństwa takiego sprzętu, określonymi w mających zastosowanie dyrektywach wspólnotowych, o ile taki sprzęt był należycie i regularnie utrzymywany w dobrym stanie.
- (13) Środki niezbędne dla wykonania niniejszej dyrektywy powinny być przyjęte zgodnie z decyzją Rady 1999/468/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. ustanawiającą warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanых Komisji⁽²⁾.
- (14) Przestrzeganie wartości granicznych ekspozycji powinno zapewnić wysoki poziom ochrony w odniesieniu do określonych skutków zdrowotnych, mogących być wynikiem narażenia na promieniowanie optyczne.
- (15) Komisja powinna sporządzić praktyczny przewodnik służący lepszemu zrozumieniu przepisów technicznych niniejszej dyrektywy przez pracodawców, w szczególności przez członków kadry kierowniczej MŚP. Komisja powinna dążyć do zakończenia prac nad takim przewodnikiem tak szybko, jak to możliwe, w celu ułatwienia przyjęcia przez Państwa Członkowskie środków niezbędnych do wykonania niniejszej dyrektywy.
- (16) Zgodnie z ust. 34 Porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie lepszego stanowienia prawa⁽³⁾ zachęca się Państwa Członkowskie do sporządzania, dla ich własnych celów i w interesie Wspólnoty, własnych tabel, które w możliwie najszerszym zakresie odzwierciedlają korelacje pomiędzy niniejszą dyrektywą a środkami transpozycji, oraz do podawania ich do wiadomości publicznej.

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

SEKCJA I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Cel i zakres

1. Niniejsza dyrektywa, będąca dziewiętnastą dyrektywą szczegółową w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG, ustanawia minimalne wymagania w zakresie ochrony pracowników przed ryzykiem dla ich zdrowia i bezpieczeństwa wynikającym lub mogącym wyniknąć z narażenia na sztuczne promieniowanie optyczne w czasie pracy.

2. Niniejsza dyrektywa dotyczy ryzyka dla zdrowia i bezpieczeństwa pracowników z powodu niekorzystnych dla oczu i skóry skutków spowodowanych narażeniem na sztuczne promieniowanie optyczne.

⁽¹⁾ Dz.U. L 183 z 29.6.1989, str. 1. Dyrektywa zmieniona rozporządzeniem (WE) nr 1882/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 284 z 31.10.2003, str. 1).

⁽²⁾ Dz.U. L 184 z 17.7.1999, str. 23.

⁽³⁾ Dz.U. C 321 z 31.12.2003, str. 1.

3. Dyrektywa 89/391/EWG ma pełne zastosowanie do całego obszaru określonego w ust. 1, bez uszczerbku dla bardziej rygorystycznych lub szczególnych przepisów zawartych w niniejszej dyrektywie.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

- a) promieniowanie optyczne: wszelkie promieniowanie elektromagnetyczne o długości fali w zakresie od 100 nm do 1 mm. Widmo promieniowania optycznego dzieli się na promieniowanie nadfioletowe, promieniowanie widzialne i promieniowanie podczerwone:
  - i) promieniowanie nadfioletowe: promieniowanie optyczne o długości fali w zakresie od 100 nm do 400 nm. Zakres nadfioletu dzieli się na UVA (315–400 nm), UVB (280–315 nm) oraz UVC (100–280 nm);
  - ii) promieniowanie widzialne: promieniowanie optyczne o długości fali w zakresie od 380 nm do 780 nm;
  - iii) promieniowanie podczerwone: promieniowanie optyczne o długości fali w zakresie od 780 nm do 1 mm. Zakres podczerwieni dzieli się na IRA (780–1 400 nm), IRB (1 400–3 000 nm) oraz IRC (3 000 nm–1 mm);
- b) laser (wzmocnienie światła poprzez wymuszoną emisję promieniowania): każde urządzenie, które może wytwarzać lub wzmacniać promieniowanie elektromagnetyczne w zakresie długości fal promieniowania optycznego, głównie w procesie kontrolowanej emisji wymuszonej;
- c) promieniowanie laserowe: promieniowanie optyczne emitowane przez laser;
- d) promieniowanie niekoherentne (nielaserowe): każde promieniowanie optyczne inne niż promieniowanie laserowe;
- e) wartości graniczne ekspozycji: wartości graniczne ekspozycji na promieniowanie optyczne, które bezpośrednio opierają się na ustalonych skutkach zdrowotnych i względach biologicznych. Zastosowanie się do tych wartości granicznych zapewni pracownikom narażonym na promieniowanie optyczne emitowane przez sztuczne źródła ochronę przed wszelkimi znanymi niekorzystnymi dla zdrowia skutkami;
- f) natężenie napromienienia (E) lub gęstość mocy: strumień promienisty (energetyczny) padający na elementarną powierzchnię, wyrażone w watach na metr kwadratowy ($W m^{-2}$);

- g) napromienienie (H): całka natężenia napromienienia liczona dla danego czasu ekspozycji, wyrażone w dżulach na metr kwadratowy ($J m^{-2}$);
- h) luminancja energetyczna (L): strumień energetyczny (promienisty) lub moc wyjściowa (wypromieniowana) w jednostkowym kącie bryłowym przez elementarną powierzchnię, wyrażona w watach na metr kwadratowy na steradian ($W m^{-2} sr^{-1}$);
- i) poziom: kombinacja natężenia napromienienia, napromienienia i luminancji energetycznej, na które narażony jest pracownik.

Artykuł 3

Wartości graniczne ekspozycji

1. Wartości graniczne ekspozycji dla promieniowania niekoherentnego (nielaserowego), innego niż emitowane przez naturalne źródła promieniowania optycznego, są określone w załączniku I.
2. Wartości graniczne ekspozycji dla promieniowania laserowego są określone w załączniku II.

SEKCJA II

OBOWIĄZKI PRACODAWCÓW

Artykuł 4

Określenie ekspozycji i ocena ryzyka

1. Wypełniając obowiązki określone w art. 6 ust. 3 i art. 9 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG, pracodawca, w przypadku pracowników narażonych na promieniowanie optyczne emitowane przez sztuczne źródła, ocenia i, jeżeli to konieczne, dokonuje pomiaru lub obliczeń poziomów ekspozycji na promieniowanie optyczne, na jakie mogą być narażeni pracownicy, tak aby środki niezbędne do ograniczenia ekspozycji do mających zastosowanie poziomów mogły zostać określone i wprowadzone w życie. Metodologia stosowana do oceny, pomiaru lub obliczeń powinna odpowiadać normom Międzynarodowej Komisji Elektrotechnicznej (IEC) w odniesieniu do promieniowania laserowego i zaleceń Międzynarodowej Komisji Oświetleniowej (CIE) oraz Europejskiego Komitetu Normalizacyjnego (CEN) w odniesieniu do promieniowania niekoherentnego (nielaserowego). W przypadkach ekspozycji, które nie są objęte tymi normami i zaleceniami, i do czasu, gdy odpowiednie normy lub zalecenia UE staną się dostępne, ocenę, pomiary lub obliczenia przeprowadza się, stosując dostępne wytyczne krajowe lub międzynarodowe oparte na naukowych podstawach. W obydwu przypadkach ekspozycji ocena może uwzględniać dane dostarczone przez producentów sprzętu w przypadkach objętych odpowiednią dyrektywą wspólnotową.

2. Ocena, pomiar lub obliczenia, o których mowa w ust. 1, są planowane i dokonywane przez właściwe służby lub osoby w należytych odstępach czasu, przy szczególnym uwzględnieniu przepisów art. 7 i 11 dyrektywy 89/391/EWG dotyczących niezbędnych właściwych służb lub osób oraz konsultowania i uczestnictwa pracowników. Dane uzyskane w drodze oceny, w tym dane uzyskane poprzez pomiary lub obliczenie poziomu ekspozycji, o którym mowa w ust. 1, są przechowywane w odpowiedniej formie, tak aby możliwe było ich późniejsze skonsultowanie.

3. Zgodnie z art. 6 ust. 3 dyrektywy 89/391/EWG, dokonując oceny ryzyka, pracodawca jest obowiązany zwrócić szczególną uwagę na:

- a) poziom, zakres długości fal oraz czas trwania ekspozycji na promieniowanie optyczne emitowane przez sztuczne źródła;
- b) wartości graniczne ekspozycji określone w art. 3 niniejszej dyrektywy;
- c) wszelkie skutki dla zdrowia i bezpieczeństwa pracowników należących do grup ryzyka o szczególnej wrażliwości;
- d) wszelkie możliwe skutki dla zdrowia i bezpieczeństwa pracowników, wynikające z interakcji w miejscu pracy między promieniowaniem optycznym a chemicznymi substancjami fotouczulającymi;
- e) wszelkie pośrednie skutki, takie jak czasowe oślepienie, eksplozja lub pożar;
- f) istnienie wyposażenia zastępczego, przeznaczonego do ograniczenia poziomów ekspozycji na promieniowanie optyczne;
- g) odpowiednie informacje uzyskane w wyniku profilaktycznych badań lekarskich, w tym, w miarę możliwości, na informacje opublikowane;
- h) wielorakie źródła narażenia na sztuczne promieniowanie optyczne;
- i) klasyfikację zastosowaną dla lasera, określoną zgodnie z odpowiednią normą IEC, oraz, w odniesieniu do każdego sztucznego źródła, co do którego istnieje prawdopodobieństwo spowodowania uszkodzenia podobnego do tego, jakie może spowodować laser klasy 3B lub 4, każdą podobną klasyfikację;
- j) informacje dostarczone przez producentów źródeł promieniowania optycznego i związanego z nimi wyposażenia roboczego, zgodnie z odpowiednimi dyrektywami wspólnotowymi.

4. Pracodawca jest zobowiązany posiadać ocenę ryzyka, zgodnie z art. 9 ust. 1 lit. a) dyrektywy 89/391/EWG i określić, jakie środki należy podjąć zgodnie z art. 5 i 6 niniejszej dyrektywy. Ocenę ryzyka zapisuje się na odpowiednim nośniku, zgodnie z krajowym prawem i praktyką; może ona zawierać uzasadnienie pracodawcy stwierdzające, że charakter i zakres ryzyka związanego z promieniowaniem optycznym powoduje, że dalsza szczegółowa ocena ryzyka jest zbędna. Ocena ryzyka jest systematycznie aktualizowana, w szczególności jeżeli nastąpiły istotne zmiany, które mogły spowodować, że ocena stała się nieaktualna lub jeżeli wyniki badań lekarskich wskazują na konieczność aktualizacji.

Artykuł 5

Przepisy mające na celu unikanie lub ograniczanie ryzyka

1. Uwzględniając postęp techniczny i dostępność środków kontroli ryzyka w miejscu jego powstawania (u źródła), eliminuje się lub ogranicza do minimum ryzyko wynikające z narażenia na sztuczne promieniowanie optyczne.

Ograniczenie ryzyka związanego z narażeniem na sztuczne promieniowanie optyczne opiera się na ogólnych zasadach dotyczących zapobiegania, określonych w dyrektywie 89/391/EWG.

2. W przypadku gdy ocena ryzyka przeprowadzona zgodnie z art. 4 ust. 1 w odniesieniu do pracowników narażonych na promieniowanie optyczne emitowane przez sztuczne źródła wykazuje możliwość przekroczenia wartości granicznych ekspozycji, pracodawca opracowuje i wprowadza w życie plan działania obejmujący środki techniczne lub organizacyjne służące zapobieganiu przekroczenia wartości granicznych ekspozycji, uwzględniając w szczególności:

- a) inne metody pracy, ograniczające ryzyko związane z promieniowaniem optycznym;
- b) dobór sprzętu o niższym poziomie emisji promieniowania optycznego, z uwzględnieniem rodzaju wykonywanej pracy;
- c) środki techniczne mające na celu redukcję emisji promieniowania optycznego, w tym, w przypadkach koniecznych, zastosowanie blokad, ekranowania lub podobnych mechanizmów ochrony zdrowia;
- d) właściwe programy konserwacji sprzętu roboczego, miejsc pracy i systemów stanowisk pracy;
- e) projektowanie i rozmieszczenie miejsc pracy i stanowisk pracy;
- f) ograniczenie czasu trwania i poziomu ekspozycji;
- g) dostępność właściwie dobranych środków ochrony indywidualnej;
- h) instrukcje producentów sprzętu, w przypadkach objętych odpowiednimi dyrektywami wspólnotowymi.

3. Na podstawie oceny ryzyka przeprowadzonej zgodnie z art. 4 miejsca pracy, w których pracownicy mogliby być narażeni na promieniowanie optyczne emitowane przez sztuczne źródła, którego poziomy przekraczają wartości graniczne ekspozycji, są odpowiednio oznakowane zgodnie z dyrektywą Rady 92/58/EWG z dnia 24 czerwca 1992 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących znaków bezpieczeństwa i/lub zdrowia w pracy (dziewiąta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) ⁽¹⁾. Obszary, o których mowa, określa się, a dostęp do nich ogranicza, tam gdzie jest to technicznie możliwe i tam gdzie istnieje ryzyko, że wartości graniczne ekspozycji mogłyby zostać przekroczone.

4. Ekspozycja pracowników nie przekracza wartości granicznych. W każdym przypadku, jeżeli pomimo środków podjętych przez pracodawcę w stosunku do sztucznych źródeł promieniowania optycznego w celu zapewnienia zgodności z niniejszą dyrektywą, wartości graniczne ekspozycji zostaną przekroczone, pracodawca podejmuje natychmiastowe działania w celu ograniczenia ekspozycji poniżej wartości granicznej ekspozycji. Pracodawca ustala przyczyny przekroczenia wartości granicznych ekspozycji oraz dostosowuje środki ochrony i środki zapobiegawcze, tak aby zapobiec ich ponownemu przekroczeniu.

5. Zgodnie z art. 15 dyrektywy 89/391/EWG pracodawca dostosowuje środki, określone w niniejszym artykule, do potrzeb pracowników należących do grup szczególnego ryzyka.

Artykuł 6

Informowanie i szkolenie pracowników

Bez uszczerbku dla art. 10 i 12 dyrektywy 89/391/EWG, pracodawca zapewnia pracownikom narażonym w pracy na ryzyko związane ze sztucznym promieniowaniem optycznym lub ich przedstawicielom uzyskanie wszelkich niezbędnych informacji i szkolenie dotyczące wyników oceny ryzyka, o której mowa w art. 4 niniejszej dyrektywy, w szczególności dotyczących:

- a) środków podjętych w celu wprowadzenia w życie niniejszej dyrektywy;
- b) wartości granicznych ekspozycji i związanego z nimi potencjalnego ryzyka;
- c) wyników ocen, pomiarów lub obliczeń dotyczących poziomów ekspozycji na sztuczne promieniowanie optyczne, przeprowadzonych zgodnie z art. 4 niniejszej dyrektywy, wraz z wyjaśnieniem ich znaczenia oraz potencjalnego ryzyka;
- d) sposobu wykrywania niekorzystnych dla zdrowia skutków wynikających z ekspozycji i sposobu ich zgłaszania;

- e) okoliczności, w których pracownicy uprawnieni są do profilaktycznych badań lekarskich;
- f) bezpiecznych sposobów wykonywania pracy, ograniczających do minimum ryzyko związane z ekspozycją;
- g) właściwego stosowania odpowiednich środków ochrony indywidualnej.

Artykuł 7

Konsultacje i udział pracowników

Konsultacje i udział pracowników lub ich przedstawicieli w sprawach, których dotyczy niniejsza dyrektywa, odbywają się zgodnie z art. 11 dyrektywy 89/391/EWG.

SEKCJA III

PRZEPISY RÓŻNE

Artykuł 8

Profilaktyczne badania lekarskie

1. W celu zapobiegania i wczesnego wykrywania wszelkich niekorzystnych dla zdrowia skutków, jak również zapobiegania długofalowym zagrożeniom dla zdrowia oraz ryzyku schorzeń chronicznych wynikającym z ekspozycji na promieniowanie optyczne, Państwa Członkowskie przyjmują przepisy zapewniające pracownikom należyte profilaktyczne badania lekarskie zgodnie z art. 14 dyrektywy 89/391/EWG.

2. Państwa Członkowskie zapewniają, że profilaktyczne badania lekarskie są przeprowadzane przez lekarza, specjalistę medycyny pracy lub organ medyczny odpowiedzialny za profilaktyczne badania lekarskie zgodnie z przepisami i praktyką krajową.

3. Państwa Członkowskie stwarzają warunki w celu zapewnienia sporządzania i aktualizacji indywidualnej dokumentacji medycznej każdego pracownika, który poddał się profilaktycznym badaniom lekarskim zgodnie z ust. 1. Dokumentacja medyczna zawiera podsumowanie wyników przeprowadzonych profilaktycznych badań lekarskich. Jest ona prowadzona w odpowiedniej formie, umożliwiającej późniejsze konsultacje, z uwzględnieniem wymogów wszelkiej poufności. Kopia odpowiedniej dokumentacji jest przekazywana właściwym organom na żądanie, z uwzględnieniem wymogów poufności. Pracodawca podejmuje odpowiednie środki w celu zapewnienia, by lekarz, specjalista medycyny pracy lub organ medyczny odpowiedzialny za profilaktyczne badania lekarskie, odpowiednio wyznaczony przez Państwo Członkowskie, miał dostęp do wyników oceny ryzyka, o której mowa w art. 4, w przypadkach gdy są one istotne dla potrzeb profilaktycznych badań lekarskich. Indywidualnym pracownikom udostępnia się na żądanie dokumentację medyczną dotyczącą ich stanu zdrowia.

⁽¹⁾ Dz.U. L 245 z 26.8.1992, str. 23.

4. W każdym przypadku wykrycia ekspozycji przekraczającej wartości graniczne umożliwia się danemu pracownikowi lub pracownikom poddanie się badaniom lekarskim zgodnie z przepisami i praktyką krajową. Takie badanie lekarskie przeprowadza się również w przypadku gdy w wyniku profilaktycznych badań lekarskich stwierdzono u pracownika określoną chorobę lub niekorzystne dla zdrowia skutki, które w opinii lekarza lub specjalisty medycyny pracy są wynikiem narażenia na sztuczne promieniowanie optyczne w pracy. W obu przypadkach gdy przekroczone są wartości graniczne lub stwierdzono niekorzystne dla zdrowia skutki (w tym chorobę):

- a) lekarz lub inna osoba o odpowiednich kwalifikacjach zawiadamia pracownika o wynikach, które dotyczą go osobiście. Pracownik w szczególności otrzymuje informację i poradę dotyczącą wszelkich badań lekarskich, którym powinien się poddać po ustaniu narażenia;
- b) pracodawca jest informowany o wszelkich istotnych wynikach profilaktycznych badań lekarskich, z uwzględnieniem wymogów tajemnicy lekarskiej;
- c) pracodawca:
  - dokonuje przeglądu oceny ryzyka przeprowadzonej zgodnie z art. 4,
  - dokonuje przeglądu środków podjętych w celu eliminacji lub zmniejszenia ryzyka zgodnie z art. 5,
  - uwzględnia porady specjalisty medycyny pracy lub innej odpowiednio wykwalifikowanej osoby, lub właściwych organów, przy wprowadzaniu jakiegokolwiek środka wymaganego w celu eliminacji lub zmniejszenia ryzyka zgodnie z art. 5, oraz
  - organizuje okresowe profilaktyczne badania lekarskie i zapewnia przegląd stanu zdrowia każdego innego pracownika, który jest podobnie narażony. W takich przypadkach lekarz właściwej specjalności lub specjalista medycyny pracy, lub właściwe organy, mogą zaproponować, aby narażone osoby poddały się badaniom lekarskim.

Artykuł 9

Sankcje

Państwa Członkowskie przewidują odpowiednie sankcje, które stosuje się w przypadku naruszenia ustawodawstwa krajowego, przyjętego zgodnie z niniejszą dyrektywą. Sankcje te muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające.

Artykuł 10

Zmiany techniczne

1. Wszelkie modyfikacje wartości granicznych ekspozycji określonych w załącznikach przyjmuje Parlament Europejski

i Rada, zgodnie z procedurą określoną w art. 137 ust. 2 Traktatu.

2. Zmiany załączników o ściśle technicznym charakterze, zgodne z:

- a) przyjęciem dyrektyw w dziedzinie technicznej harmonizacji i normalizacji w odniesieniu do projektowania, budowy, wytwarzania lub konstrukcji sprzętu roboczego lub miejsc pracy;
- b) postępowaniem technicznym, zmianami w najbardziej właściwych zharmonizowanych normach europejskich lub specyfikacjach międzynarodowych i nowymi odkryciami naukowymi, dotyczącymi narażenia na promieniowanie optyczne w związku z wykonywanym zawodem;

są przyjmowane zgodnie z procedurą określoną w art. 11 ust. 2.

Artykuł 11

Komitet

1. Komisję wpiera Komitet, określony w art. 17 dyrektywy 89/391/EWG.

2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 i 7 decyzji 1999/468/WE, z uwzględnieniem postanowień jej art. 8.

Okres, o którym mowa w art. 5 ust. 6 decyzji 1999/468/WE, wynosi trzy miesiące.

3. Komitet przyjmuje swój regulamin wewnętrzny.

SEKCJA IV

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 12

Sprawozdania

Co pięć lat Państwa Członkowskie przedkładają Komisji sprawozdania z praktycznego wdrażania niniejszej dyrektywy, wskazując stanowiska partnerów społecznych.

Co pięć lat Komisja informuje Parlament Europejski, Radę Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny i Komitet Doradczy ds. Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Miejscu Pracy o treści tych sprawozdań, o swojej ocenie tych sprawozdań, o rozwoju sytuacji w tej dziedzinie oraz o wszelkich działaniach, które mogą być uzasadnione w świetle nowej wiedzy naukowej.

*Artykuł 13***Przewodnik**

W celu ułatwienia wdrażania niniejszej dyrektywy Komisja opracowuje praktyczny przewodnik dotyczący przepisów art. 4 i 5 oraz załączników I i II.

*Artykuł 14***Transpozycja**

1. Państwa Członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne, niezbędne do stosowania niniejszej dyrektywy do dnia 27 kwietnia 2010 r. Państwa Członkowskie niezwłocznie powiadamiają o tym Komisję.

Przepisy przyjęte przez Państwa Członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez Państwa Członkowskie.

2. Państwa Członkowskie powiadamiają Komisję o przyjmowanych lub już przyjętych tekstach przepisów prawa krajowego w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

*Artykuł 15***Wejście w życie**

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie z dniem jej publikacji w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

*Artykuł 16***Adresaci**

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu, dnia 5 kwietnia 2006 r.

*W imieniu Parlamentu
Europejskiego*

J. BORRELL FONTELLES
Przewodniczący

*W imieniu
Rady*

H. WINKLER
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

Promieniowanie optyczne niekoherentne (nielaserowe)

Istotne z biofizycznego punktu widzenia wartości ekspozycji na promieniowanie optyczne można ustalić na podstawie poniższych wzorów. Wzór, który należy zastosować, zależy od zakresu promieniowania emitowanego przez źródło, a wyniki należy porównać z odpowiednimi wartościami granicznymi ekspozycji wskazanymi w tabeli 1.1. Dla danego źródła promieniowania optycznego może mieć zastosowanie więcej niż jedna wartość ekspozycji i odpowiadająca jej wartość graniczna.

Pozycje oznaczone a)–o) odnoszą się do odpowiadających im wierszy w tabeli 1.1.

a)	$H_{\text{eff}} = \int_0^t \int_{\lambda = 180 \text{ nm}}^{\lambda = 400 \text{ nm}} E_{\lambda}(\lambda, t) \cdot S(\lambda) \cdot d\lambda \cdot dt$	(H_{eff} ma zastosowanie jedynie w zakresie od 180 do 400 nm)
b)	$H_{\text{UVA}} = \int_0^t \int_{\lambda = 315 \text{ nm}}^{\lambda = 400 \text{ nm}} E_{\lambda}(\lambda, t) \cdot d\lambda \cdot dt$	(H_{UVA} ma zastosowanie jedynie w zakresie od 315 do 400 nm)
c), d)	$L_{\text{B}} = \int_{\lambda = 300 \text{ nm}}^{\lambda = 700 \text{ nm}} L_{\lambda}(\lambda) \cdot B(\lambda) \cdot d\lambda$	(L_{B} ma zastosowanie jedynie w zakresie od 300 do 700 nm)
e), f)	$E_{\text{B}} = \int_{\lambda = 300 \text{ nm}}^{\lambda = 700 \text{ nm}} E_{\lambda}(\lambda) \cdot B(\lambda) \cdot d\lambda$	(E_{B} ma zastosowanie jedynie w zakresie od 300 do 700 nm)
g) do l)	$L_{\text{R}} = \int_{\lambda_1}^{\lambda_2} L_{\lambda}(\lambda) \cdot R(\lambda) \cdot d\lambda$	(patrz: tabela 1.1 dla właściwych wartości λ_1 i λ_2)
m), n)	$E_{\text{IR}} = \int_{\lambda = 780 \text{ nm}}^{\lambda = 3000 \text{ nm}} E_{\lambda}(\lambda) \cdot d\lambda$	(E_{IR} ma zastosowanie jedynie w zakresie od 780 do 3 000 nm)
o)	$H_{\text{skin}} = \int_0^t \int_{\lambda = 380 \text{ nm}}^{\lambda = 3000 \text{ nm}} E_{\lambda}(\lambda, t) \cdot d\lambda \cdot dt$	(H_{skin} ma zastosowanie jedynie w zakresie od 380 do 3 000 nm)

Do celów niniejszej dyrektywy powyższe wzory można zastąpić następującymi wyrażeniami z zastosowaniem wartości dyskretnych zawartych w zamieszczonych dalej tabelach:

a)	$E_{\text{eff}} = \sum_{\lambda = 180 \text{ nm}}^{\lambda = 400 \text{ nm}} E_{\lambda} \cdot S(\lambda) \cdot \Delta\lambda$	oraz $H_{\text{eff}} = E_{\text{eff}} \cdot \Delta t$
b)	$E_{\text{UVA}} = \sum_{\lambda = 315 \text{ nm}}^{\lambda = 400 \text{ nm}} E_{\lambda} \cdot \Delta\lambda$	oraz $H_{\text{UVA}} = E_{\text{UVA}} \cdot \Delta t$
c), d)	$L_{\text{B}} = \sum_{\lambda = 300 \text{ nm}}^{\lambda = 700 \text{ nm}} L_{\lambda} \cdot B(\lambda) \cdot \Delta\lambda$	
e), f)	$E_{\text{B}} = \sum_{\lambda = 300 \text{ nm}}^{\lambda = 700 \text{ nm}} E_{\lambda} \cdot B(\lambda) \cdot \Delta\lambda$	
g) do l)	$L_{\text{R}} = \sum_{\lambda_1}^{\lambda_2} L_{\lambda} \cdot R(\lambda) \cdot \Delta\lambda$	(patrz: tabela 1.1 dla właściwych wartości λ_1 i λ_2)
m), n)	$E_{\text{IR}} = \sum_{\lambda = 780 \text{ nm}}^{\lambda = 3000 \text{ nm}} E_{\lambda} \cdot \Delta\lambda$	

$$o) \quad E_{\text{skin}} = \sum_{\lambda = 380 \text{ nm}}^{\lambda = 3000 \text{ nm}} E_{\lambda} \cdot \Delta\lambda \quad \text{oraz} \quad H_{\text{skin}} = E_{\text{skin}} \cdot \Delta t$$

Uwagi:

- $E_{\lambda}(\lambda, t)$, E_{λ} *widmowe natężenie napromienienia lub widmowa gęstość mocy*: strumień promienisty (energetyczny) padający na elementarną powierzchnię, wyrażone w watach na metr kwadratowy na nanometr [$\text{W m}^{-2} \text{ nm}^{-1}$]; wartości $E_{\lambda}(\lambda, t)$ i E_{λ} pochodzą z pomiarów lub mogą być podane przez producenta sprzętu;
- E_{eff} *skuteczne natężenie napromienienia (zakres UV)*: obliczone natężenie napromienienia w zakresie długości fal UV od 180 do 400 nm ważone według rozkładu widmowego $S(\lambda)$, wyrażone w watach na metr kwadratowy [W m^{-2}];
- H *napromienienie*: cała natężenia napromienienia liczona dla danego czasu ekspozycji, wyrażone w dżulach na metr kwadratowy [J m^{-2}];
- H_{eff} *skuteczne napromienienie*: napromienienie ważone według rozkładu widmowego $S(\lambda)$, wyrażone w dżulach na metr kwadratowy [J m^{-2}];
- E_{UVA} *całkowite natężenie napromienienia (UVA)*: obliczone natężenie napromienienia z zakresu długości fal UVA od 315 do 400 nm, wyrażone w watach na metr kwadratowy [W m^{-2}];
- H_{UVA} *napromienienie*: cała lub suma natężenia napromienienia liczona dla danego czasu ekspozycji w zakresie długości fali UVA od 315 do 400 nm, wyrażone w dżulach na metr kwadratowy [J m^{-2}];
- $S(\lambda)$ *rozkład widmowy skuteczności wywoływania uszkodzeń oczu i skóry przez promieniowanie UV w zależności od długości fali* (tabela 1.2) [bezwymiarowy];
- t , Δt *czas, czas trwania ekspozycji* wyrażony w sekundach [s];
- λ *długość fali* wyrażona w nanometrach [nm];
- $\Delta \lambda$ *szerokość pasma* wyrażona w nanometrach [nm], przedziałów obliczeniowych lub pomiarowych;
- $L_{\lambda}(\lambda)$, L_{λ} *widmowa luminancja energetyczna źródła* wyrażona w watach na metr kwadratowy na steradian na nanometr [$\text{W m}^{-2} \text{ sr}^{-1} \text{ nm}^{-1}$];
- $R(\lambda)$ *rozkład widmowy skuteczności wywoływania uszkodzeń termicznych oczu przez promieniowanie widzialne i IRA w zależności od długości fali* (tabela 1.3) [bezwymiarowy];
- L_{R} *skuteczna luminancja energetyczna (uszkodzenie termiczne)*: obliczona luminancja energetyczna ważona według rozkładu widmowego $R(\lambda)$, wyrażona w watach na metr kwadratowy na steradian na nanometr [$\text{W m}^{-2} \text{ sr}^{-1}$];
- $B(\lambda)$ *rozkład widmowy skuteczności wywoływania uszkodzeń fotochemicznych oczu przez promieniowanie światła niebieskiego w zależności od długości fali* (tabela 1.3) [bezwymiarowy];
- L_{B} *skuteczna luminancja energetyczna (światło niebieskie)*: obliczona luminancja energetyczna ważona według rozkładu widmowego $B(\lambda)$, wyrażona w watach na metr kwadratowy na steradian [$\text{W m}^{-2} \text{ sr}^{-1}$];
- E_{B} *skuteczne natężenie napromienienia (światło niebieskie)*: obliczone natężenie napromienienia ważone według rozkładu widmowego $B(\lambda)$, wyrażone w watach na metr kwadratowy [W m^{-2}];
- E_{IR} *całkowite natężenie napromienienia (uszkodzenie termiczne)*: obliczone natężenie napromienienia w zakresie długości fal podczerwieni od 780 do 3 000 nm, wyrażone w watach na metr kwadratowy [W m^{-2}];
- E_{skin} *całkowite natężenie napromienienia (widzialne, IRA i IRB)*: obliczone natężenie napromienienia z zakresu długości fal promieniowania widzialnego i podczerwonego od 380 do 3 000 nm, wyrażone w watach na metr kwadratowy [W m^{-2}];
- H_{skin} *napromienienie*: cała lub suma natężenia napromienienia liczona dla danego czasu ekspozycji w zakresie długości fal promieniowania widzialnego i podczerwonego od 380 do 3 000 nm, wyrażone w dżulach na metr kwadratowy [J m^{-2}];
- α *kąt widzenia*: kąt, w obrębie którego obserwowalne źródło promieniowania jest widziane przez obserwatora w danym punkcie przestrzeni, wyrażony w miliradianach (mrad). Obserwowalne źródło promieniowania jest rzeczywistym lub pozornym obiektem, który tworzy na siatkówce oka obraz najmniejszy z możliwych.

Tabela 1.1.
Wartości graniczne ekspozycji na promieniowanie optyczne niekoherentne (nielaserowe)

Indeks	Długość fali w nm	Wartości graniczne ekspozycji:	Jednostka	Uwagi	Część ciała	Zagrożenie
a.	180-400 (UVA, UVB and UVC)	$H_{\text{eff}} = 30$ Wartość dobowa – 8 godzin	[J m ⁻²]		oko – rogówka spojówka soczewka skóra	zapalenie rogówki zapalenie spojówek zaćma rumień elastoza rak skóry
b.	315-400 (UVA)	$H_{\text{UVA}} = 10^4$ Wartość dobowa – 8 godzin	[J m ⁻²]		oko – soczewka	zaćma
c.	300-700 (światło niebieskie) patrz: przypis 1	$L_B = \frac{10^6}{t}$ dla $t \leq 10\,000$ s	L_B : [W m ⁻² sr ⁻¹] t: [sekundy]	dla $\alpha \geq 11$ mrad		
d.	300-700 (światło niebieskie) patrz: przypis 1	$L_B = 100$ dla $t > 10\,000$ s	[W m ⁻² sr ⁻¹]			
e.	300-700 (światło niebieskie) patrz: przypis 1	$E_B = \frac{100}{t}$ dla $t \leq 10\,000$ s	E_B : [W m ⁻²] t: [sekundy]	dla $\alpha < 11$ mrad patrz: przypis 2		
f.	300-700 (światło niebieskie) patrz: przypis 1	$E_B = 0,01$ t > 10 000 s	[W m ⁻²]		oko – siatkówka	zapalenie siatkówki

Indeks	Długość fali w nm	Wartości graniczne ekspozycji:	Jednostka	Uwagi	Część ciała	Zagrożenie
g.	380-1 400 (Widzialne i IRA)	$L_R = \frac{2,8 \cdot 10^7}{C_a}$ dla $t > 10$ s	[W m ⁻² sr ⁻¹]	C _a = 1,7 dla α ≤ 1,7 mrad C _a = α dla 1,7 ≤ α ≤ 100 mrad C _a = 100 dla α > 100 mrad λ ₁ = 380; λ ₂ = 1 400	oko – siatkówka	oparzenie siatkówki
h.	380-1 400 (Widzialne i IRA)	$L_R = \frac{8,89 \cdot 10^8}{C_a}$ dla t < 10 μs	[W m ⁻² sr ⁻¹]	C _a = 11 dla α ≤ 11 mrad C _a = α dla 11 ≤ α ≤ 100 mrad C _a = 100 dla α > 100 mrad (pomiarowe pole widzenia: 11 mrad) λ ₁ = 780; λ ₂ = 1 400		
i.	380-1 400 (Widzialne i IRA)	$L_R = \frac{6 \cdot 10^6}{C_a}$ dla t > 10 s	[W m ⁻² sr ⁻¹]	C _a = 11 dla α ≤ 11 mrad C _a = α dla 11 ≤ α ≤ 100 mrad C _a = 100 dla α > 100 mrad (pomiarowe pole widzenia: 11 mrad) λ ₁ = 780; λ ₂ = 1 400		
j.	780-1 400 (IRA)	$L_R = \frac{8,89 \cdot 10^8}{C_a}$ dla t < 10 μs	[W m ⁻² sr ⁻¹]	C _a = 11 dla α ≤ 11 mrad C _a = α dla 11 ≤ α ≤ 100 mrad C _a = 100 dla α > 100 mrad (pomiarowe pole widzenia: 11 mrad) λ ₁ = 780; λ ₂ = 1 400		
k.	780-1 400 (IRA)	$E_{IR} = 18\ 000 t^{-0,75}$ dla t ≤ 1 000 s	[W m ⁻² sr ⁻¹]	C _a = 11 dla α ≤ 11 mrad C _a = α dla 11 ≤ α ≤ 100 mrad C _a = 100 dla α > 100 mrad (pomiarowe pole widzenia: 11 mrad) λ ₁ = 780; λ ₂ = 1 400		
l.	780-1 400 (IRA)	$E_{IR} = 18\ 000 t^{-0,75}$ dla t ≤ 1 000 s	[W m ⁻² sr ⁻¹]	C _a = 11 dla α ≤ 11 mrad C _a = α dla 11 ≤ α ≤ 100 mrad C _a = 100 dla α > 100 mrad (pomiarowe pole widzenia: 11 mrad) λ ₁ = 780; λ ₂ = 1 400		
m.	780-3 000 (IRA i IRB)	$E_{IR} = 18\ 000 t^{-0,75}$ dla t ≤ 1 000 s	[W m ⁻² sr ⁻¹]	C _a = 11 dla α ≤ 11 mrad C _a = α dla 11 ≤ α ≤ 100 mrad C _a = 100 dla α > 100 mrad (pomiarowe pole widzenia: 11 mrad) λ ₁ = 780; λ ₂ = 1 400	oko – rogówka soczewka	oparzenie rogówki zaćma
n.	780-3 000 (IRA i IRB)	$E_{IR} = 18\ 000 t^{-0,75}$ dla t ≤ 1 000 s	[W m ⁻² sr ⁻¹]	C _a = 11 dla α ≤ 11 mrad C _a = α dla 11 ≤ α ≤ 100 mrad C _a = 100 dla α > 100 mrad (pomiarowe pole widzenia: 11 mrad) λ ₁ = 780; λ ₂ = 1 400	oko – rogówka soczewka	oparzenie rogówki zaćma

Indeks	Długość fali w nm	Wartości graniczne ekspozycji:	Jednostka	Uwagi	Część ciała	Zagrożenie
o.	380-3 000 (Widzialne, IRA i IRB)	$H_{skin} = 20\ 000\ t^{0,25}$ dla $t < 10\ s$	H: $[J\ m^{-2}]$ t: [sekundy]		skóra	oparzenie

Przypis 1: Zakres od 300 do 700 nm obejmuje części promieniowania UVB, całe promieniowanie UVA i większość promieniowania widzialnego; jednakże związane z nim zagrożenie określa się powszechnie mianem zagrożenia „światłem niebieskim”. Światło niebieskie w wąskim znaczeniu obejmuje jedynie zakres w przybliżeniu od 400 do 490 nm.

Przypis 2: W odniesieniu do stałej obserwacji bardzo małych źródeł, których kąt widzenia $< 11\ mrad$, można przekształcić skuteczną luminację energetyczną L_B na skuteczne natężenie napromienienia E_B . Zwykle dotyczy to jedynie narzędzi okulistycznych lub unieruchomienia oka podczas znieczulenia. Maksymalny „czas patrzenia” oblicza się za pomocą wzoru: $t_{max} = 100 / E_B$, gdzie E_B wyrażone jest w $W\ m^{-2}$. Ze względu na ruch oczu podczas wykonywania zwykłych zadań wzrokowych, wartość ta nie przekracza 100 s.

Tabela 1.2.

S (λ) [bezwymiarowe], 180 nm do 400 nm

λ w nm	S (λ)	λ w nm	S (λ)	λ w nm	S (λ)	λ w nm	S (λ)	λ w nm	S (λ)
180	0,0120	228	0,1737	276	0,9434	324	0,000520	372	0,000086
181	0,0126	229	0,1819	277	0,9272	325	0,000500	373	0,000083
182	0,0132	230	0,1900	278	0,9112	326	0,000479	374	0,000080
183	0,0138	231	0,1995	279	0,8954	327	0,000459	375	0,000077
184	0,0144	232	0,2089	280	0,8800	328	0,000440	376	0,000074
185	0,0151	233	0,2188	281	0,8568	329	0,000425	377	0,000072
186	0,0158	234	0,2292	282	0,8342	330	0,000410	378	0,000069
187	0,0166	235	0,2400	283	0,8122	331	0,000396	379	0,000066
188	0,0173	236	0,2510	284	0,7908	332	0,000383	380	0,000064
189	0,0181	237	0,2624	285	0,7700	333	0,000370	381	0,000062
190	0,0190	238	0,2744	286	0,7420	334	0,000355	382	0,000059
191	0,0199	239	0,2869	287	0,7151	335	0,000340	383	0,000057
192	0,0208	240	0,3000	288	0,6891	336	0,000327	384	0,000055
193	0,0218	241	0,3111	289	0,6641	337	0,000315	385	0,000053
194	0,0228	242	0,3227	290	0,6400	338	0,000303	386	0,000051
195	0,0239	243	0,3347	291	0,6186	339	0,000291	387	0,000049
196	0,0250	244	0,3471	292	0,5980	340	0,000280	388	0,000047
197	0,0262	245	0,3600	293	0,5780	341	0,000271	389	0,000046
198	0,0274	246	0,3730	294	0,5587	342	0,000263	390	0,000044
199	0,0287	247	0,3865	295	0,5400	343	0,000255	391	0,000042
200	0,0300	248	0,4005	296	0,4984	344	0,000248	392	0,000041
201	0,0334	249	0,4150	297	0,4600	345	0,000240	393	0,000039
202	0,0371	250	0,4300	298	0,3989	346	0,000231	394	0,000037
203	0,0412	251	0,4465	299	0,3459	347	0,000223	395	0,000036
204	0,0459	252	0,4637	300	0,3000	348	0,000215	396	0,000035
205	0,0510	253	0,4815	301	0,2210	349	0,000207	397	0,000033
206	0,0551	254	0,5000	302	0,1629	350	0,000200	398	0,000032
207	0,0595	255	0,5200	303	0,1200	351	0,000191	399	0,000031
208	0,0643	256	0,5437	304	0,0849	352	0,000183	400	0,000030
209	0,0694	257	0,5685	305	0,0600	353	0,000175		
210	0,0750	258	0,5945	306	0,0454	354	0,000167		
211	0,0786	259	0,6216	307	0,0344	355	0,000160		
212	0,0824	260	0,6500	308	0,0260	356	0,000153		
213	0,0864	261	0,6792	309	0,0197	357	0,000147		
214	0,0906	262	0,7098	310	0,0150	358	0,000141		
215	0,0950	263	0,7417	311	0,0111	359	0,000136		
216	0,0995	264	0,7751	312	0,0081	360	0,000130		
217	0,1043	265	0,8100	313	0,0060	361	0,000126		
218	0,1093	266	0,8449	314	0,0042	362	0,000122		
219	0,1145	267	0,8812	315	0,0030	363	0,000118		
220	0,1200	268	0,9192	316	0,0024	364	0,000114		
221	0,1257	269	0,9587	317	0,0020	365	0,000110		
222	0,1316	270	1,0000	318	0,0016	366	0,000106		
223	0,1378	271	0,9919	319	0,0012	367	0,000103		
224	0,1444	272	0,9838	320	0,0010	368	0,000099		
225	0,1500	273	0,9758	321	0,000819	369	0,000096		
226	0,1583	274	0,9679	322	0,000670	370	0,000093		
227	0,1658	275	0,9600	323	0,000540	371	0,000090		

Tabela 1.3.

B (λ), R (λ) [bezwymiarowe], 380 nm do 1 400 nm

λ w nm	B (λ)	R (λ)
$300 \leq \lambda < 380$	0,01	—
380	0,01	0,1
385	0,013	0,13
390	0,025	0,25
395	0,05	0,5
400	0,1	1
405	0,2	2
410	0,4	4
415	0,8	8
420	0,9	9
425	0,95	9,5
430	0,98	9,8
435	1	10
440	1	10
445	0,97	9,7
450	0,94	9,4
455	0,9	9
460	0,8	8
465	0,7	7
470	0,62	6,2
475	0,55	5,5
480	0,45	4,5
485	0,32	3,2
490	0,22	2,2
495	0,16	1,6
500	0,1	1
$500 < \lambda \leq 600$	$10^{0,02 \cdot (450 - \lambda)}$	1
$600 < \lambda \leq 700$	0,001	1
$700 < \lambda \leq 1\ 050$	—	$10^{0,002 \cdot (700 - \lambda)}$
$1\ 050 < \lambda \leq 1\ 150$	—	0,2
$1\ 150 < \lambda \leq 1\ 200$	—	$0,2 \cdot 10^{0,02 \cdot (1\ 150 - \lambda)}$
$1\ 200 \leq \lambda < 1\ 400$	—	0,02

ZAŁĄCZNIK II

Promieniowanie optyczne laserowe

Istotne z biofizycznego punktu widzenia wartości ekspozycji na promieniowanie optyczne można ustalić na podstawie poniższych wzorów. Wzór, który należy zastosować, zależy od zakresu promieniowania emitowanego przez źródło, a wyniki należy porównać z odpowiednimi wartościami granicznymi ekspozycji wskazanymi w tabelach 2.2–2.4. Dla danego źródła promieniowania optycznego laserowego może mieć zastosowanie więcej niż jedna wartość ekspozycji i odpowiadająca jej wartość graniczna.

Współczynniki stosowane jako narzędzia obliczeniowe w tabelach 2.2–2.4 wymienione są w tabeli 2.5, a współczynniki korekcyjne odnoszące się do ekspozycji powtarzalnych wymienione są w tabeli 2.6.

$$E = \frac{dP}{dA} \text{ [W m}^{-2}\text{]}$$

$$H = \int_0^t E(t) \cdot dt \text{ [J m}^{-2}\text{]}$$

Uwagi:

dP   moc wyrażona w watach [W];

dA   powierzchnia wyrażona w metrach kwadratowych [m²];

E (t), E   natężenie napromienienia lub gęstość mocy: strumień promienisty (energetyczny) padający na elementarną powierzchnię, wyrażone w watach na metr kwadratowy [W m⁻²]. Wartości E(t), E pochodzą z pomiarów lub mogą być podane przez producenta sprzętu;

H   napromienienie: całka natężenia napromienienia liczona dla danego czasu ekspozycji, wyrażone w dżulach na metr kwadratowy [J m⁻²];

t   czas, czas trwania ekspozycji wyrażony w sekundach [s];

λ   długość fali wyrażona w nanometrach [nm];

γ   stożkowy kąt ograniczający pomiarowe pole widzenia wyrażony w miliradianach [mrad];

γ_m   pomiarowe pole widzenia wyrażone w miliradianach [mrad];

α   kąt widzenia źródła wyrażony w miliradianach [mrad];

apretura ograniczająca: obszar w kształcie koła, w obrębie którego jest uśredniane natężenie napromienienia i napromienienie;

G   zintegrowana luminancja energetyczna: całka luminancji energetycznej w danym czasie ekspozycji wyrażona jako energia promieniowania z jednostki powierzchni promieniującej w jednostkowym kącie bryłowym emisji, w dżulach na metr kwadratowy na steradian [J m⁻² sr⁻¹].

Tabela 2.1

Zagrożenia związane z promieniowaniem

Długość fali [nm] λ	Zakres promieniowania	Zagrożony narząd	Zagrożenie	Tabela wartości granicznych ekspozycji
180 do 400	UV	oko	uszkodzenie fotochemiczne i termiczne	2.2, 2.3
180 do 400	UV	skóra	rumień	2.4
400 do 700	widzialne	oko	uszkodzenie siatkówki	2.2
400 do 600	widzialne	oko	uszkodzenie fotochemiczne	2.3
400 do 700	widzialne	skóra	uszkodzenie termiczne	2.4
700 do 1 400	IRA	oko	uszkodzenie termiczne	2.2, 2.3
700 do 1 400	IRA	skóra	uszkodzenie termiczne	2.4
1 400 do 2 600	IRB	oko	uszkodzenie termiczne	2.2
2 600 do 10^6	IRC	oko	uszkodzenie termiczne	2.2
1 400 do 10^6	IRB, IRC	oko	uszkodzenie termiczne	2.3
1 400 do 10^6	IRB, IRC	skóra	uszkodzenie termiczne	2.4

Tabela 2.2.

Wartości graniczne ekspozycji oka na promieniowanie laserowe. — Krótki czas trwania ekspozycji < 10 s

Długość fali ^a [nm]	Apertura	Czas trwania [s]			
		10^{-13} - 10^{-11}	10^{-11} - 10^{-9}	10^{-9} - 10^{-7}	10^{-7} - $1,8 \cdot 10^{-5}$
UVC 180 - 280 280 - 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314	1 mm dla $t < 0,3$ s; $1,5 \cdot 10^{-0,375}$ dla $0,3 < t < 10$ s	10^{-13} - 10^{-11}	10^{-11} - 10^{-9}	10^{-9} - 10^{-7}	$1,8 \cdot 10^{-5}$ - $5 \cdot 10^{-5}$
		$H = 30$ [$J m^{-2}$]			
		$H = 40$ [$J m^{-2}$];			
		$H = 60$ [$J m^{-2}$];			
		$H = 100$ [$J m^{-2}$];			
		$H = 160$ [$J m^{-2}$];			
		$H = 250$ [$J m^{-2}$];			
		$H = 400$ [$J m^{-2}$];			
		$H = 630$ [$J m^{-2}$];			
		$H = 10^3$ [$J m^{-2}$];			
		$H = 1,6 \cdot 10^3$ [$J m^{-2}$];			
		$H = 2,5 \cdot 10^3$ [$J m^{-2}$];			
		$H = 4,0 \cdot 10^3$ [$J m^{-2}$];			
		$H = 6,3 \cdot 10^3$ [$J m^{-2}$];			
UVB 315 - 400	1 mm dla $t < 0,3$ s; $1,5 \cdot 10^{-0,375}$ dla $0,3 < t < 10$ s	10^{-13} - 10^{-11}	10^{-11} - 10^{-9}	10^{-9} - 10^{-7}	$1,8 \cdot 10^{-5}$ - $5 \cdot 10^{-5}$
		$E = 3 \cdot 10^{10} \cdot [W m^{-2}]$ patrz: przypis ^c			
		$H = 40$ [$J m^{-2}$];			
		$H = 60$ [$J m^{-2}$];			
		$H = 100$ [$J m^{-2}$];			
		$H = 160$ [$J m^{-2}$];			
		$H = 250$ [$J m^{-2}$];			
		$H = 400$ [$J m^{-2}$];			
		$H = 630$ [$J m^{-2}$];			
		$H = 10^3$ [$J m^{-2}$];			
		$H = 1,6 \cdot 10^3$ [$J m^{-2}$];			
		$H = 2,5 \cdot 10^3$ [$J m^{-2}$];			
		$H = 4,0 \cdot 10^3$ [$J m^{-2}$];			
		$H = 6,3 \cdot 10^3$ [$J m^{-2}$];			
UVA 400 - 700 700 - 1 050 1 050 - 1 400 1 400 - 1 500 1 500 - 1 800 1 800 - 2 600 2 600 - 10^6	1 mm dla $t < 0,3$ s; $1,5 \cdot 10^{-0,375}$ dla $0,3 < t < 10$ s	10^{-13} - 10^{-11}	10^{-11} - 10^{-9}	10^{-9} - 10^{-7}	$1,8 \cdot 10^{-5}$ - $5 \cdot 10^{-5}$
		$H = 1,5 \cdot 10^{-4} C_E$ [$J m^{-2}$]	$H = 2,7 \cdot 10^4 \cdot 10^{0,75} C_E$ [$J m^{-2}$]	$H = 5 \cdot 10^3 C_E$ [$J m^{-2}$]	$H = 18 \cdot 10^3 C_E$ [$J m^{-2}$]
		$H = 1,5 \cdot 10^{-4} C_A C_E$ [$J m^{-2}$]	$H = 2,7 \cdot 10^4 \cdot 10^{0,75} C_A C_E$ [$J m^{-2}$]	$H = 5 \cdot 10^3 C_A C_E$ [$J m^{-2}$]	$H = 18 \cdot 10^3 C_A C_E$ [$J m^{-2}$]
		$H = 1,5 \cdot 10^{-3} C_C C_E$ [$J m^{-2}$]	$H = 2,7 \cdot 10^4 \cdot 10^{0,75} C_C C_E$ [$J m^{-2}$]	$H = 5 \cdot 10^2 C_C C_E$ [$J m^{-2}$]	$H = 90 \cdot 10^3 C_C C_E$ [$J m^{-2}$]
		$E = 10^{12}$ [$W m^{-2}$] patrz: przypis ^c	$E = 10^{12}$ [$W m^{-2}$] patrz: przypis ^c	$H = 10^3$ [$J m^{-2}$]	$H = 5,6 \cdot 10^3 \cdot t^{0,25}$ [$J m^{-2}$]
		$E = 10^{13}$ [$W m^{-2}$] patrz: przypis ^c	$E = 10^{13}$ [$W m^{-2}$] patrz: przypis ^c	$H = 10^4$ [$J m^{-2}$]	$H = 5,6 \cdot 10^3 \cdot t^{0,25}$ [$J m^{-2}$]
		$E = 10^{12}$ [$W m^{-2}$] patrz: przypis ^c	$E = 10^{12}$ [$W m^{-2}$] patrz: przypis ^c	$H = 10^3$ [$J m^{-2}$]	$H = 5,6 \cdot 10^3 \cdot t^{0,25}$ [$J m^{-2}$]
		$E = 10^{11}$ [$W m^{-2}$] patrz: przypis ^c	$E = 10^{11}$ [$W m^{-2}$] patrz: przypis ^c	$H = 100$ [$J m^{-2}$]	$H = 5,6 \cdot 10^3 \cdot t^{0,25}$ [$J m^{-2}$]

a Jeżeli dla danej długości fali promieniowania laserowego istnieją dwie wartości graniczne, stosuje się wartość graniczną bardziej restrykcyjną.

b Gdy $1\ 400 \leq \lambda < 10^3$ nm; średnica apertury = 1 mm dla $t \leq 0,3$ s i $1,5 \cdot 10^{0,375}$ mm dla $0,3 < t < 10$ s; gdy $10^3 \leq \lambda < 10^6$ nm; średnica apertury = 11 mm.

c Ze względu na brak danych dla tych długości impulsów ICNIRP Międzynarodowa Komisja ds. Ochrony przed Promieniowaniem Niejonizującym zaleca korzystanie z wartości granicznych natężenia napromienienia wyznaczonych dla 1 ns.

d Tabela określa wartości dla pojedynczych impulsów laserowych. W przypadku wielokrotnych impulsów laserowych, czasy trwania impulsów należących do przedziału T_{min} wymienione w tabeli 2.6 należy dodać, a będącą wynikiem wartość czasu należy podstawić w miejsce t we wzorze: $5,6 \cdot 10^3 \cdot t^{0,25}$.

Tabela 2.3.

Wartości graniczne ekspozycji oka na promieniowanie laserowe.— Długi czas trwania ekspozycji ≥ 10 s

Długość fali λ [nm]		Apertura	Czas trwania [s]	
UVC	180 - 280	3,5 mm	$10^1 - 10^2$	
	280 - 302		$10^4 - 3 \cdot 10^4$	
	303		$H = 30$ [J m ⁻²]	
	304		$H = 40$ [J m ⁻²]	
	305		$H = 60$ [J m ⁻²]	
	306		$H = 100$ [J m ⁻²]	
	307		$H = 160$ [J m ⁻²]	
	308		$H = 250$ [J m ⁻²]	
	309		$H = 400$ [J m ⁻²]	
	310		$H = 630$ [J m ⁻²]	
UVB	311	$H = 1,0 \cdot 10^3$ [J m ⁻²]		
	312	$H = 1,6 \cdot 10^3$ [J m ⁻²]		
	313	$H = 2,5 \cdot 10^3$ [J m ⁻²]		
	314	$H = 4,0 \cdot 10^3$ [J m ⁻²]		
	315 - 400	$H = 6,3 \cdot 10^3$ [J m ⁻²]		
	UVA	400 - 600	$H = 10^4$ [J m ⁻²]	
		Fotocemiczne ^b uszkodzenie siatkówki	$E = 1 C_{\theta}$ [W m ⁻²]; $\gamma = 1,1 t^{0,5}$ mrad ^d	
Widzialne 400-700	400 - 700	$H = 100 C_{\theta}$ [J m ⁻²] $\gamma = 11$ mrad ^d	$E = 1 C_{\theta}$ [W m ⁻²]; $\gamma = 1,1 t^{0,5}$ mrad ^d $E = 10$ [W m ⁻²] to $H = 18 C_A C_C C_E t^{0,75}$ [J m ⁻²] to $E = 18 C_A C_C C_E T_2^{-0,25}$ [W m ⁻²]	
	Termiczne ^b uszkodzenie siatkówki	jeżeli $\alpha < 1,5$ mrad, jeżeli $\alpha > 1,5$ mrad i $t \leq T_2$, jeżeli $\alpha > 1,5$ mrad i $t > T_2$,	jeżeli $\alpha < 1,5$ mrad, to $E = 10 C_A C_C$ [W m ⁻²] to $H = 18 C_A C_C C_E t^{0,75}$ [J m ⁻²] to $E = 18 C_A C_C C_E T_2^{-0,25}$ [W m ⁻²]	
IRA	700 - 1 400	7 mm	jeżeli $\alpha < 1,5$ mrad, jeżeli $\alpha > 1,5$ mrad i $t \leq T_2$, jeżeli $\alpha > 1,5$ mrad i $t > T_2$,	to $E = 10 C_A C_C$ [W m ⁻²] to $H = 18 C_A C_C C_E t^{0,75}$ [J m ⁻²] to $E = 18 C_A C_C C_E T_2^{-0,25}$ [W m ⁻²]
IRB i IRC	1 400 - 10 ⁶	patrz ^c	$E = 1 000$ [W m ⁻²]	$E = 1 C_{\theta}$ [W m ⁻²] $\gamma = 110$ mrad ^d

^a Jeżeli dla danej długości fali promieniowania laserowego lub dla innej jego właściwości istnieją dwie wartości graniczne, stosuje się wartość graniczną bardziej restrykcyjną.

^b Dla małych źródeł, których kąt widzenia wynosi co najmniej 1,5 mrad, podwójne wartości graniczne ekspozycji E od 400 nm do 600 nm, w zakresie widzialnym, ograniczają się do termicznych wartości granicznych dla $10 \text{ s} \leq t < T_1$ oraz do fotochemicznych wartości granicznych dla dłuższych czasów. Dla określania T_1 i T_2 patrz: tabela 2.5. Zagrożenie fotochemiczne siatkówki oka może być wyrażone również poprzez zintegrowaną luminancję energetyczną $G = 10^6 C_{\theta}$ [J m⁻² sr⁻¹] dla $t > 10$ s do $t = 10 000$ s oraz poprzez luminancję energetyczną $L = 100 C_{\theta}$ [W m⁻² sr⁻¹] dla $t > 10 000$ s. Przy pomiarze G i L , γ_{in} należy zastosować jako uśrednione pole widzenia. Oficjalna granica pomiędzy promieniowaniem widzialnym a podczerwonym wynosi 780 nm, jak określa CIE. Kolumna zawierająca nazwy zakresów długości fali ma jedynie zapewnić użytkownikowi lepszy ogólny przegląd. Symbol G używany jest przez CEN; symbol L_p używany jest przez IEC i CENELEC.

^c Dla długości fali 1 400 - 10⁶ nm; średnica apertury = 3,5 mm; dla długości fali 10³ - 10⁶ nm; średnica apertury = 11 mm.

^d Dla pomiaru wartości ekspozycji, uwzględnienie γ określone jest w następujący sposób: jeżeli α kąt widzenia źródła $> \gamma$ stożkowy kąt ograniczający pomiarowe pole widzenia, wskazany w nawiasie w odpowiedniej kolumnie, to pomiarowe pole widzenia γ_{in} powinno przyjmować wartość γ . Przy użyciu większego pomiarowego pola widzenia, zagrożenie byłoby przelicowane.

Jeżeli $\alpha < \gamma$ to pomiarowe pole widzenia γ_{in} musi być wystarczająco duże, by całkowicie obejmować źródło, ale nie jest ograniczone w żaden inny sposób i może być większe niż γ .

Tabela 2.4.

Wartości graniczne ekspozycji skóry na promieniowanie laserowe

Długość fali ^a [nm]	Apertura	Czas trwania [s]					
		< 10 ⁻⁹	10 ⁻⁹ - 10 ⁻⁷	10 ⁻⁷ - 10 ⁻³	10 ⁻³ - 10 ¹	10 ¹ - 10 ³	10 ³ - 3 · 10 ⁴
UV A, B, C	3,5 mm	E = 3 · 10 ¹⁰ [W m ⁻²]	Takie same jak wartości graniczne ekspozycji oka				
Widzialne i IRA	3,5 mm	E = 2 · 10 ¹¹ [W m ⁻²]	H = 200 C _A [J m ⁻²]	H = 1,1 · 10 ⁴ C _A t ^{0,25} [J m ⁻²]	E = 2 · 10 ³ C _A [W m ⁻²]		
		E = 2 · 10 ¹¹ C _A [W m ⁻²]					
IRB i IRC	3,5 mm	E = 10 ¹² [W m ⁻²]	Takie same jak wartości graniczne ekspozycji oka				
		E = 10 ¹³ [W m ⁻²]					
		E = 10 ¹² [W m ⁻²]					
		E = 10 ¹¹ [W m ⁻²]					

a jeżeli dla danej długości fali promieniowania laserowego lub dla innej jego właściwości istnieją dwie wartości graniczne, stosuje się wartość graniczną bardziej restrykcyjną.

Tabela 2.5.

Stosowane współczynniki korekcyjne i inne parametry obliczeniowe

Parametr wg wykazu ICNIRP	Obowiązujący zakres widmowy (nm)	Wartość
C_A	$\lambda < 700$	$C_A = 1,0$
	700 — 1 050	$C_A = 10^{0,002(\lambda - 700)}$
	1 050 — 1 400	$C_A = 5,0$
C_B	400 — 450	$C_B = 1,0$
	450 — 700	$C_B = 10^{0,02(\lambda - 450)}$
C_C	700 — 1 150	$C_C = 1,0$
	1 150 — 1 200	$C_C = 10^{0,018(\lambda - 1 150)}$
	1 200 — 1 400	$C_C = 8,0$
T_1	$\lambda < 450$	$T_1 = 10 \text{ s}$
	450 — 500	$T_1 = 10 \cdot [10^{0,02(\lambda - 450)}] \text{ s}$
	$\lambda > 500$	$T_1 = 100 \text{ s}$
Parametr wg wykazu ICNIRP	Obowiązujące dla skutków biologicznych	Wartość
$\alpha_{\min}$	wszystkie skutki termiczne	$\alpha_{\min} = 1,5 \text{ mrad}$
Parametr wg wykazu ICNIRP	Obowiązujący zakres kątowy (mrad)	Wartość
C_E	$\alpha < \alpha_{\min}$	$C_E = 1,0$
	$\alpha_{\min} < \alpha < 100$	$C_E = \alpha / \alpha_{\min}$
	$\alpha > 100$	$C_E = \alpha^2 / (\alpha_{\min} \cdot \alpha_{\max}) \text{ mrad}$ gdzie $\alpha_{\max} = 100 \text{ mrad}$
T_2	$\alpha < 1,5$	$T_2 = 10 \text{ s}$
	$1,5 < \alpha < 100$	$T_2 = 10 \cdot [10^{(\alpha - 1,5) / 98,5}] \text{ s}$
	$\alpha > 100$	$T_2 = 100 \text{ s}$

Parametr wg wykazu ICNIRP	Obowiązujący zakres czasu ekspozycji (s)	Wartość
γ	$t \leq 100$	$\gamma = 11$ [mrad]
	$100 < t < 10^4$	$\gamma = 1,1 t^{0,5}$ [mrad]
	$t > 10^4$	$\gamma = 110$ [mrad]

Tabela 2.6.

Korekta dla ekspozycji powtarzalnych

W przypadku wszystkich ekspozycji powtarzalnych pochodzących z aparatury laserowej emitującej impulsy powtarzalne lub skanującej powinno zastosować się każdą spośród następujących trzech zasad ogólnych:

- 1) ekspozycja na jakikolwiek pojedynczy impuls w obrębie ciągu impulsów nie może przekraczać wartości granicznych ekspozycji dla pojedynczego impulsu o tym czasie trwania impulsu;
- 2) ekspozycja na jakąkolwiek grupę impulsów (lub podgrupę impulsów w ciągu impulsów) dostarczonych w czasie t nie może przekraczać wartości granicznej ekspozycji dla czasu t ;
- 3) ekspozycja na jakikolwiek pojedynczy impuls w obrębie grupy impulsów nie może przekraczać wartości granicznej ekspozycji dla pojedynczego impulsu pomnożonej przez skumulowany termiczny współczynnik korekcyjny $C_p = N^{-0,25}$, gdzie N oznacza liczbę impulsów. Zasada ta ma zastosowanie jedynie do wartości granicznych ekspozycji mających na celu ochronę przed uszkodzeniem termicznym, w przypadku gdy wszystkie impulsy dostarczone w czasie mniejszym niż $T_{\min}$ traktowane są jako pojedynczy impuls.

Parametr	Obowiązujący zakres widmowy (nm)	Wartość
$T_{\min}$	$315 < \lambda \leq 400$	$T_{\min} = 10^{-9}$ s (= 1 ns)
	$400 < \lambda \leq 1\ 050$	$T_{\min} = 18 \cdot 10^{-6}$ s (= 18 μ s)
	$1\ 050 < \lambda \leq 1\ 400$	$T_{\min} = 50 \cdot 10^{-6}$ s (= 50 μ s)
	$1\ 400 < \lambda \leq 1\ 500$	$T_{\min} = 10^{-3}$ s (= 1 ms)
	$1\ 500 < \lambda \leq 1\ 800$	$T_{\min} = 10$ s
	$1\ 800 < \lambda \leq 2\ 600$	$T_{\min} = 10^{-3}$ s (= 1 ms)
	$2\ 600 < \lambda \leq 10^6$	$T_{\min} = 10^{-7}$ s (= 100 ns)

OŚWIADCZENIE RADY**Oświadczenie Rady w sprawie używania określenia „penalties” w angielskiej wersji instrumentów prawnych Wspólnoty Europejskiej**

Zdaniem Rady, gdy wyraz „penalties” jest używany w angielskiej wersji instrumentów prawnych Wspólnoty Europejskiej, występuje on w znaczeniu neutralnym i nie odnosi się konkretnie do sankcji przewidzianych prawem karnym, ale może obejmować także sankcje administracyjne i finansowe oraz inne rodzaje sankcji. Gdy Państwa Członkowskie zobowiązane są na mocy aktu wspólnotowego do wprowadzenia „penalties”, do nich samych należy wybór odpowiedniego rodzaju sankcji zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich.

W językowej bazie danych Wspólnoty wyraz „penalties” jest następująco tłumaczony na inne języki:

po czesku „*sankce*”, po hiszpańsku „*sanciones*”, po duńsku „*sanktioner*”, po niemiecku „*Sanktionen*”, po estońsku „*sanktsioonid*”, po francusku „*sanctions*”, po grecku „*κυρώσεις*”, po węgiersku „*jogkövetkezmények*”, po włosku „*sanzioni*”, po łotewsku „*sankcijas*”, po litewsku „*sankcijos*”, po maltańsku „*penali*”, po niderlandzku „*sancties*”, po polsku „*sankcje*”, po portugalsku „*sanções*”, po słoweńsku „*kazni*”, po słowacku „*sankcie*”, po fińsku „*seuraamukset*” i po szwedzku „*sanktioner*”.

Jeżeli w zmienionych angielskich wersjach instrumentów prawnych uprzednio używane określenie „*sanctions*” zostało zastąpione wyrazem „*penalties*”, nie stanowi to różnicy merytorycznej.

DYREKTYWA 2006/31/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY**z dnia 5 kwietnia 2006 r.****zmieniająca dyrektywę 2004/39/WE w sprawie rynków instrumentów finansowych
w odniesieniu do niektórych terminów****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską,
w szczególności jego art. 47 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji,

po konsultacji z Europejskim Komitetem Ekonomiczno-Społecznym,

uwzględniając opinię Europejskiego Banku Centralnego ⁽¹⁾,stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Dyrektywa 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych ⁽³⁾ wprowadza wszechstronny system regulacyjny w celu zapewnienia wysokiej jakości realizacji transakcji inwestorskich.
- (2) Dyrektywa 2004/39/WE stanowi, że Państwa Członkowskie przyjmą przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do jej wykonania do dnia 30 kwietnia 2006 r. W celu zapewnienia jednolitego stosowania tej dyrektywy w Państwach Członkowskich znaczną liczbę jej złożonych przepisów należy uzupełnić o środki wykonawcze, które zostaną przyjęte przez Komisję w okresie przewidzianym dla Państw Członkowskich na transpozycję. Ponieważ Państwa Członkowskie nie mogą w pełni przygotować i przyjąć krajowych przepisów, zanim nie zostanie jasno określona treść środków wykonawczych, mogą one mieć trudności z dotrzymaniem aktualnie obowiązującego terminu transpozycji.
- (3) W celu spełnienia wymogów dyrektywy 2004/39/WE oraz zapewnienia zgodności z krajowymi przepisami wykonawczymi przedsiębiorstwa inwestycyjne oraz inne podmioty regulowane mogą być zmuszone do wprowadzenia nowych systemów technologii informacyjnej, nowych struktur organizacyjnych oraz procedur sprawozdawczych i procedur dotyczących dokumentowania danych lub też do wprowadzenia istotnych zmian do już istniejących systemów i praktyk. Można to nastąpić jedynie wówczas, gdy ustalona jest już treść środków wykonawczych, które mają zostać przyjęte przez

Komisję, oraz krajowych przepisów prawnych transponujących dyrektywę.

- (4) W celu osiągnięcia pełnego skutku przez niniejszą dyrektywę konieczne jest, aby dyrektywa 2004/39/WE oraz jej środki wykonawcze zostały przetransponowane do prawa krajowego jednocześnie lub zostały jednocześnie bezpośrednio zastosowane w Państwach Członkowskich.
- (5) Właściwe jest zatem przedłużenie terminu, w którym Państwa Członkowskie muszą dokonać transpozycji dyrektywy 2004/39/WE do prawa krajowego. Podobnie powinno się przesunąć termin obowiązujący przedsiębiorstwa inwestycyjne i instytucje kredytowe w zakresie spełnienia nowych wymogów na okres po zakończeniu transpozycji dyrektywy do prawa krajowego przez Państwa Członkowskie.
- (6) Biorąc pod uwagę współzależność pomiędzy różnymi przepisami dyrektywy 2004/39/WE, właściwe jest, aby każde przedłużenie powyższych terminów miało zastosowanie do wszystkich przepisów tej dyrektywy. Każde przedłużenie terminów transpozycji i terminów stosowania powinno być proporcjonalne do potrzeb Państw Członkowskich i podmiotów regulowanych i nie powinno wykraczać poza te potrzeby. W celu uniknięcia fragmentacji, która mogłaby stanowić przeszkodę w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego w zakresie papierów wartościowych, Państwa Członkowskie powinny stosować przepisy dyrektywy 2004/39/WE w tym samym czasie.
- (7) W swojej rezolucji z dnia 5 lutego 2002 r. w sprawie wdrożenia przepisów prawnych w zakresie usług finansowych ⁽⁴⁾ Parlament Europejski wnosił o przyznanie jemu i Radzie równorzędnej roli w nadzorowaniu sposobu, w jaki Komisja sprawuje swoją funkcję wykonawczą, w celu odzwierciedlenia uprawnień legislacyjnych Parlamentu Europejskiego w ramach art. 251 Traktatu. W uroczystym oświadczeniu złożonym tego samego dnia przed Parlamentem Europejskim przez jej Przewodniczącą Komisja poparła ten wniosek. W dniu 11 grudnia 2002 r. Komisja zaproponowała poprawki do decyzji Rady 1999/468/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. ustanawiającej warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji ⁽⁵⁾, a następnie w dniu 22 kwietnia 2004 r. przedłożyła

⁽¹⁾ Dz.U. C 323 z 20.12.2005, str. 31.⁽²⁾ Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 13 grudnia 2005 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 10 marca 2006 r.⁽³⁾ Dz.U. L 145 z 30.4.2004, str. 1.⁽⁴⁾ Dz.U. C 284 E z 21.11.2002, str. 115.⁽⁵⁾ Dz.U. L 184 z 17.7.1999, str. 23.

zmieniony wniosek. Parlament Europejski jest zdania, że wniosek ten nie zapewnia ochrony jego prerogatyw ustawodawczych. W opinii Parlamentu Europejskiego Parlament Europejski i Rada powinny mieć możliwość oceny przyznania uprawnień wykonawczych Komisji w ciągu ustalonego okresu. Dlatego też właściwe jest ograniczenie okresu, w którym Komisja może przyjąć środki wykonawcze.

- (8) Parlament Europejski powinien dysponować trzymiesięcznym terminem od pierwszego przekazania projektu zmian i środków wykonawczych w celu ich rozpatrzenia i wydania opinii. Jednakże w pilnych i odpowiednio uzasadnionych przypadkach powinno być możliwe skrócenie tego terminu. Jeżeli w tym terminie Parlament Europejski przyjmie rezolucję, Komisja powinna ponownie rozpatrzyć projekt zmian lub środków.
- (9) Dalsze wynikające stąd zmiany są konieczne w celu odroczenia terminu uchylecia dyrektywy Rady 93/22/EWG z dnia 10 maja 1993 r. w sprawie usług inwestycyjnych w zakresie papierów wartościowych⁽¹⁾ oraz terminu dotyczącego przepisów przejściowych ustanowionych w dyrektywie 2004/39/WE, a także dostosowania harmonogramu dotyczącego obowiązków sprawozdawczych nałożonych na Komisję.
- (10) Ze względu na to, że termin wykonania obowiązku transpozycji dyrektywy 2004/39/WE do prawa krajowego przez Państwa Członkowskie oraz termin spełnienia przez firmy inwestycyjne i instytucje kredytowe nowych wymogów są różne, przepisy dyrektywy 2004/39/WE nie będą stosowane do dnia 1 listopada 2007 r.; właściwe jest zatem uchylenie dyrektywy 93/22/EWG z dniem 1 listopada 2007 r.
- (11) Dyrektywa 2004/39/WE powinna zatem zostać odpowiednio zmieniona,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

W dyrektywie 2004/39/WE wprowadza się następujące zmiany:

- 1) motyw 69 otrzymuje następujące brzmienie:

„(69) Parlament Europejski powinien dysponować trzymiesięcznym terminem od pierwszego przekazania projektu zmian i środków wykonawczych w celu ich rozpatrzenia i wydania opinii. Jednakże w pilnych i odpowiednio uzasadnionych przypadkach powinno być możliwe skrócenie tego terminu. Jeżeli w tym terminie Parlament Europejski przyjmie rezolucję, Komisja powinna ponownie rozpatrzyć projekt zmian lub środków.”;

- 2) w art. 64 wprowadza się następujące zmiany:

- a) dodaje się ustęp w następującym brzmieniu:

„2a. Żaden z przyjętych środków wykonawczych nie może zmienić istotnych postanowień niniejszej dyrektywy.”;

- b) ustęp 3 otrzymuje następujące brzmienie:

„3. Bez uszczerbku dla już przyjętych środków wykonawczych, najpóźniej w dniu 1 kwietnia 2008 r. zawieszają się stosowanie przepisów niniejszej dyrektywy wymagających przyjęcia przepisów technicznych, zmian i decyzji zgodnie z ust. 2. Działając na wniosek Komisji, Parlament Europejski i Rada mogą przedłużyć okres obowiązywania odpowiednich przepisów zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 251 Traktatu oraz, w tym celu, dokonają ich rewizji przed upływem powyższego terminu.”;

- 3) artykuł 65 otrzymuje następujące brzmienie:

„Artykuł 65

Sprawozdania i rewizja

1. Do dnia 31 października 2007 r., w oparciu o konsultacje publiczne oraz w świetle debat z właściwymi władzami, Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie w sprawie możliwości rozszerzenia zakresu zastosowania przepisów dyrektywy dotyczących zobowiązania do zachowania przejrzystości przed i po zawarciu transakcji odnoszących się do poszczególnych kategorii instrumentów finansowych innych niż akcje.

2. Do dnia 31 października 2008 r. Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie w sprawie stosowania art. 27.

3. Do dnia 30 kwietnia 2008 r., w oparciu o konsultacje publiczne oraz w świetle debat z właściwymi organami, Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie w sprawie:

- a) celowości utrzymania wyłączenia, o którym mowa w art. 2 ust. 1 lit. k), w odniesieniu do przedsiębiorstw, których głównym przedmiotem działalności jest obrót towarowymi instrumentami pochodnymi na własny rachunek;

- b) odpowiedniej treści i formy wymogów dotyczących wydawania zezwoleń i nadzorowania takich przedsiębiorstw, jak przedsiębiorstwa inwestycyjne w rozumieniu niniejszej dyrektywy;

⁽¹⁾ Dz.U. L 141 z 11.6.1993, str. 27. Dyrektywa ostatnio zmieniona dyrektywą 2002/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz. U. L 35 z 11.2.2003, str. 1).

- c) celowości przepisów dotyczących powoływania przedstawicieli do świadczenia usług inwestycyjnych lub prowadzenia działalności inwestycyjnej, w szczególności w odniesieniu do ich nadzorowania;
- d) celowości utrzymania wyłączenia, o którym mowa w art. 2 ust. 1 lit. i).

4. Do dnia 30 kwietnia 2008 r. Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie w sprawie postępów w zakresie usuwania przeszkód, które na szczeblu europejskim mogą uniemożliwić konsolidację informacji, które to informacje punkty handlowe są zobowiązane publikować.

5. Na podstawie sprawozdań, o których mowa w ust. 1–4, Komisja może przedłożyć wnioski dotyczące wprowadzenia zmian do niniejszej dyrektywy.

6. Do dnia 31 października 2006 r., w świetle debat z właściwymi władzami, Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie w sprawie celowości utrzymania wymogów dotyczących ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywania zawodu nałożonych na pośredników na podstawie prawa wspólnotowego.”;

- 4) artykuł 69 otrzymuje następujące brzmienie:

„Artykuł 69

Uchylenie dyrektywy 93/22/EWG

Dyrektywę 93/22/EWG uchyla się z dniem 1 listopada 2007 r. Odniesienia do dyrektywy 93/22/EWG należy traktować jako odniesienia do niniejszej dyrektywy. Odniesienia do definicji lub artykułów dyrektywy 93/22/EWG należy traktować jako odniesienia do odpowiednich definicji lub artykułów niniejszej dyrektywy.”;

- 5) ustęp 1 w art. 70 otrzymuje następujące brzmienie:

„Państwa Członkowskie przyjmują przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy do dnia 31 stycznia 2007 r. i niezwłocznie powiadamiają o tym Komisję.

Państwa Członkowskie stosują te przepisy od dnia 1 listopada 2007 r.”;

- 6) ustępy 1–5 w art. 71 otrzymują następujące brzmienie:

„1. Przedsiębiorstwa inwestycyjne uprawnione już do świadczenia usług inwestycyjnych w rodzimym Państwie Członkowskim przed dniem 1 listopada 2007 r. uważa się za uprawnione do celów niniejszej dyrektywy, jeżeli ustawodawstwo tego Państwa Członkowskiego przewiduje, że do podjęcia takiej działalności przedsiębiorstwa te muszą spełniać warunki porównywalne z warunkami art. 9–14.

2. Rynek regulowany lub podmiot gospodarczy, uprawniony już w rodzimym Państwie Członkowskim przed dniem 1 listopada 2007 r., uważa się za uprawniony do celów niniejszej dyrektywy, jeżeli ustawodawstwo tego Państwa Członkowskiego przewiduje, że rynek regulowany lub podmiot gospodarczy, w zależności od przypadku, musi spełniać warunki porównywalne z warunkami tytułu III.

3. Przedstawiciele wpisanych już do rejestru publicznego przed dniem 1 listopada 2007 r. uważa się za zarejestrowanych do celów niniejszej dyrektywy, jeżeli ustawodawstwo właściwych Państw Członkowskich przewiduje, że przedstawiciele muszą spełniać warunki porównywalne z warunkami art. 23.

4. Informacje przekazane przed dniem 1 listopada 2007 r. do celów art. 17, 18 lub 30 dyrektywy 93/22/EWG uważa się za przekazane do celów art. 31 i 32 niniejszej dyrektywy.

5. Na wniosek podmiotu gospodarczego rynku regulowanego każdy istniejący system wchodzący w zakres definicji wielostronnej platformy obrotu prowadzonej przez podmiot gospodarczy rynku regulowanego dopuszcza się jako wielostronną platformę obrotu, pod warunkiem że odpowiada ona kryteriom równorzędnym z kryteriami wymaganymi na mocy niniejszej dyrektywy odnoszącymi się do zezwoleń i funkcjonowania wielostronnych platform obrotu oraz pod warunkiem że stosowny wniosek zostanie złożony w terminie osiemnastu miesięcy następujących po dniu 1 listopada 2007 r.”.

Artykuł 2

1. Państwa Członkowskie przyjmują przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy do dnia 31 stycznia 2007 r. Niezwłocznie powiadamiają o tym Komisję.

Państwa Członkowskie stosują te przepisy od dnia 1 listopada 2007 r.

2. Przepisy przyjmowane przez Państwa Członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez Państwa Członkowskie.

Artykuł 3

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie pierwszego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 4

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu, dnia 5 kwietnia 2006 r.

*W imieniu Parlamentu
Europejskiego*

J. BORRELL FONTELLES
Przewodniczący

*W imieniu
Rady*

H. WINKLER
Przewodniczący

DYREKTYWA 2006/32/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY**z dnia 5 kwietnia 2006 r.****w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych oraz uchylająca dyrektywę Rady 93/76/EWG****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 175 ust. 1,

uwzględniając wniosek Komisji,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) We Wspólnocie istnieje potrzeba poprawy efektywności wykorzystania energii przez użytkowników końcowych, zarządzania popytem na energię i wspierania produkcji energii ze źródeł odnawialnych, ponieważ w perspektywie krótko- i średnioterminowej istnieją stosunkowo niewielkie możliwości wywierania wpływu w inny sposób na warunki dostaw i dystrybucji energii, czy to drogą tworzenia nowych mocy, czy też usprawnienia przesyłu i dystrybucji energii. Niniejsza dyrektywa przyczynia się więc do poprawy zabezpieczenia niezawodności dostaw energii.
- (2) Poprawa efektywności wykorzystania energii przez odbiorców końcowych przyczyni się również do zmniejszenia zużycia energii pierwotnej oraz do zmniejszenia emisji CO₂ i innych gazów cieplarnianych i tym samym do zapobiegania niebezpiecznym zmianom klimatycznym. Emisje te stale rosną, w coraz większym

stopniu utrudniając wypełnienie zobowiązań podjętych w Protokole z Kioto. Działalność człowieka związana z sektorem energetycznym powoduje aż 78 % emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie. Szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska naturalnego, ustanowiony w decyzji nr 1600/2002/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁴⁾ przewiduje, że niezbędne będą dalsze redukcje, aby osiągnąć długofalowy cel Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, jakim jest ustabilizowanie stężenia gazów cieplarnianych w atmosferze na poziomie, który zapobiegałby niebezpiecznej antropogenicznej ingerencji w system klimatyczny. Dlatego też niezbędne jest opracowanie konkretnych polityk i działań.

- (3) Poprawa efektywności wykorzystania energii umożliwi wykorzystanie potencjalnych oszczędności energii w sposób ekonomicznie efektywny. Środki poprawy efektywnego wykorzystania energii mogłyby prowadzić do tych oszczędności, w ten sposób wspomagając Wspólnotę w zmniejszaniu jej uzależnienia od importu energii. Ponadto ukierunkowanie na technologie efektywniej wykorzystujące energię może pozytywnie wpłynąć na innowacyjność i konkurencyjność we Wspólnocie, jak podkreślono w Strategii Lizbońskiej.
- (4) Komunikat Komisji w sprawie wykonania pierwszego etapu Europejskiego Programu Zmian Klimatu wymienił dyrektywę w sprawie zarządzania popytem na energię jako jeden z priorytetowych środków związanych ze zmianą klimatu, które należy podjąć na szczeblu wspólnotowym.
- (5) Niniejsza dyrektywa jest spójna z dyrektywą 2003/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2003 r. dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej ⁽⁵⁾, a także dyrektywą 2003/55/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2003 r. dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego ⁽⁶⁾, które przewidują możliwość wykorzystania efektywności energetycznej i zarządzania popytem jako alternatywy dla budowy nowych źródeł oraz do celów ochrony środowiska, pozwalając władzom Państw Członkowskich, między innymi, ogłosić przetargi na nowe moce lub wybrać środki służące efektywności energetycznej oraz zarządzaniu popytem, w tym systemy tzw. „białych certyfikatów”.

⁽¹⁾ Dz.U. C 120 z 20.5.2005, str. 115.

⁽²⁾ Dz.U. C 318 z 22.12.2004, str. 19.

⁽³⁾ Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 7 czerwca 2005 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym), wspólne stanowisko Rady z dnia 23 września 2005 r. (Dz.U. C 275 E z 8.11.2005, str. 19) i stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 13 grudnia 2005 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym). Decyzja Rady z dnia 14 marca 2006 r.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 242 z 10.9.2002, str. 1.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 176 z 15.7.2003, str. 37. Dyrektywa zmieniona dyrektywą Rady 2004/85/WE (Dz.U. L 236 z 7.7.2004, str. 10).

⁽⁶⁾ Dz.U. L 176 z 15.7.2003, str. 57.

- (6) Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla art. 3 dyrektywy 2003/54/WE, zgodnie z którą Państwa Członkowskie muszą zagwarantować wszystkim odbiorcom w gospodarstwach domowych oraz, jeżeli Państwa Członkowskie uznają to za stosowne, małym przedsiębiorstwom, możliwość korzystania z usługi powszechnej, jaką jest prawo do dostaw energii elektrycznej o określonej jakości na ich terytorium po rozsądnych, przejrzystych, łatwo i wyraźnie porównywalnych cenach.
- (7) Celem niniejszej dyrektywy jest zatem nie tylko wspieranie w dalszym ciągu świadczenia usług energetycznych, ale także stworzenie silnych bodźców dla popytu. Sektor publiczny we wszystkich Państwach Członkowskich powinien w związku z tym dawać dobry przykład w zakresie inwestycji, utrzymania i innych wydatków na urządzenia zużywające energię, usługi energetyczne i inne środki poprawy efektywności energetycznej. Dlatego też powinno się zachęcać sektor publiczny do włączenia kwestii związanych z poprawą efektywności energetycznej do inwestycji, odpisów amortyzacyjnych i budżetów operacyjnych. Ponadto sektor publiczny powinien dążyć do stosowania kryteriów efektywności energetycznej w procedurach przetargowych na zamówienia publiczne, jako że taka praktyka została umożliwiona przez dyrektywę 2004/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych⁽¹⁾ i dyrektywę 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielenia zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi⁽²⁾; zasada ta została potwierdzona orzeczeniem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 września 2002 r. w sprawie C-513/99⁽³⁾. Biorąc pod uwagę fakt, że struktury administracyjne w poszczególnych Państwach Członkowskich znacznie się różnią, spośród środków dostępnych sektorowi publicznemu powinno się stosować różne typy środków odpowiednio na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym.
- (8) Sektor publiczny dysponuje wieloma sposobami spełnienia tej wzorcowej roli: poza środkami, które można zastosować, a które wymienione są w załączniku III i VI, sektor publiczny mógłby na przykład rozpocząć pilotażowe projekty efektywności energetycznej i pobudzać sprzyjające efektywności energetycznej zachowania pracowników. W celu osiągnięcia pożądanego efektu mnożnikowego obywatele lub przedsiębiorstwa powinni zostać w skuteczny sposób poinformowani o wielu z tych działań, przy jednoczesnym położeniu nacisku na korzyści wynikające z obniżenia kosztów.
- (9) Liberalizacja dla użytkowników końcowych rynków detalicznych energii elektrycznej, gazu ziemnego, węgla kamiennego i brunatnego, ogrzewania oraz, w niektórych przypadkach, nawet ciepłownictwa i chłodzenia, niemal bez wyjątku doprowadziła do poprawy efektywności i niższych kosztów po stronie wytwarzania, przetwarzania i dystrybucji energii. Liberalizacja ta nie doprowadziła do znaczącego wzrostu konkurencji w dziedzinie produktów i usług, która mogłaby przynieść rezultaty w postaci poprawy efektywności energetycznej po stronie popytu.
- (10) W swej rezolucji z dnia 7 grudnia 1998 r. w sprawie efektywności energetycznej we Wspólnocie Europejskiej⁽⁴⁾ Rada zatwierdziła cel dla Wspólnoty jako całości, by do roku 2010 poprawiać intensywność energetyczną zużycia końcowego o jeden punkt procentowy rocznie.
- (11) W związku z tym Państwa Członkowskie powinny wyznaczyć orientacyjne cele krajowe, mające na celu wspieranie efektywnego wykorzystania energii przez odbiorców końcowych oraz zagwarantowanie dalszego rozwoju i stabilności rynku usług energetycznych, przyczyniając się tym samym do realizacji Strategii Lizbońskiej. Przyjęcie orientacyjnych celów krajowych w celu promowania efektywnego wykorzystania energii przez odbiorców końcowych zapewnia efektywną synergię z innymi aktami prawnymi Wspólnoty, które, po ich wprowadzeniu w życie, przyczynią się do osiągnięcia tych celów krajowych.
- (12) Niniejsza dyrektywa wymaga podjęcia działań przez Państwa Członkowskie, zaś osiągnięcie jej celów zależy od skutków, jakie te działania spowodują dla końcowych użytkowników energii. Ostateczny wynik działań podjętych przez Państwa Członkowskie zależy więc od wielu czynników zewnętrznych, które wpływają na zachowanie użytkowników w zakresie zużycia energii oraz ich woli wprowadzania w życie metod oszczędzania energii i stosowania urządzeń energooszczędnych. Dlatego też, nawet jeżeli Państwa Członkowskie zobowiążą się do podjęcia wysiłków zmierzających do osiągnięcia celu ustalonego jako 9 % oszczędności energii, krajowy cel w zakresie oszczędności energii ma charakter indykatorywny i nie wiąże się dla Państw Członkowskich z prawnym obowiązkiem osiągnięcia tej wartości docelowej.
- (13) W ramach dążenia do osiągnięcia krajowego celu indykatorywnego Państwa Członkowskie mogą wyznaczyć sobie cel wyższy niż 9 %.
- (14) Wymiana informacji, doświadczeń i najlepszych praktyk na wszystkich poziomach, z włączeniem w szczególności sektora publicznego, wpłynie korzystnie na poprawę efektywności energetycznej. Państwa Członkowskie powinny zatem sporządzić wykaz środków podjętych w ramach niniejszej dyrektywy i dokonać, na ile to możliwe, przeglądu osiągniętych przez siebie rezultatów w ramach planów działań na rzecz efektywności energetycznej.
- (15) Przy poprawie efektywności energetycznej, dzięki zmianom na poziomie technologicznym, zachowań ludności lub gospodarczym, należy unikać istotnego negatywnego wpływu na środowisko naturalne i działać z poszanowaniem priorytetów społecznych.

(1) Dz.U. L 134 z 30.4.2004, str. 1. Dyrektywa ostatnio zmieniona rozporządzeniem Komisji (WE) nr 2083/2005 (Dz.U. L 333 z 20.12.2005, str. 28).

(2) Dz.U. L 134 z 30.4.2004., str. 114. Dyrektywa ostatnio zmieniona rozporządzeniem (WE) nr 2083/2005.

(3) C-513/99: Concordia Bus Finland Oy Ab, wcześniej Stagecoach Finland Oy Ab przeciwko Helsingin kaupunki oraz HKL-Bussiliikenne (Zb.Orz. 2002, I-7213).

(4) Dz.U. C 394 z 17.12.1998, str. 1.

- (16) Wsparcie finansowe dla dostawcy oraz koszty po stronie odbiorcy odgrywają istotną rolę w usługach energetycznych. Utworzenie funduszy na rzecz dotowania procesu wdrażania programów efektywności energetycznej lub innych środków poprawy efektywności energetycznej i promowania rozwoju rynku usług energetycznych może być odpowiednim narzędziem służącym zabezpieczeniu niedyskryminacyjnego wstępnego finansowania pomocniczego na tym rynku.
- (17) Poprawa efektywności końcowego wykorzystania energii może zostać osiągnięta przez zwiększenie dostępności usług energetycznych, zwiększenie popytu na te usługi oraz inne środki poprawy efektywności energetycznej.
- (18) W celu wykorzystania potencjału oszczędności energii w niektórych segmentach rynku, gdzie nie są zwykle oferowane audyty energetyczne, takich jak gospodarstwa domowe, Państwa Członkowskie powinny zapewnić ich dostępność.
- (19) Konkluzje Rady z dnia 5 Grudnia 2000 r. wymieniają promowanie usług energetycznych poprzez rozwój strategii Wspólnoty jako obszar priorytetowy dla działań mających na celu poprawę efektywności energetycznej.
- (20) Dystrybutorzy energii, operatorzy systemu dystrybucji oraz przedsiębiorstwa prowadzące detaliczną sprzedaż energii mogą poprawić efektywność energetyczną we Wspólnocie, jeżeli będą oferować usługi energetyczne obejmujące efektywne wykorzystanie energii, w takich obszarach jak zapewnienie komfortu termicznego w pomieszczeniach, ciepłej wody do użytku domowego, chłodzenia, produkcji towarów, oświetlenia oraz mocy napędowej. Maksymalizacja zysków tych przedsiębiorstw staje się zatem bardziej związana ze sprzedażą usług energetycznych dla możliwie jak największej liczby klientów, niż ze sprzedażą możliwie jak największej ilości energii dla poszczególnych klientów. Państwa Członkowskie powinny starać się unikać zakłóceń konkurencji w tej dziedzinie w celu zapewnienia równego zakresu działań wszystkim dostawcom energii; mogą one jednakże przekazać to zadanie krajowym organom regulacyjnym.
- (21) W pełni uwzględniając krajową organizację operatorów w sektorze energetycznym oraz mając na celu polepszenie wdrażania usług energetycznych i środków zmierzających do poprawy efektywności energetycznej, o której mowa w niniejszej dyrektywie, Państwa Członkowskie powinny mieć możliwość nałożenia obowiązku świadczenia takich usług na dystrybutorów energii, operatorów systemów dystrybucji lub przedsiębiorstwa prowadzące detaliczną sprzedaż energii albo, w odpowiednich przypadkach, na dwóch spośród tych operatorów, lub na nich wszystkich, oraz uczestniczenia w takich działaniach.
- (22) Należy stymulować rozwój innowacyjnego rozwiązania, jakim jest wykorzystanie finansowania przez stronę trzecią. W ten sposób beneficjent unika kosztów inwestycji wykorzystując część wartości oszczędności energii, które wynikają z inwestycji zrealizowanej przez stronę trzecią, by spłacić tę inwestycję wraz z odsetkami.
- (23) Dla skuteczniejszego oddziaływania taryf i innych uregulowań dotyczących energii sieciowej na efektywność końcowego zużycia energii, powinno się usunąć nieuzasadnione zachęty do zwiększania ilości przesyłanej energii.
- (24) Rynek usług energetycznych może być wspierany za pomocą szeregu środków, także środków niefinansowych.
- (25) Usługi energetyczne, programy poprawy efektywności energetycznej oraz inne środki służące poprawie efektywności energetycznej, zastosowane w celu osiągnięcia oszczędności energii, mogą być wspierane lub wdrażane poprzez dobrowolne umowy pomiędzy zainteresowanymi stronami i podmiotami sektora publicznego wyznaczonymi przez Państwa Członkowskie.
- (26) Sektory paliw i transportu odgrywają ważną rolę w kwestiach dotyczących efektywności energetycznej oraz oszczędności energii.
- (27) Dobrowolne umowy, o których mowa w niniejszej dyrektywie, powinny być przejrzyste i zawierać co najmniej informację na temat następujących kwestii: cele ilościowe i etapowe, monitorowanie i raportowanie.
- (28) Przy określaniu środków poprawy efektywności energetycznej należy wziąć pod uwagę zyski z efektywności energetycznej uzyskane dzięki szerokiemu stosowaniu efektywnych kosztowo innowacji technologicznych, na przykład pomiarów elektronicznych. W kontekście niniejszej dyrektywy indywidualne liczniki dostępne po konkurencyjnych cenach obejmują także precyzyjne liczniki ciepła.
- (29) W celu umożliwienia użytkownikom końcowym podejmowania decyzji dotyczących ich indywidualnego zużycia energii, w oparciu o pełniejszą wiedzę, powinni oni otrzymywać odpowiednią ilość danych o tym zużyciu oraz inne istotne informacje, takie jak informacje o dostępnych środkach poprawy efektywności energetycznej, porównanie profili użytkowników końcowych oraz obiektywne specyfikacje techniczne sprzętu zużywającego energię, w tym sprzętu opartego na „czynniku czwartym” lub podobnego. Przypomina się, że niektóre z tych cennych informacji powinny już być udostępniane użytkownikom końcowym na mocy art. 3 ust. 6 dyrektywy 2003/54/WE. Ponadto należy aktywnie zachęcać konsumentów do regularnych kontroli odczytów licznika.
- (30) Wszystkie rodzaje informacji odnoszące się do efektywności energetycznej powinny być szeroko rozpowszechniane wśród odbiorców końcowych w odpowiedniej formie, także za pośrednictwem rachunków za energię. Mogą one obejmować informacje o ramach finansowych i prawnych, kampanie informacyjne i promocyjne oraz szeroko zakrojoną wymianę najlepszych praktyk na wszystkich szczeblach.

(31) Z chwilą przyjęcia niniejszej dyrektywy wszystkie zasadnicze przepisy dyrektywy Rady 93/76/EWG z dnia 13 Września 1993 r. w celu ograniczenia emisji ditlenku węgla poprzez poprawienie efektywności energetycznej (SAVE) ⁽¹⁾ zostają objęte innymi przepisami wspólnotowymi, i z tego względu dyrektywa 93/76/EWG powinna zostać uchylona.

(32) Ponieważ cele niniejszej dyrektywy, tj. promowanie efektywności końcowego wykorzystania energii oraz rozwoju rynku usług energetycznych, nie mogą być osiągnięte w sposób wystarczający przez Państwa Członkowskie, natomiast możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Wspólnoty, Wspólnota może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym artykule, niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.

(33) Środki niezbędne dla wykonania niniejszej dyrektywy powinny zostać przyjęte zgodnie z decyzją Rady 1999/468/WE z dnia 28 Czerwca 1999 r. ustanawiającą warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji ⁽²⁾,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

ROZDZIAŁ I

PRZEDMIOT I ZAKRES STOSOWANIA

Artykuł 1

Cel

Celem niniejszej dyrektywy jest opłacalna ekonomicznie poprawa efektywności końcowego wykorzystania energii w Państwie Członkowskim poprzez:

- określenie celów orientacyjnych oraz stworzenie mechanizmów, zachęt i ram instytucjonalnych, finansowych i prawnych, niezbędnych w celu usunięcia istniejących barier rynkowych i niedoskonałości rynku utrudniających efektywne końcowe wykorzystanie energii;
- stworzenie warunków dla rozwoju i promowania rynku usług energetycznych oraz dla dostarczania odbiorcom końcowym innych środków poprawy efektywności energetycznej.

⁽¹⁾ Dz.U. L 237 z 22.9.1993, str. 28.

⁽²⁾ Dz.U. L 184 z 17.7.1999, str. 23.

Artykuł 2

Zakres

Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do:

- podmiotów dostarczających środki poprawy efektywności energetycznej, dystrybutorów energii, operatorów systemu dystrybucji oraz przedsiębiorstw prowadzących detaliczną sprzedaż energii. Państwa Członkowskie mogą jednak wyłączyć z zakresu stosowania art. 6 i 13 małych dystrybutorów, małych operatorów systemu dystrybucji oraz małe przedsiębiorstwa prowadzące detaliczną sprzedaż energii;
- odbiorców końcowych. Niniejsza dyrektywa nie ma jednak zastosowania do tych przedsiębiorstw, które należą do kategorii wymienionych w załączniku I do dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 Października 2003 r. ustanawiającej system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie ⁽³⁾;
- sił zbrojnych, wyłącznie w zakresie, w którym jej stosowanie nie wchodzi w konflikt z naturą i podstawowym celem działalności sił zbrojnych oraz z wyłączeniem sprzętu używanego wyłącznie w celach wojskowych.

Artykuł 3

Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy zastosowanie znajdują następujące definicje:

- „energia”: wszystkie formy dostępnej w obrocie energii, w tym w formie energii elektrycznej, gazu (w tym skroplonego gazu ziemnego), gazu płynnego, jakiegokolwiek paliwa stosowanego do wytwarzania energii grzewczej i chłodniczej (w tym w miejskich systemach grzewczych i chłodniczych), węgla kamiennego i brunatnego, torfu, paliw (z wyjątkiem paliw lotniczych i paliw w zbiornikach morskich), a także biomasy, zgodnie z definicją zawartą w dyrektywie 2001/77/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 Września 2001 r. w sprawie wspierania produkcji na rynku wewnętrznym energii elektrycznej wytwarzanej ze źródeł odnawialnych ⁽⁴⁾;
- „efektywność energetyczna”: stosunek uzyskanych wyników, usług, towarów lub energii do wkładu energii;

⁽³⁾ Dz.U. L 275 z 25.10.2003, str. 32. Dyrektywa zmieniona dyrektywą 2004/101/WE (Dz.U. L 338 z 13.11.2004, str. 18).

⁽⁴⁾ Dz.U. L 283 z 27.10.2001, str. 33. Dyrektywa zmieniona Aktem Przystąpienia z 2003 r.

- c) „poprawa efektywności energetycznej”: zwiększenie efektywności końcowego wykorzystania energii dzięki zmianom technologicznym, gospodarczym lub zmianom zachowań;
- d) „oszczędność energii”: ilość zaoszczędzonej energii ustalona poprzez pomiar lub oszacowanie zużycia przed i po wdrożeniu jednego lub kilku środków poprawy efektywności energetycznej przy jednoczesnym zapewnieniu normalizacji warunków zewnętrznych wpływających na zużycie energii;
- e) „usługa energetyczna”: fizyczna korzyść, udogodnienie lub pożytek pochodzące z połączeń energii z technologiami efektywnymi energetycznie lub z działaniem, które mogą obejmować czynności, utrzymanie i kontrolę niezbędne do świadczenia usługi na podstawie umowy i które, jak zostało udowodnione, w normalnych warunkach prowadzi do sprawdzalnej i wymiernej lub możliwej do oszacowania poprawy efektywności energetycznej lub oszczędności energii pierwotnej;
- f) „mechanizmy efektywności energetycznej”: ogólne instrumenty podejmowane przez rządy lub organy administracji w celu stworzenia systemu wspierania lub zachęt dla uczestników rynku, w celu świadczenia i korzystania z usług energetycznych oraz innych środków poprawy efektywności energetycznej;
- g) „programy poprawy efektywności energetycznej”: działania skupione na grupach odbiorców końcowych, które zwykle prowadzą do sprawdzalnej i wymiernej lub możliwej do oszacowania poprawy efektywności energetycznej;
- h) „działania służące poprawie efektywności energetycznej”: wszelkie działania, które zwykle prowadzą do sprawdzalnej i wymiernej lub możliwej do oszacowania poprawy efektywności energetycznej;
- i) „przedsiębiorstwo usług energetycznych” (ESCO): przedsiębiorstwo świadczące usługi energetyczne lub dostarczające innych środków poprawy efektywności energetycznej w zakładzie lub w pomieszczeniach użytkownika, biorąc przy tym na siebie pewną część ryzyka finansowego. Zapłata za wykonane usługi jest oparta (w całości lub w części) na osiągnięciu poprawy efektywności energetycznej oraz spełnieniu innych uzgodnionych kryteriów efektywności;
- j) „umowa o poprawę efektywności energetycznej”: umowa pomiędzy beneficjentem a dostawcą (zwykle ESCO) środków poprawy efektywności energetycznej, zgodnie z którą za inwestycje w te środki płaci się zgodnie z określonym w umowie poziomem poprawy efektywności energetycznej;
- k) „umowa finansowania przez stronę trzecią”: umowa, w której – oprócz dostawcy energii i beneficjenta danego środka poprawy efektywności energetycznej – uczestniczy strona trzecia, która dostarcza kapitału niezbędnego dla podjęcia danego środka i pobiera od beneficjenta opłatę odpowiadającą części oszczędności energetycznych osiągniętych w wyniku zastosowania danego środka poprawy efektywności energetycznej. Wspomniana strona trzecia może, lecz nie musi być ESCO;
- l) „audyt energetyczny”: systematyczna procedura pozwalająca na zdobycie odpowiedniej wiedzy o profilu istniejącego zużycia energii danego budynku lub zespołu budynków, operacji lub instalacji przemysłowej oraz usług prywatnych lub publicznych, która określa i kwantyfikuje możliwości opłacalnych ekonomicznie oszczędności energetycznych oraz informuje o wynikach;
- m) „instrumenty finansowe służące oszczędnościom energii”: wszelkie instrumenty finansowe takie jak fundusze, subsydia, ulgi podatkowe, pożyczki, finansowanie przez stronę trzecią, umowy o poprawę efektywności energetycznej, umowy o gwarantowanych oszczędnościach energii, outsourcing energetyczny i inne związane z nimi umowy wykorzystywane na rynku usług energetycznych przez podmioty publiczne lub prywatne w celu częściowego lub całkowitego pokrycia początkowych kosztów projektu wdrożenia środków poprawy efektywności energetycznej;
- n) „odbiorca końcowy”: osoba fizyczna lub prawna, która dokonuje zakupu energii do własnego użytku;
- o) „dystrybutor energii”: osoba fizyczna lub prawna odpowiedzialna za przesył energii w celu jej dostarczenia do odbiorców końcowych i do stacji dystrybucyjnych, które sprzedają energię odbiorcom końcowym. Niniejsza definicja nie obejmuje operatorów systemu przesyłu gazu i energii elektrycznej, o których mowa w lit. p);
- p) „operator systemu dystrybucji”: osoba fizyczna lub prawna odpowiedzialna za eksploatację, utrzymanie oraz, o ile to konieczne, za rozwój systemu dystrybucji energii elektrycznej i gazu ziemnego na danym obszarze oraz, w odpowiednich przypadkach, za jego połączenia z innymi systemami, a także za zapewnienie długoterminowej zdolności systemu do zaspokajania rozsądnego zapotrzebowania na dystrybucję energii elektrycznej i gazu ziemnego;
- q) „przedsiębiorstwo prowadzące detaliczną sprzedaż energii”: osoba fizyczna lub prawna sprzedająca energię odbiorcom końcowym;
- r) „mały dystrybutor, mały operator systemu dystrybucji oraz małe przedsiębiorstwo prowadzące detaliczną sprzedaż energii”: osoba fizyczna lub prawna dystrybuująca lub sprzedająca energię odbiorcom końcowym, która dystrybuuje lub sprzedaje mniej niż równowartość 75 GWh energii rocznie lub zatrudnia mniej niż 10 osób, lub której obroty w skali roku lub aktywa bilansu rocznego nie przekraczają 2 000 000 EUR;
- s) „białe certyfikaty”: certyfikaty wydane przez niezależne organy certyfikujące, potwierdzające roszczenia uczestników rynku w związku z oszczędnościami energetycznymi, uzyskanymi w efekcie zastosowania środków poprawy efektywności energetycznej.

ROZDZIAŁ II

CELE W ZAKRESIE OSZCZĘDNOŚCI ENERGII

Artykuł 4

Cel ogólny

1. Państwa Członkowskie przyjmują i dążą do osiągnięcia krajowego celu indykatywnego w zakresie oszczędności energii w wysokości 9 % w dziewiątym roku stosowania niniejszej dyrektywy, który realizują za pomocą usług energetycznych i innych środków poprawy efektywności energetycznej. Państwa Członkowskie podejmują efektywne kosztowo, wykonalne i rozsądne środki służące osiągnięciu tego celu.

Krajowy cel indykatywny w zakresie oszczędności energii ustala się i oblicza zgodnie z przepisami i metodologią, które są określone w załączniku I. Do celów porównania oszczędności energii oraz sprowadzenia do porównywalnych jednostek stosuje się współczynniki określone w załączniku II, o ile nie jest uzasadnione zastosowanie innych współczynników. Przykłady kwalifikujących się środków poprawy efektywności energetycznej zamieszczono w załączniku III. Ogólne zasady pomiarów i weryfikacji oszczędności energii określono w załączniku IV. Krajowe oszczędności energii w odniesieniu do indykatywnych krajowych celów w zakresie oszczędności energii mierzone będą począwszy od dnia 1 Stycznia 2008 r.

2. Do celów pierwszego planu działania dotyczącego efektywności energetycznej (EEAP), który ma zostać przedstawiony zgodnie z art. 14, każde Państwo Członkowskie określa pośredni krajowy cel indykatywny w zakresie oszczędności energii na trzeci rok stosowania niniejszej dyrektywy, a także dokonuje przeglądu swych strategii w zakresie realizacji celów pośrednich i ogólnych. Ten cel pośredni musi być realistyczny i zgodny z ogólnym krajowym celem indykatywnym w zakresie oszczędności energii, o którym mowa w ust. 1.

Komisja wydaje opinię na temat, czy pośredni krajowy cel indykatywny jest realistyczny i zgodny z celem ogólnym.

3. Każde Państwo Członkowskie opracowuje programy i środki w zakresie poprawy efektywności energetycznej.

4. Państwa Członkowskie wyznaczają jeden lub kilka nowych albo istniejących organów lub agencji, którym powierzona zostanie ogólna kontrola i odpowiedzialność za nadzorowanie ram ustanowionych w związku z celem, o którym mowa w ust. 1. Podmioty te weryfikują oszczędności uzyskane dzięki usługom energetycznym i innym środkom poprawy efektywności energetycznej, w tym istniejącym krajowym środkom służącym poprawie efektywności energetycznej, a także informują o wynikach.

5. Po dokonaniu korekty i sporządzeniu sprawozdania po pierwszych trzech latach stosowania niniejszej dyrektywy, Komisja bada zasadność przedstawienia projektu dyrektywy mającej na celu dalszy rozwój podejścia rynkowego do poprawy efektywności energetycznej przy wykorzystaniu „białych certyfikatów”.

Artykuł 5

Zapewnienie efektywności końcowego wykorzystania energii w sektorze publicznym

1. Państwa Członkowskie zapewniają, by sektor publiczny odgrywał wzorcową rolę w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą. W tym celu Państwa Członkowskie efektywnie informują w stosowanych przypadkach obywateli oraz przedsiębiorstwa o wzorcowej roli i działaniach sektora publicznego.

Państwa Członkowskie zapewniają stosowanie przez sektor publiczny środków poprawy efektywności energetycznej, skupiając się na opłacalnych ekonomicznie środkach, które generują największe oszczędności energii w najkrótszym czasie. Środki te są stosowane na odpowiednim szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym i mogą opierać się na inicjatywach legislacyjnych, dobrowolnych umowach, o których mowa w art. 6 ust. 2 lit. b), lub innych przedsięwzięciach przynoszących równoważne wyniki. Bez uszczerbku dla przepisów krajowych i wspólnotowych dotyczącego zamówień publicznych:

- należy stosować co najmniej dwa środki z wykazu zawartego w załączniku VI,
- Państwa Członkowskie, w celu ułatwienia tego procesu, publikują wytyczne dotyczące efektywności energetycznej i oszczędności energii mogące posłużyć za kryteria oceny w przydzielaniu zamówień publicznych.

Państwa Członkowskie ułatwiają i umożliwiają wymianę najlepszych praktyk pomiędzy podmiotami sektora publicznego, na przykład w zakresie praktyk udzielania zamówień publicznych uwzględniających kwestię efektywności energetycznej, zarówno na szczeblu krajowym, jak i międzynarodowym; w tym celu organizacja, o której mowa w ust. 2, współpracuje z Komisją w zakresie wymiany najlepszych praktyk, o której mowa w art. 7 ust. 3.

2. Państwa Członkowskie wyznaczają jedną lub kilka nowych lub istniejących organizacji jako podmioty odpowiedzialne w zakresie administrowania, kierowania i wykonania zadań w zakresie uwzględnienia wymogów poprawy efektywności energetycznej określonych w ust. 1. Mogą to być te same organy lub agencje, o których mowa w art. 4 ust. 4.

ROZDZIAŁ III

**WSPIERANIE EFEKTYWNOŚCI KOŃCOWEGO
WYKORZYSTANIA ENERGII ORAZ USŁUG
ENERGETYCZNYCH**

Artykuł 6

**Dystrybutorzy energii, operatorzy systemu dystrybucji
i przedsiębiorstwa prowadzące detaliczną sprzedaż
energii**

1. Państwa Członkowskie gwarantują, że dystrybutorzy energii, operatorzy systemu dystrybucji lub przedsiębiorstwa prowadzące detaliczną sprzedaż energii:

a) przedstawiają na żądanie, nie częściej niż raz w roku, zagregowane dane statystyczne dotyczące ich odbiorców końcowych wyznaczonym organom lub agencjom, o których mowa w art. 4 ust. 4, lub innemu wyznaczonemu podmiotowi, z zastrzeżeniem, że podmioty te przekazują otrzymane dane jednostkom nadrzędnym. Dane te muszą być wystarczające w celu właściwego sformułowania i wdrożenia programów poprawy efektywności energetycznej oraz w celu wspierania i monitorowania usług energetycznych oraz innych środków poprawy efektywności energetycznej. Informacje te mogą zawierać wcześniejsze dane i muszą zawierać bieżące informacje dotyczące zużycia energii przez klientów końcowych, w tym, w odpowiednich przypadkach, profili obciążenia, segmentacji klientów oraz lokalizacji klientów, przy czym musi zostać zachowana wiarygodność i ochrona informacji prywatnych lub poufnych informacji handlowych zgodnie z mającym zastosowanie przepisami wspólnotowymi;

b) powstrzymują się od wszelkich działań, które mogłyby stworzyć bariery dla popytu i świadczenia usług energetycznych oraz innych środków poprawy efektywności energetycznej lub utrudnić rozwój rynku usług energetycznych i innych środków poprawy efektywności energetycznej. Państwo Członkowskie podejmie właściwe kroki, aby w razie potrzeby zakończyć tego rodzaju działania.

2. Państwa Członkowskie:

a) wybierają jedno lub więcej z poniższych wymagań, które muszą zostać spełnione przez przedsiębiorstwa, bezpośrednio lub pośrednio poprzez innych dostawców usług energetycznych lub środków poprawy efektywności energetycznej:

(i) zapewnienie oferty ich odbiorcom końcowym oraz promowanie konkurencyjnych cenowo usług energetycznych; albo

(ii) zapewnienie odbiorcom końcowym dostępności i promowanie konkurencyjnych cenowo audytów energetycznych przeprowadzanych w sposób niezależny lub środków poprawy efektywności energetycznej zgodnie z art. 9 ust. 2 i art. 12; albo

(iii) wnoszenie wkładu do funduszy i mechanizmów finansowania, o których mowa w art. 11. Poziom tych wkładów odpowiada co najmniej szacunkowym kosztom oferowania którejkolwiek z działalności, o których mowa w niniejszym ustępie, przy czym wysokość wkładów jest uzgadniana z odpowiednimi organami sektora publicznego lub agencjami wskazanymi w art. 4 ust. 4; lub

b) zapewnienie istnienia lub ustanowienia dobrowolnych umów lub innych instrumentów rynkowych, takich jak białe certyfikaty, o skutku równoważnym z jednym lub kilkoma wymaganiami, określonymi w lit. a). Dobrowolne umowy są oceniane, nadzorowane i obserwowane przez Państwo Członkowskie w celu zagwarantowania w praktyce skutków równoważnych z jednym lub kilkoma wymaganiami określonymi w lit. a).

Dobrowolne umowy wyznaczają zatem jasne i jednoznaczne cele oraz zawierają wymogi w zakresie kontroli oraz sprawozdań związanych z procedurami, które mogą doprowadzić do podjęcia zmienionych lub dodatkowych środków w przypadku, gdyby cele nie zostały osiągnięte lub istniały niewielkie szanse ich osiągnięcia. Ze względu na wymóg przejrzystości dobrowolne umowy powinny być upublicznione oraz opublikowane przed ich wejściem w życie w zakresie dopuszczonym przez stosowne przepisy dotyczące poufności oraz powinny zachęcać zainteresowane strony do wyrażenia opinii.

3. Państwa Członkowskie zapewniają istnienie wystarczających zachęt, uczciwej konkurencji i jednakowych warunków działania dla podmiotów rynkowych innych niż dystrybutorzy energii, operatorzy systemu dystrybucji i przedsiębiorstwa prowadzące detaliczną sprzedaż energii, takich jak ESCO, instalatorów, doradców i konsultantów ds. energii, w celu zapewnienia niezależnej oferty i realizacji usług energetycznych, audytów energetycznych i środków poprawy efektywności energetycznej, o których mowa w ust. 2 lit. a) pkt. (i) i (ii).

4. Na mocy ust. 2 i 3 Państwa Członkowskie mogą obarczyć odpowiedzialnością operatorów systemu dystrybucji wyłącznie, jeżeli dzieje się to z poszanowaniem wymagań dotyczących oddzielnej księgowości określonych w art. 19 ust. 3 dyrektywy 2003/54/WE i w art. 17 ust. 3 dyrektywy 2003/55/WE.

5. Stosowanie niniejszego artykułu pozostaje bez uszczerbku dla odstępstw i zwolnień przyznanych na mocy dyrektyw 2003/54/WE i 2003/55/WE.

Artykuł 7

Dostęp do informacji

1. Państwa Członkowskie zapewniają, by informacje o mechanizmach służących efektywności energetycznej oraz ramach finansowych i prawnych przyjętych w celu osiągnięcia krajowego celu orientacyjnego w zakresie oszczędności energii były przejrzyste i szeroko dostępne odpowiednim uczestnikom rynku.
2. Państwa Członkowskie zapewniają podjęcie wzmoczonych wysiłków na rzecz promowania efektywności końcowego wykorzystania energii. Ustanawiają one odpowiednie warunki i bodźce dla podmiotów rynkowych do podniesienia poziomu informacji i doradztwa dla odbiorców końcowych na temat efektywności końcowego wykorzystania energii.
3. Komisja zapewnia wymianę i szerokie rozpowszechnianie informacji o najlepszych praktykach w dziedzinie oszczędności energii w Państwach Członkowskich.

Artykuł 8

Dostęp do systemów kwalifikacji, akredytacji i certyfikacji

Mając na względzie osiągnięcie wysokiego poziomu kompetencji technicznych, obiektywności i wiarygodności, Państwa Członkowskie, o ile uznają to za konieczne, zapewnią dostępność odpowiednich systemów kwalifikacji, akredytacji lub certyfikacji dla dostawców usług energetycznych, audytów energetycznych oraz środków poprawy efektywności energetycznej, o których mowa w art. 6 ust. 2 lit. a) pkt. (i) i (ii).

Artykuł 9

Instrumenty finansowe dotyczące oszczędności energii

1. Państwa Członkowskie uchylają lub zmieniają krajowe przepisy ustawowe i wykonawcze, inne niż o charakterze wyłącznie podatkowym, niepotrzebnie lub nieproporcjonalnie hamujące lub ograniczające wykorzystanie instrumentów finansowych dotyczących oszczędności energii na rynku usług energetycznych lub innych środków poprawy efektywności energetycznej.
2. Państwa Członkowskie udostępniają wzory umów dotyczących wspomnianych instrumentów finansowych istniejącym i potencjalnym odbiorcom usług energetycznych i innych środków poprawy efektywności energetycznej w sektorze publicznym i prywatnym. Mogą one być wydawane przez te same organy lub agencje, o których mowa w art. 4 ust. 4.

Artykuł 10

Taryfy służące efektywności energetycznej i inne przepisy wykonawcze dotyczące energii sieciowej

1. Państwa Członkowskie zapewniają usunięcie zachęt w taryfach w zakresie przesyłu i dystrybucji energii, które niepotrzebnie zwiększają ilość dystrybuowanej lub przesyłanej energii. W tym względzie, zgodnie z art. 3 ust. 2 dyrektyw 2003/54/WE i 2003/55/WE, Państwa Członkowskie mogą nałożyć obowiązki świadczenia usług publicznych związanych z efektywnością energetyczną na przedsiębiorstwa działające w sektorach energii elektrycznej i gazu.
2. Państwa Członkowskie mogą zagwarantować możliwość włączenia do systemów i taryf elementów socjalnych pod warunkiem, że jakkolwiek negatywny wpływ tych elementów na system przekazu i dystrybucji energii będzie sprowadzony do niezbędnego minimum i że wpływ ten nie jest nieproporcjonalny do osiąganego celu socjalnego.

Artykuł 11

Fundusze i mechanizmy finansowania

1. Bez uszczerbku dla art. 87 i 88 Traktatu Państwa Członkowskie mogą utworzyć fundusz lub fundusze w celu subsydiowania realizacji programów poprawy efektywności energetycznej i innych środków poprawy efektywności energetycznej oraz promowania rozwoju rynku tych środków. Środki te obejmują promocję audytu energetycznego, instrumentów finansowych służących oszczędnościom energetycznym i, w stosownych przypadkach, ulepszonych dokonywania pomiarów przy pomocy liczników oraz rachunków za energię zawierających zrozumiałe informacje. Fundusze te są także ukierunkowane na sektory użytkowników końcowych o wyższych kosztach transakcji i wyższym ryzyku.
2. Fundusze te, jeśli zostaną utworzone, mogą udzielać dotacji, pożyczek, gwarancji finansowych lub innych rodzajów finansowania związanych z zagwarantowaniem rezultatów.
3. Fundusze są dostępne dla wszystkich dostawców środków poprawy efektywności energetycznej, takich jak ESCO, niezależni doradcy ds. energii, dystrybutorzy energii, operatorzy systemu dystrybucji, przedsiębiorstwa prowadzące detaliczną sprzedaż energii i instalatorzy sprzętu. Państwa Członkowskie mogą zdecydować o udostępnieniu funduszy wszystkim odbiorcom końcowym. Przetargi lub równoważne środki, które zapewniają całkowitą przejrzystość, są przeprowadzane przy pełnym poszanowaniu mających zastosowanie przepisów dotyczących zamówień publicznych, przy czym należy także zagwarantować, że fundusze będą działały jako uzupełnienie, a nie konkurencja wobec finansowanych komercyjnie środków poprawy efektywności energetycznej.

Artykuł 12

Audyty energetyczne

1. Państwa Członkowskie zapewniają dostępność dla odbiorców końcowych, w tym niewielkich odbiorców w gospodarstwach domowych, odbiorców komercyjnych oraz małych i średnich odbiorców przemysłowych, efektywnych, wysokiej jakości programów audytu energetycznego, które służą określeniu potencjalnych środków poprawy efektywności energetycznej i są przeprowadzane w sposób niezależny.

2. Do segmentów rynku, o których mowa w ust. 1, które mają wysokie koszty transakcji i zakłady o niezłożonej strukturze, można dotrzeć za pomocą innych środków, takich jak ankiety oraz programy komputerowe udostępniane w Internecie lub przesyłane pocztą. Państwa Członkowskie zapewniają dostępność audytów energetycznych dla tych segmentów rynku, w których nie są one oferowane na rynku, uwzględniając art. 11 ust. 1.

3. Certyfikację budynków, która została dokonana zgodnie z art. 7 dyrektywy 2002/91/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków⁽¹⁾, uważa się za równoważną z audytem energetycznym spełniającym wymagania określone w ust. 1 i 2 oraz za równoważną z audytem energetycznym, o którym mowa w załączniku VI lit. e) do niniejszej dyrektywy. Ponadto audyty w ramach programów opierających się na dobrowolnych umowach pomiędzy organizacjami osób zainteresowanych a wyznaczonym podmiotem, poddanym nadzorowi i stałej kontroli Państwa Członkowskiego zgodnie z art. 6 ust. 2 lit. b) niniejszej dyrektywy, uważa się także za spełniające wymagania określone w ust. 1 i 2 niniejszego artykułu.

Artykuł 13

Pomiary przy pomocy liczników oraz przejrzystość informacji w rachunkach zużycia energii

1. Państwa Członkowskie zapewniają, by na tyle, na ile jest to technicznie wykonalne, uzasadnione finansowo i proporcjonalne do potencjalnych oszczędności energii, odbiorcy końcowi energii elektrycznej, gazu, centralnego ogrzewania lub chłodzenia oraz ciepłej wody użytkowej mieli możliwość nabycia po konkurencyjnych cenach indywidualnych liczników, które dokładnie oddają rzeczywiste zużycie energii przez odbiorcę końcowego i informują o rzeczywistym czasie korzystania z energii.

W przypadku wymiany liczników powinno się zagwarantować możliwość nabycia liczników indywidualnych po konkurencyjnych cenach, chyba że jest to technicznie niewykonalne lub nieopłacalne w stosunku do szacowanych potencjalnych oszczędności w perspektywie długoterminowej. W przypadku podłączania nowych liczników w nowych

budynkach lub przy wykonaniu ważniejszych renowacji budynków, zgodnie z dyrektywą 2002/91/WE, powinno się zawsze zagwarantować możliwość nabycia indywidualnych liczników po konkurencyjnych cenach.

2. Państwa Członkowskie zapewniają, by w odpowiednich przypadkach rachunki wystawiane przez dystrybutorów energii, operatorów systemu dystrybucji i przedsiębiorstwa prowadzące detaliczną sprzedaż energii opierały się na rzeczywistym zużyciu energii i były sformułowane w sposób jasny i zrozumiały. Odbiorcom końcowym wraz z rachunkiem udostępniane są odpowiednie informacje pozwalające na całościowe zapoznanie z bieżącymi kosztami energii. Rachunek na podstawie rzeczywistego zużycia energii jest wystawiany dostatecznie często, by umożliwić odbiorcy regulowanie swojego zużycia energii.

3. Państwa Członkowskie zapewniają, by w odpowiednich przypadkach dystrybutorzy energii lub przedsiębiorstwa prowadzące detaliczną sprzedaż energii udostępniały odbiorcom końcowym wraz z rachunkami, umowami, transakcjami lub pokwitowaniami ze stacji dystrybucji, albo w ich ramach, następujące informacje sformułowane w jasny i zrozumiały sposób:

- a) rzeczywiste aktualne ceny i rzeczywiste zużycie energii;
- b) porównanie obecnego zużycia energii przez odbiorcę końcowego ze zużyciem za ten sam okres w roku poprzednim, najlepiej w formie graficznej;
- c) o ile to możliwe i wnosi dodatkową wartość, porównanie z przeciętnym znormalizowanym lub przykładowym użytkownikiem energii z tej samej kategorii użytkowników;
- d) informacje kontaktowe dotyczące organizacji konsumenckich, agencji energetycznych i podobnych podmiotów, łącznie ze stronami internetowymi, gdzie możliwe jest uzyskanie informacji o dostępnych środkach poprawy efektywności energetycznej, porównaniach profili odbiorców końcowych lub obiektywnych specyfikacjach technicznych urządzeń zużywających energię.

ROZDZIAŁ IV

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 14

Sprawozdania

1. Państwa Członkowskie, które w dniu wejścia w życie niniejszej dyrektywy stosują już, w jakimkolwiek celu, metody obliczania oszczędności energii podobne do metod, o których mowa w załączniku IV, mogą przekazywać Komisji informacje o odpowiednim poziomie szczegółowości. Przekazanie informacji następuje jak najszybciej, najlepiej nie później niż do dnia 17 listopada 2006 r. Informacje te umożliwiają Komisji należyte uwzględnienie istniejących praktyk.

⁽¹⁾ Dz.U. L 1 z 4.1.2003, str. 65.

2. Państwa Członkowskie przekazują Komisji następujące plany działań dotyczące efektywności energetycznej (EEAP):

- pierwszy EEAP – nie później niż dnia 30 czerwca 2007 r.;
- drugi EEAP – nie później niż dnia 30 czerwca 2011 r.;
- trzeci EEAP – nie później niż dnia 30 czerwca 2014 r.

Wszystkie EEAP zawierają opis planowanych środków poprawy efektywności energetycznej dla realizacji celów określonych w art. 4 ust. 1 i 2 oraz dla realizacji przepisów, określonych odpowiednio w art. 5 ust. 1 i art. 7 ust. 2 w sprawie wzorcowej roli sektora publicznego oraz podniesienia poziomu informacji i doradztwa dla odbiorców końcowych.

Drugi i trzeci EEAP:

- zawierają dokładną analizę i ocenę poprzedniego EEAP;
- zawierają końcowe wyniki dotyczące realizacji celów w zakresie oszczędności energii określonych w art. 4 ust. 1 i 2;
- zawierają plany dodatkowych środków – oraz informacje dotyczące ich spodziewanych efektów – na rzecz usunięcia istniejących lub spodziewanych braków w realizacji celów;
- zgodnie z art. 15 ust. 4 stosują i stopniowo zwiększają wykorzystanie zharmonizowanych wskaźników oraz wzorców efektywności w celu oceny wcześniejszych środków oraz dla oszacowania efektów planowanych przyszłych środków;
- są oparte na dostępnych danych oraz uzupełniane danymi szacunkowymi.

3. Nie później niż dnia 17 maja 2008 r. Komisja opublikuje analizę korzyści i kosztów, badającą związki pomiędzy normami, przepisami, politykami UE i środkami wpływającymi na efektywność końcowego wykorzystania energii.

4. EEAP są oceniane według procedury, o której mowa w art. 16 ust. 2, w następujących terminach:

- pierwszy plan EEAP zostanie poddany przeglądowi przed dniem 1 stycznia 2008 r.;
- drugi plan EEAP zostanie poddany przeglądowi przed dniem 1 stycznia 2012 r.;
- trzeci plan EEAP zostanie poddany przeglądowi przed dniem 1 stycznia 2015 r.

5. Na podstawie planów EEAP Komisja dokonuje oceny postępów w osiągnięciu przez poszczególne Państwa Członkowskie krajowych celów indykatorywnych w zakresie oszczędności energii. Komisja publikuje sprawozdania zawierające konkluzje:

- z pierwszych planów EEAP przed dniem 1 stycznia 2008 r.;
- z drugich planów EEAP przed dniem 1 stycznia 2012 r.;
- z trzecich planów EEAP przed dniem 1 stycznia 2015 r.

Sprawozdania zawierają informacje na temat odnośnych działań na szczeblu Wspólnoty, z uwzględnieniem aktualnie obowiązujących i przyszłych przepisów prawnych. Sprawozdania uwzględniają system wzorców, o którym mowa w art. 15 ust. 4, określają najlepsze praktyki, wskazują przypadki, w których Państwa Członkowskie lub Komisja nie czynią wystarczających postępów, i mogą zawierać zalecenia.

W stosownych przypadkach i w razie potrzeby po drugim sprawozdaniu następują wnioski do Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie dodatkowych środków obejmujących możliwe przedłużenie okresu zastosowania celów. Jeżeli sprawozdanie zawiera konkluzję, że poczyniono niewystarczające postępy w realizacji krajowych celów indykatorywnych, wnioski te odnoszą się do poziomu i charakteru celów.

Artykuł 15

Przegląd i dostosowanie ustanowionych ram

1. Wartości i metody obliczeniowe określone w załącznikach II, III, IV i V są dostosowywane do postępu technicznego zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 16 ust. 2.

2. Przed dniem 1 stycznia 2008 r. Komisja, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 16 ust. 2, udoskonaliła i odpowiednio uzupełniła punkty 2–6 załącznika IV, z poszanowaniem ogólnych zasad zawartych w załączniku IV.

3. Przed dniem 1 stycznia 2012 r. Komisja, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 16 ust. 2, podniosła udział procentowy zharmonizowanych obliczeń typu *bottom-up* wykorzystywanych w zharmonizowanym modelu obliczeniowym przedstawionym w pkt. 1 załącznika IV, bez uszczerbku dla systemów stosowanych przez Państwa Członkowskie, które już zawierają wyższy udział procentowy tych obliczeń. Nowy zharmonizowany model obliczeniowy ze znacznie wyższym udziałem procentowym obliczeń typu *bottom-up* stosuje się po raz pierwszy od dnia 1 stycznia 2012 r.

Gdy jest to wykonalne i możliwe, do pomiaru całkowitych oszczędności w całym okresie stosowania dyrektywy stosuje się ten zharmonizowany model obliczeniowy, bez uszczerbku dla systemów stosowanych przez Państwa Członkowskie, które zawierają wyższy udział procentowy obliczeń typu *bottom-up*.

4. Do dnia 30 czerwca 2008 r. Komisja, zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 16 ust. 2, opracuje system zharmonizowanych wskaźników efektywności energetycznej oraz opartych na nich wzorców, uwzględniając dostępne dane oraz dane dla poszczególnych Państw Członkowskich, które można zebrać w efektywny kosztowo sposób. Do opracowania zharmonizowanych wskaźników efektywności energetycznej oraz wzorców Komisja stosuje jako odniesienie orientacyjny wykaz zamieszczony w załączniku V. Państwa Członkowskie stopniowo włączają te wskaźniki i wzorce do danych statystycznych zawartych w ich planach EEAP, zgodnie z art. 14, i stosują je jako jedno z dostępnych narzędzi określania przyszłych obszarów priorytetowych w planach EEAP.

Komisja, nie później niż dnia 17 Maja 2011 r., przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie z postępów w ustanawianiu wskaźników i wzorców.

Artykuł 16

Komitet

1. Komisja jest wspierana przez Komitet.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu zastosowanie znajdują art. 5 i 7 decyzji 1999/468/WE, z uwzględnieniem art. 8 tej decyzji.

Okres przewidziany w art. 5 ust. 6 decyzji 1999/468/WE ustala się na trzy miesiące.

3. Komitet przyjmuje swój regulamin.

Artykuł 17

Uchylenie

Dyrektywa 93/76/EWG zostaje niniejszym uchylona.

Artykuł 18

Transpozycja

1. Państwa Członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy najpóźniej do dnia 17 Maja 2008 r., z wyjątkiem postanowień art. 14 ust. 1, 2 i 4, dla których datą transpozycji jest najpóźniej dzień 17 Maja 2006 r. Państwa Członkowskie niezwłocznie powiadamiają o tym Komisję.

Przepisy przyjęte przez Państwa Członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez Państwa Członkowskie.

2. Państwa Członkowskie przekazują Komisji teksty podstawowych przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 19

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 20

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu, dnia 5 kwietnia 2006 r.

W imieniu Parlamentu
Europejskiego

J. BORRELL FONTELLES
Przewodniczący

W imieniu
Rady

H. WINKLER
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

Metodologia obliczania orientacyjnego krajowego celu w zakresie oszczędności energii

Metodologia wykorzystywana do obliczania orientacyjnego krajowego celu w zakresie oszczędności energii, o którym mowa w art. 4, jest następująca:

1. Państwa Członkowskie wykorzystują w celu obliczenia średniego rocznego zużycia energii, roczne zużycie energii finalnej na terenie kraju przez wszystkich użytkowników energii objętych niniejszą dyrektywą z ostatnich pięciu lat przed wdrożeniem niniejszej dyrektywy i dla których dostępne są oficjalne dane. Przez zużycie energii finalnej rozumie się ilość energii dostarczonej lub sprzedanej odbiorcom końcowym w okresie pięcioletnim, bez korekt z tytułu stopniowni, zmian strukturalnych bądź zmian profilu produkcji.

Na podstawie średniego rocznego zużycia energii oblicza się jednorazowo krajowy cel indykacyjny w zakresie oszczędności energii, a otrzymana ilość energii do zaoszczędzenia, wyrażona jako wartość bezwzględna, ma zastosowanie przez cały okres obowiązywania niniejszej dyrektywy.

Krajowy cel indykacyjny w zakresie oszczędności energii:

- a) wynosi 9 % średniego rocznego zużycia energii, o którym mowa powyżej;
- b) jest mierzony w dziewiątym roku stosowania niniejszej dyrektywy;
- c) jest wynikiem kumulowanych rocznych oszczędności energii uzyskanych w ciągu dziewięcioletniego okresu stosowania niniejszej dyrektywy;
- d) został osiągnięty w wyniku z zastosowania usług energetycznych i innych środków poprawy efektywności energetycznej.

Określona w ten sposób metodologia pomiaru oszczędności energii gwarantuje, że całkowita oszczędność energii nakazana niniejszą dyrektywą jest wartością stałą, a przez to niezależną od przyszłego wzrostu PKB i jakiegokolwiek przyszłego wzrostu zużycia energii.

2. Orientacyjny krajowy cel w zakresie oszczędności energii wyrażony jest jako wartość bezwzględna w GWh lub w równorzędnych jednostkach, wyliczona zgodnie z załącznikiem II.
3. Oszczędności energii zrealizowane w którymkolwiek roku po wejściu w życie niniejszej dyrektywy wynikające z zastosowania środków poprawy efektywności energetycznej, których stosowanie rozpoczęto w przeszłości, lecz nie wcześniej niż w roku 1995, które mają trwały efekt, mogą być brane pod uwagę podczas obliczania rocznych oszczędności energii. W niektórych przypadkach, o ile uzasadnia to zaistniała sytuacja, można wziąć pod uwagę środki, których stosowanie rozpoczęto przed rokiem 1995, ale nie wcześniej niż w roku 1991. Środki o charakterze technicznym należy aktualizować, biorąc pod uwagę postęp technologiczny, lub poddawać ocenie odnosząc do wzorca dla takich środków. Komisja dostarcza wytycznych na temat sposobu pomiaru lub szacowania efektów wszystkich takich środków poprawy efektywności energetycznej, w oparciu, tam gdzie to możliwe, o istniejące przepisy prawne Wspólnoty, takie jak dyrektywa 2004/8/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie wspierania kogeneracji w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe na rynku wewnętrznym energii ⁽¹⁾ i dyrektywa 2002/91/WE.

W każdym przypadku zrealizowane oszczędności energii są nadal weryfikowalne i wymierne lub możliwe do oszacowania, zgodnie z ogólnymi zasadami zawartymi w załączniku IV.

⁽¹⁾ Dz.U. L 52 z 21.2.2004, str. 50.

ZAŁĄCZNIK II

Zawartość energii pierwotnej w wybranych paliwach do wykorzystania końcowego – tabela przeliczeniowa ⁽¹⁾

Nośnik energii	kJ (wartość opałowa/ NCV)	kg OE (wartość opałowa/ NCV)	kWh (wartość opałowa/ NCV)
1 kg koksu	28 500	0,676	7,917
1 kg węgla kamiennego	17 200 – 30 700	0,411 – 0,733	4,778 – 8,528
1 kg brykietów z węgla brunatnego	20 000	0,478	5,556
1 kg węgla podbitumicznego	10 500 – 21 000	0,251 – 0,502	2,917 – 5,833
1 kg węgla brunatnego	5 600 – 10 500	0,134 – 0,251	1,556 – 2,917
1 kg łupka naftowego	8 000 – 9 000	0,191 – 0,215	2,222 – 2,500
1 kg torfu	7 800 – 13 800	0,186 – 0,330	2,167 – 3,833
1 kg brykietów torfowych	16 000 – 16 800	0,382 – 0,401	4,444 – 4,667
1 kg pozostałościowego oleju opałowego (oleju ciężkiego)	40 000	0,955	11,111
1 kg lekkiego oleju opałowego	42 300	1,010	11,750
1 kg benzyny silnikowej	44 000	1,051	12,222
1 kg parafiny	40 000	0,955	11,111
1 kg gazu płynnego	46 000	1,099	12,778
1 kg gazu ziemnego ⁽¹⁾	47 200	1,126	13,10
1 kg skroplonego gazu ziemnego	45 190	1,079	12,553
1kg drewna (wilgotność 25 %) ⁽²⁾	13 800	0,330	3,833
1 kg granulatu drzewnego/brykietów drzewnych	16 800	0,401	4,667
1 kg odpadów	7 400 – 10 700	0,177 – 0,256	2,056 – 2,972
1 MJ ciepła pochodnego	1 000	0,024	0,278
1 kWh energii elektrycznej	3 600	0,086	1 ⁽³⁾

Źródło: Eurostat.

⁽¹⁾ Zawartość metanu 93 %.⁽²⁾ Państwa Członkowskie mogą zastosować inne wartości w zależności od rodzaju drewna opałowego najczęściej wykorzystywanego w danym Państwie Członkowskim.⁽³⁾ Dla oszczędności wyrażonej w kWh energii elektrycznej Państwa Członkowskie mogą zastosować współczynnik standardowy wynoszący 2,5, który wyraża oszacowaną na 40 % przeciętną efektywność produkcji energii w UE podczas okresu docelowego. Państwa Członkowskie mogą zastosować inny współczynnik, o ile jest to uzasadnione.⁽¹⁾ Państwa Członkowskie mogą stosować inne współczynniki konwersji, o ile jest to uzasadnione.

ZAŁĄCZNIK III

Orientacyjna lista przykładów kwalifikujących się środków poprawy efektywności energetycznej

Niniejszy załącznik zawiera przykłady przypadków, w jakich można tworzyć i wdrażać programy efektywności energetycznej i inne środki poprawy efektywności energetycznej w świetle art. 4.

Wspomniane środki poprawy efektywności energetycznej, aby mogły zostać wzięte pod uwagę, muszą przynieść oszczędności łatwe do zmierzenia i weryfikacji lub oszacowania zgodnie z wytycznymi zawartymi w załączniku IV, a ich wpływ na oszczędność energii nie mógł być uprzednio uwzględniony w wynikach zastosowania innych szczegółowych środków. Poniższe wykazy nie są wyczerpujące i przedstawia się je w celach informacyjnych.

Przykłady kwalifikujących się środków poprawy efektywności energetycznej:

Sektor budynków wielorodzinnych i użyteczności publicznej

- a) ogrzewanie i chłodzenie (np. pompy ciepłe, nowe efektywne kotły, instalacja/unowocześnienie pod kątem efektywności systemów grzewczych/chłodniczych itd.);
- b) izolacja i wentylacja (np. izolacja ścian i dachów, podwójne/potrójne szyby w oknach, pasywne ogrzewanie i chłodzenie);
- c) ciepła woda (np. instalacja nowych urządzeń, bezpośrednie i efektywne wykorzystanie w ogrzewaniu przestrzeni, pralkach itd.);
- d) oświetlenie (np. nowe wydajne żarówki i oporniki, systemy cyfrowych układów kontroli, używanie detektorów ruchu w budynkach handlowych itp.);
- e) gotowanie i chłodnictwo (np. nowe wydajne urządzenia, systemy odzysku ciepła itd.);
- f) pozostały sprzęt i urządzenia (np. urządzenia do skojarzonego wytwarzania ciepła i energii elektrycznej, nowe wydajne urządzenia, sterowniki czasowe dla optymalnego zużycia energii, instalacja kondensatorów w celu redukcji mocy biernej, transformatory o niewielkich stratach itp.);
- g) produkcja energii z odnawialnych źródeł w gospodarstwach domowych i zmniejszenie ilości energii nabywanej (np. kolektory słoneczne, krajowe źródła termalne, ogrzewanie i chłodzenie pomieszczeń wspomagane energią słoneczną itd.);

Sektor przemysłowy

- h) procesy produkcji towarów (np. bardziej efektywne użycie sprężonego powietrza, kondensatorów, przełączników i zaworów, użycie automatycznych i zintegrowanych systemów, efektywnych trybów oczekiwania itd.);
- i) silniki i napędy (np. wzrost zastosowania elektronicznych urządzeń kontrolnych, napędy bezstopniowe, zintegrowane programowanie użytkowe, zmiana częstotliwości, silniki elektryczne o dużej efektywności itd.);
- j) wentylatory, napędy bezstopniowe i wentylacja (np. nowe urządzenia/systemy, wykorzystanie naturalnej wentylacji itd.);
- k) zarządzanie aktywnym reagowaniem na popyt (np. zarządzanie obciążeniem, systemy do wyrównywania szczytowych obciążeń sieci, itd.);
- l) wysoko efektywna kogeneracja (np. urządzenia do skojarzonego wytwarzania ciepła i energii elektrycznej);

Sektor transportowy

- m) wykorzystywany rodzaj transportu (np. promowanie efektywnych energetycznie pojazdów, efektywne energetycznie wykorzystanie pojazdów, w tym systemy dostosowywania ciśnienia w oponach, efektywne energetycznie i dodatkowe wyposażenie pojazdów, dodatki do paliwa poprawiające efektywność energetyczną, oleje o wysokiej smarowności i opony o niskim oporze itd.);

- n) zmiany sposobu podróży (np. podróżowanie z domu do pracy środkami innymi niż samochód, wspólne korzystanie z samochodu, postępy w zmianach sposobu podróżowania polegające na przechodzeniu ze środków zużywających więcej energii do środków zużywających jej mniej w przeliczeniu na osobokilometr lub tonokilometr itd.);
- o) dni bez samochodu;

Środki wielosektorowe

- p) standardy i normy mające na celu przede wszystkim poprawę efektywności energetycznej produktów i usług, w tym budynków;
- q) systemy oznakowania efektywności energetycznej;
- r) pomiar, inteligentne systemy pomiarowe, takie jak indywidualne urządzenia pomiarowe wyposażone w zdalne sterowanie i rachunki zawierające zrozumiałe informacje;
- s) szkolenia i edukacja w zakresie stosowania efektywnych energetycznie technologii lub technik;

Środki horyzontalne

- t) uregulowania prawne, podatki itd., prowadzące do zmniejszenia zużycia energii przez użytkowników końcowych;
  - u) kampanie informacyjne na rzecz promowania poprawy efektywności energetycznej i środków jej służących.
-

ZAŁĄCZNIK IV

Ogólne zasady pomiarów i weryfikacji oszczędności energii**1. Pomiary i kalkulacje oszczędności energii oraz ich normalizacja****1.1 Pomiar oszczędności energii**

Uwagi ogólne

Dla pomiaru zrealizowanych oszczędności energii, zgodnie z art. 4, mając na względzie ujęcie całościowego postępu w zakresie efektywności energetycznej oraz wpływu poszczególnych środków, stosuje się zharmonizowany model obliczeniowy łączący wstępujące (*bottom-up*) i zstępujące (*top-down*) metody obliczeniowe, umożliwiające pomiar poprawy efektywności energetycznej w stosunku rocznym do celu EEAP, o których mowa w art. 14.

Podczas opracowywania zharmonizowanego modelu obliczeniowego zgodnie z art. 15 ust. 2 Komitet stara się stosować, w możliwie najszerszym zakresie, dane, które są rutynowo dostarczane przez Eurostat lub krajowe organy statystyczne.

Obliczenia typu *top-down*

Metoda obliczeniowa *top-down* oznacza, że ilość zaoszczędzonej energii jest obliczana z wykorzystaniem krajowych lub bardziej zagregowanych sektorowych poziomów oszczędności jako punktu wyjściowego. Dane roczne koryguje się, uwzględniając wpływ czynników zewnętrznych, takich jak stopniodni, zmiany strukturalne, asortyment produktu itp., w celu opracowania środka, który jasno wskazuje ogólny stopień poprawy efektywności energetycznej, jak opisano w pkt 1.2. Metoda ta nie zawiera dokładnych i szczegółowych pomiarów ani też nie pokazuje związków przyczynowo-skutkowych pomiędzy środkami i wynikającymi z nich oszczędnościami. Jednak jest ona zwykle prostsza i mniej kosztowna; często jest również określana nazwą „wskaźniki efektywności energetycznej”, gdyż podaje wskazania dotyczące postępów.

Opracowując metodę obliczeniową *top-down* wchodzącą w skład niniejszego zharmonizowanego modelu obliczeniowego Komitet opiera się, w możliwie najszerszym zakresie, na istniejących metodologiach, takich jak model ODEX ⁽¹⁾.

Obliczenia typu *bottom-up*

Metoda obliczeniowa *bottom-up* oznacza, że oszczędności energii uzyskane dzięki zastosowaniu określonego środka poprawy efektywności energetycznej są mierzone w kilowatogodzinach (kWh), w dżulach (J) lub ekwiwalentnie w kilogramach oleju (kg OE) i zsumowane z oszczędnościami uzyskanymi dzięki innym środkom poprawy efektywności energetycznej. Organy lub agencje, o których mowa w art. 4 ust. 4, gwarantują unikanie podwójnego naliczania oszczędności energii wynikających z kombinacji środków (w tym mechanizmów) poprawy efektywności energetycznej. W metodzie obliczeniowej *bottom-up* mogą być wykorzystane dane i metody określone w pkt 2.1 i 2.2.

Do dnia 1 stycznia 2008 r. Komisja opracuje zharmonizowany model typu *bottom-up*. Model ten obejmie poziom między 20 i 30 % rocznego zużycia energii finalnej w sektorach, do których zastosowanie znajduje niniejsza dyrektywa, z należyтым uwzględnieniem czynników przedstawionych w lit. a), b) i c) wymienionych poniżej.

Do dnia 1 stycznia 2012 r. Komisja będzie kontynuować opracowywanie zharmonizowanego modelu typu *bottom-up*, obejmującego znacznie wyższy poziom rocznego zużycia energii finalnej w sektorach, do których zastosowanie znajduje niniejsza dyrektywa, zwracając należytą uwagę na czynniki przedstawione w lit. a), b) i c) wymienionych poniżej.

⁽¹⁾ SAVE – finansowany w ramach projektu ODYSSEE-MURE; Komisja, 2005.

Podczas opracowywania zharmonizowanego modelu typu *bottom-up* Komisja uwzględni następujące czynniki i uzasadni odpowiednio swą decyzję:

- a) doświadczenie w stosowaniu zharmonizowanego modelu obliczeniowego w pierwszych latach jego stosowania;
- b) oczekiwany potencjalny wzrost dokładności w wyniku większego udziału obliczeń typu *bottom-up*;
- c) szacunkowe potencjalne koszty dodatkowe lub obciążenie administracyjne.

Opracowując zharmonizowany model obliczeniowy typu *bottom-up* zgodnie z art. 15 ust. 2, Komitet ma na celu stosowanie znormalizowanych metod, które zmniejszają do minimum obciążenie i koszty administracyjne, szczególnie przez wykorzystywanie metod pomiarowych opisanych w pkt 2.1 i 2.2 oraz przez skupienie się na tych sektorach, w których zharmonizowany model obliczeniowy typu *bottom-up* może być zastosowany w sposób najbardziej opłacalny.

Państwa Członkowskie mogą podjąć decyzję o stosowaniu dodatkowych pomiarów typu *bottom-up* poza przewidzianymi przez zharmonizowany model obliczeniowy typu *bottom-up* po uprzednim wyrażeniu zgody przez Komisję zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 16 ust. 2, na podstawie opisu metodologii przedstawionego przez zainteresowane Państwo Członkowskie.

Jeżeli dla niektórych sektorów obliczenia *bottom-up* nie są dostępne, w sprawozdaniach przedstawianych Komisji stosowane są wskaźniki *top-down* lub kombinacja obliczeń *bottom-up* i *top-down*, pod warunkiem wyrażenia zgody przez Komisję, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 16 ust. 2. W szczególności podczas oceny wymagań w tym zakresie w kontekście *pierwszego EEAP*, o którym mowa w art. 14 ust. 2, Komisja wykazuje odpowiednią elastyczność. Niektóre obliczenia typu *top-down* będą niezbędne dla pomiaru wpływu środków wdrożonych po 1995 r. (a w niektórych przypadkach od 1991 r.), których wpływ nadal jest odczuwalny.

1.2 Sposób normalizowania pomiarów oszczędności energii

Oszczędności energii określa się poprzez zmierzenie lub oszacowanie zużycia, przed i po zastosowaniu środka, przy czym dokonać trzeba dostosowania i normalizacji ze względu na warunki zewnętrzne, wpływające z reguły na zużycie energii. Warunki wpływające z reguły na zużycie energii mogą się zmieniać wraz z upływem czasu. Warunki te mogą być kształtowane przez prawdopodobne skutki jednego lub kilku przewidywalnych czynników (wyliczenie nie jest wyczerpujące):

- a) warunki pogodowe, takie jak stopniodni;
- b) poziom zaludnienia;
- c) godziny otwarcia dla budynków użytkowych;
- d) energochłonność zainstalowanego sprzętu (efektywność instalacji); asortyment wyrobów;
- e) efektywność instalacji, poziom produkcji, ilość lub wartość dodana, w tym zmiany w poziomie PKB;
- f) czasowe korzystanie z instalacji oraz pojazdów;
- g) relacje z innymi jednostkami.

2. Dane i metody, które mogą być wykorzystywane (mierzalność)

Istnieje kilka metod gromadzenia danych służących do pomiaru lub oceny oszczędności energii. W czasie dokonywania oceny usługi energetycznej lub środka poprawy efektywności energetycznej nie zawsze będzie możliwe poleganie wyłącznie na pomiarach. Z tego powodu wyróżnia się metody dokonywania pomiaru oszczędności energii oraz metody szacowania tych oszczędności, przy czym te drugie stosuje się częściej.

2.1 Dane i metody oparte na pomiarach

Rachunki wystawione przez dystrybutorów lub sprzedawców detalicznych

Rachunki za sprzedaną energię na podstawie wskazań licznika mogą stanowić podstawę pomiaru dla reprezentatywnego okresu przed wprowadzeniem środka poprawy efektywności energetycznej. Mogą być one porównane z rachunkami opartymi na wskazaniach licznika za okres po wprowadzeniu i zastosowaniu środka, także dla reprezentatywnego okresu. Uzyskane dane, o ile to możliwe, powinny zostać porównane z grupą kontrolną (niebiorącą udziału w badaniach) lub znormalizowane zgodnie z pkt 1.2.

Dane dotyczące sprzedaży energii

Zużycie różnych typów energii (np. elektrycznej, pochodzącej ze spalania gazu, oleju opałowego itd.) może być mierzone przez porównanie danych dotyczących sprzedaży pochodzących od sprzedawcy detalicznego lub dystrybutora, uzyskanych przed wprowadzeniem środków poprawy efektywności energetycznej z danymi dotyczącymi sprzedaży pochodzącymi z okresu po wprowadzeniu tych środków. Uzyskane dane mogą zostać porównane z grupą kontrolną lub znormalizowane.

Dane dotyczące sprzedaży wyposażenia i urządzeń

Efektywność wyposażenia i urządzeń może być wyliczona na podstawie informacji uzyskanych bezpośrednio od producenta. Dane dotyczące sprzedaży wyposażenia i urządzeń mogą być zazwyczaj uzyskane od sprzedawców detalicznych. Mogą być przeprowadzone specjalne badania i pomiary. Dostępne dane mogą być sprawdzone w porównaniu z wynikami sprzedaży w celu określenia wielkości oszczędności. Podczas stosowania tej metody należy wprowadzić korekty ze względu na zmiany w eksploatacji danego wyposażenia lub urządzeń.

Dane dotyczące zapotrzebowania na moc odbiorców końcowych

Zużycie energii przez budynek lub urządzenie może być monitorowane w całości w celu zarejestrowania popytu na energię przed i po wprowadzeniu środka poprawy efektywności energetycznej. Odpowiednie istotne czynniki (np. proces produkcji, specjalne wyposażenie, instalacje grzewcze itd.) mogą być zmierzone z większą dokładnością.

2.2 Dane i metody oparte na oszacowaniach

Proste inżynierskie dane szacunkowe: brak kontroli

Obliczanie prostych inżynierskich danych szacunkowych bez kontroli na miejscu jest najczęściej stosowaną metodą gromadzenia danych do pomiaru oszczędności energii. Dane mogą być oszacowane z zastosowaniem zasad inżynierskich, bez wykorzystywania danych zebranych na miejscu, ale przy założeniach opartych na specyfikacjach wyposażenia, charakterystyce działania, profilach operacyjnych zastosowanych środków itp. oraz warunków opartych na statystyce.

Zaawansowane inżynierskie dane szacunkowe: kontrola

Dane dotyczące energii mogą być wyliczone na podstawie informacji uzyskanych przez niezależnego kontrolera w czasie audytu, lub innego rodzaju kontroli, jednego lub kilku punktów docelowych. Na tej podstawie można opracować bardziej wyszukane algorytmy/modele symulacyjne, które mogą być zastosowane w większym skupisku punktów (np. budynków, urządzeń, pojazdów itd.). Ten rodzaj pomiaru może być często wykorzystywany dla uzupełnienia i kalibrowania prostych inżynierskich danych szacunkowych.

3. Sposób postępowania w przypadku niepewności

Wszystkie metody wymienione w pkt 2 mogą zawierać pewien stopień niepewności. Niepewność może być wynikiem ⁽¹⁾:

- a) błędów oprzyrządowania: powstają one zazwyczaj z powodu błędów w specyfikacjach dostarczonych przez producenta produktu;

⁽¹⁾ Model ustalania poziomu niepewności mierzalnej, oparty na trzech podanych rodzajach błędów, zamieszczono w załączniku B do Międzynarodowego protokołu pomiaru i weryfikacji efektywności (International Performance Measurement & Verification Protocol – IPMVP).

- b) błędów modelowania: powstają one zazwyczaj z powodu błędów w modelu wykorzystywanym do oszacowania parametrów dotyczących zgromadzonych danych;
- c) błędu losowego: odnosi się to zazwyczaj do błędów spowodowanych faktem, że badano raczej próbkę jednostek zamiast całkowitego zbioru jednostek objętych badaniem.

Niepewność może być także spowodowana planowanymi bądź nieplanowanymi założeniami; mają one zazwyczaj związek z oszacowaniami, warunkami lub wykorzystaniem danych inżynierskich. Występowanie błędów wiąże się także z wybranym systemem gromadzenia danych, przedstawionym w zarysie w pkt 2.1 i 2.2. Zaleca się sporządzenie dalszego wyszczególnienia niepewności.

Państwa Członkowskie mogą wybrać stosowanie metody niepewności mierzalnej przy składaniu sprawozdania w sprawie celów wyznaczonych w niniejszej dyrektywie. Niepewność mierzalna będzie wyrażona w sposób zrozumiały ze statystycznego punktu widzenia, z podaniem dokładności oraz poziomu wiarygodności. Przykładowo, „stwierdzono błąd ilościowy o wartości $\pm 20\%$ stwierdzonej przy 90% wiarygodności”.

Przy zastosowaniu metody niepewności mierzalnej Państwa Członkowskie muszą także uwzględnić fakt, że możliwy do przyjęcia poziom niepewności, wymagany przy obliczaniu oszczędności energii, jest funkcją poziomu oszczędności oraz opłacalności malejącej niepewności.

4. **Zharmonizowane okresy życia środków poprawy efektywności energetycznej w obliczeniach *bottom-up***

Niektóre środki poprawy efektywności energetycznej mogą trwać przez dziesięciolecia, inne zaś przewidziane są na krótszy okres. W poniższym wykazie podano przykłady przeciętnych okresów życia środków poprawy efektywności energetycznej.

Ocieplenie pomieszczenia do użytku prywatnego	30 lat
Docieplenie muru szczelinowego do użytku prywatnego	40 lat
Szyby klasy E do C (w m ²)	20 lat
Kotły klasy B do A	15 lat
Systemy sterowania ogrzewaniem – modernizacja wraz z wymianą kotła	15 lat
Świetlówki kompaktowe w sprzedaży detalicznej	16 lat

Źródło: Energy Efficiency Commitment 2005–2008, Zjednoczone Królestwo.

Dla zapewnienia stosowania przez wszystkie Państwa Członkowskie tych samych okresów życia dla podobnych środków, okresy te zostaną zharmonizowane na szczeblu europejskim. Dlatego też Komisja, wspierana przez Komitet powołany na mocy art. 16, zastąpi powyższy wykaz uzgodnionym wstępnym wykazem przeciętnych okresów życia dla różnych środków poprawy efektywności energetycznej najpóźniej do dnia 17 listopada 2006 r.

5. **Jak radzić sobie z efektami mnożnikowymi oszczędności energii oraz jak unikać podwójnego naliczania w mieszanych metodach obliczeniowych *top-down* i *bottom-up***

Zastosowanie jednego środka poprawy efektywności energetycznej, np. izolacji zbiornika i przewodów ciepłej wody użytkowej w budynku, lub innego środka o równoważnym skutku może spowodować w przyszłości efekt mnożnikowy na rynku, co oznacza, że rynek zastosuje dany środek automatycznie, bez dalszego zaangażowania organów lub agencji, o których mowa w art. 4 ust. 4, lub jakiegokolwiek dostawcy usług energetycznych z sektora prywatnego. Środek o potencjale mnożnikowym w większości wypadków jest bardziej efektywny kosztowo niż środki, które wymagają regularnego powtarzania. Państwa Członkowskie szacują potencjalne oszczędności energii oferowane przez takie środki, w tym ich efekty mnożnikowe, i weryfikują wynik ogólny w ramach oceny *ex-post*, w stosownych przypadkach z użyciem wskaźników.

W przypadku oceny działań horyzontalnych można użyć wskaźników efektywności energetycznej, o ile możliwe jest określenie ich kierunków zmian, jakie miałyby miejsce bez działań poziomych. Należy przy tym zadbać o maksymalne wykluczenie podwójnego liczenia oszczędności uzyskiwanych w wyniku programów celowych dotyczących efektywności energetycznej, usług energetycznych oraz innych instrumentów

politycznych. Odnosi się to w szczególności do podatku energetycznego lub podatku z tytułu emisji CO₂ oraz kampanii informacyjnych.

Wprowadza się korekty w przypadku podwójnego naliczania oszczędności energii. Zaleca się stosowanie macierzy, które umożliwiają sumowanie wpływu poszczególnych środków.

Potencjalne oszczędności energii mające miejsce po okresie docelowym nie są uwzględniane w sprawozdaniach Państw Członkowskich dotyczących osiągnięcia ogólnego celu określonego w art. 4. W każdym przypadku należy zalecać środki promujące długoterminowe efekty rynkowe, a środki, które już przyniosły efekty mnożnikowe oszczędności energii, powinny być uwzględniane w sprawozdaniach dotyczących osiągnięcia celów ustanowionych w art. 4, pod warunkiem że mogą zostać zmierzone i zweryfikowane zgodnie z wytycznymi zawartymi w niniejszym załączniku.

6. Sposób weryfikacji oszczędności energii

O ile uznaje się to za opłacalne i konieczne, weryfikacja oszczędności energii uzyskanych w wyniku określonej usługi energetycznej lub innego środka poprawy efektywności energetycznej dokonywana jest przez stronę trzecią. Weryfikacja może być dokonana przez niezależnych konsultantów, ESCO lub innych uczestników rynku. Odpowiednie organy lub agencje Państwa Członkowskiego, o których mowa w art. 4 ust. 4 mogą udzielić w tej sprawie dalszych instrukcji.

Źródła: A European Ex-post Evaluation Guidebook for DSM and EE Service Programmes; Międzynarodowa Agencja Energii IEA, Baza danych INDEEP; IPMVP, Tom 1 (wersja z marca 2002 r.).

ZAŁĄCZNIK V

Orientacyjny wykaz rynków, segmentów rynku oraz obszarów użytkowania energii, dla których możliwe jest opracowanie wzorców:

1. Rynek sprzętu gospodarstwa domowego/techniki informacyjnej i oświetleniowy:
    - 1.1 Urządzenia kuchenne (sprzęt elektryczny);
    - 1.2 Techniki w dziedzinie informacji/rozrywki;
    - 1.3 Oświetlenie.
  2. Rynek domowych technik grzewczych:
    - 2.1 Ogrzewanie;
    - 2.2 Zaopatrzenie w ciepłą wodę użytkową;
    - 2.3 Klimatyzacja;
    - 2.4 Wentylacja;
    - 2.5 Izolacja grzewcza;
    - 2.6 Okna.
  3. Rynek pieców przemysłowych.
  4. Rynek silników elektrycznych dla przemysłu.
  5. Rynek instytucji sektora publicznego:
    - 5.1 Szkoły/administracja publiczna;
    - 5.2 Szpitale;
    - 5.3 Pływalnie;
    - 5.4 Oświetlenie uliczne.
  6. Rynek usług transportowych.
-

ZAŁĄCZNIK VI

Wykaz kwalifikujących się środków efektywności energetycznej w ramach zamówień publicznych

Bez uszczerbku dla przepisów krajowych i wspólnotowych dotyczących zamówień publicznych, Państwa Członkowskie zapewniają stosowanie przez sektor publiczny co najmniej dwóch wymogów podanych w poniższym wykazie w związku z wzorcową rolą sektora publicznego, o której mowa w art. 5:

- a) wymogi dotyczące wykorzystywania do oszczędności energetycznych instrumentów finansowych, takich jak umowy o poprawę efektywności energetycznej przewidujące uzyskanie wymiernych i wcześniej określonych oszczędności energii (także gdy administracja publiczna przekazała te obowiązki podmiotom zewnętrznym);
  - b) wymóg zakupu wyposażenia i pojazdów w oparciu o wykazy specyfikacji różnych kategorii wyposażenia i pojazdów charakteryzujących się niskim zużyciem energii przygotowanych przez organy sektora publicznego zgodnie z art. 4 ust. 4, uwzględniając przy tym, w stosownych przypadkach, analizę minimalnych kosztów cyklu eksploatacji lub porównywalne metody zapewniające opłacalność;
  - c) wymóg nabywania urządzeń efektywnych energetycznie w każdym trybie pracy, w tym w trybie oczekiwania, przy uwzględnieniu, w stosownych przypadkach, analizy minimalnych kosztów cyklu eksploatacji lub porównywalnych metod zapewniających opłacalność;
  - d) wymóg zastąpienia istniejącego wyposażenia lub pojazdów wyposażeniem określonym w lit. b) i c) lub też wprowadzenia do nich tego wyposażenia;
  - e) wymóg stosowania audytów energetycznych i wdrażania wynikających z nich opłacalnych ekonomicznie zaleceń;
  - f) wymogi nabywania lub wynajmowania efektywnych energetycznie budynków lub ich części lub wymogi zastąpienia lub wyposażenia nabytych lub wynajętych budynków lub ich części w celu zwiększenia ich efektywności energetycznej.
-